

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csekk számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Isten hozta őket!

Néhány száz felvidéki legény öltözik be mostanában magyar csendőrnek. Ezeket az ifjakat a csehek tanították magyar történelemre olyasféle képpen, hogy Rákóczi szlovák szabadsághős volt, ami tiszteletreméltó szerénység részükről, mert hiszen ugyanezzel az erővel a cseh történelem bélyegzőjét is rásüthették volna nemzeti nagyjaink emlékezetére. Ne kutassuk most, hogy ez az ibolyaszerénységük honnan kerekedett, inkább nyissuk ki a laktanyáink kapuját, tárjuk ki sarkig, mert amire húsz keserves esztendeig vártunk, amiért annyi imát mondtunk, amiben szilárdan hittünk, de aminek az eljöttét mégis olyan ködös messzeségben láttuk, az most bekövetkezett: a trianoni határon túlról jött magyar ifjak fejére tehetjük fel a címeres, tollas magyar csendőrkalapot. Ezek az ifjak már nem szökve, bújva, remegve jöttek át ezen a határon, hanem kirúgták útjokból a határkövet. Ők már nemcsak szegényes batyut hoztak át magukkal, hanem hozzák a városokat, falvakat, mezőket és erdőket is. Ők a legelső trianondöntő magyar csendőrök. Érkezésük napja tehát éppen olyan történelmi nap számunkra, mint amilyen 1938 november 2. a nemzet számára.

Mikor a Felvidék felszabadulását ünnepeltük, csak azt éreztük, hogy ami magyar volt, az újra magyarra lett. Mi akkor a magyar szívek száz-ezreit öleltük magunkhoz és nem néztük sanda szemmel, nem mértük le kalmármázsán, mennyi búza, fa, ére és más földi jó jön velük hozományba. Ha a Szahara sivataghomokját hozták volna, akkor is magunkhoz ölelnénk őket, mert a testvér akkor is testvér, ha szegény.

A nemzet számára jutott örömeiből mi, csendőrök sem maradunk ki, mert milliónyi magyar színevirágából válogathatunk, növelhetjük eddigi erőnket. A magyar csendőrség megcsónkítva is erős fölgy maradt, de még erősebb lesz ezután. Szemünkkel látjuk most már, hogy a sebzett ágak nem haltak el a fán, hanem csupán a tél álmát alusszák s közülök egy: a felvidéki ág újból kihajtott s a könnyekkel melengetett és megszentelt

rügyekből előtörttek s itt állanak a kapuk előtt virágos kalappal és virágos szívvel a fiatal hajtások.

Hozta Isten őket! Bizonyos, hogy hallottak ők a magyar csendőrökről már akkor is sokat, amikor azt kellett mondanunk róluk, hogy — odaát vannak. A cseheknek volt rá gondjuk, hogy elmondják rólunk, ami rossz csak elmondható, de a régi nemzedék öregjeinek ugyancsak gondjuk volt rá, hogy elmondják rólunk csillogó szemmel az igazat. Most itt vannak újra köztünk, a Felvidék legényei is magyar csendőrök lesznek s ha a cseh kultúrszélhámosság a tárgyi ismereteket el is homályosította bennük, a szívük dobbanása máris egy a miennkel. Mi nemcsak a néhány száz új bajtársat üdvözljük bennük, hanem első élő jelképeit annak, hogy a Kárpátokig nincs határa a magyar földnek. Azok a vonalak, amiket húsz éve húztak a térképen s amiket most újravontak, valóban csak vonalak. Mesterségesen kiagyalt és szuronyok rengetegével őrzött vonalak s azt tudjuk, hogy szuronyhatár a történelemben sokáig soha nem volt tartható, mert a népek határát Isten szabja ki.

Ezt bizonyítják és hirdetik nekünk élő valóságukkal a felvidéki fiatal bajtársak, ezért szentelünk jöttüknek több figyelmet, azonfelül pedig több melegséget is, mert a szenvedésekből volt ugyan részünk nekünk is a húsz év alatt, de nekik a legnagyobb szenvedés jutott sorsul: rabkenyeret ettek. Az ilyen kenyér ízét nehéz elfelejteni, segítségünk nekik ebben szeretettel és megértéssel.

Mondják, akadt olyan falu is a Felvidéken, ahonnan valamennyi legény eljött volna csendőrnek. Ennél szebb bizonyítványt a m. kir. csendőrség nem is kívánhat. Tudjuk, hogy az úgynevezett csendőrijelentkező különböző forrásokból meríti az ösztönzést ahhoz, hogy csendőrséget válassza élet-hivatásul, az ilyen egészszalas sereglésnek azonban csak egy ösztönzője van: a testület hírneve és vonzóereje. S erre gondolva, eszünkbe kell jussanak a többi, még rabságban levő magyar falvak, ahol sokezer jövődöbeli magyar csendőr tanulja most az ábécét, vagy talán nem is azt, hanem a surbankölegények virtusfogásait. Ők is hallanak sokat a magyar csendőrökről, ellenségtől rosszat, szülőktől és jóbaráttól az igazat.

Rajtunk múlik, hogy ez az igazság továbbra is olyan igazság maradjon, ami a visszajövő magyar falvak legényeit nem elriasztja, hanem a régi varázserővel vonzza hozzánk.

Felderítő szolgálat nagyobb tömegeket vonzó események előtt.

Irta: B. M.

Fél évszázad verejtékkel, sokszor vérrel megszerzett tapasztalata szól hozzánk Szolgálati Utasításunk 57. §-ában, amikor ezeket mondja: „...a tömeg hangulata kiszámíthatatlan és igen könnyen befolyásolható”, „...fokozott tapintat és elővigyázat szükséges”, „...fennhéjázó magatartás, szükségtelen kiabálás... a tömeget felfingerli”, „...de ha már fel kell lépni, határozott, bátor és erélyes fellépés a főlény a túlerővel szemben is biztosíthatja”. A jó csendőrt mindenüvé elkísérő, aranyveretű szavak ezek. Útravalók egy hosszú csendőréletre.

Fűződik azonban ehhez a paragrafushoz egy másik, iratlan tapasztalat is, mely fontosság dolgában semmivel sem áll az írott mögött, mégis alig veszünk róla tudomást. Erről kívánok egyet-mást mondani.

B. községben engedélyezett népgyűlésre készültek. Az őr szabályszerűen eligazított járőrei még a tömeg összeverődése előtt megjelentek a községben s megkezdték szolgálatukat. Rövidesen megérkezett az őrparancsnok is, akinek sok bajban és küzdelemben, eredményben és csalódásban kifinomult ösztöne hamar megérezte, hogy valami nincs rendben. A község egyébként nyugodt, munkás népet valami nyugtalanság szállta meg, mint a rajzó méheket. Alig kezdődött meg a népgyűlés, máris ki-

robbant ez a feszültség. Pillanatok alatt kerítésből kitört lécdarabok és kövek kerültek elő s a község két pártra szakadt lakossága között parázs verekedés támadt. Az őr legénysége csak hosszabb, megfeszített munkával tudta szétválasztani a verekedőket, amikor már sok — köztük néhány igen súlyos sebesült — szorult segélyre. A több napot igénybevett nyomozás során tisztázódott, hogy már napokkal a gyűlés előtt „dolgoztak” az ellenpártok megbízottai és sikerült is jó munkát végezniök, amint azt a verekedésbe fulladt népgyűlés bizonyította.

Ez a történet nem egyedül álló s bizonyára sok csendőr tudna ehhez hasonlót elmondani.

A sikertelenségek, bajok arra készítetik az okos embert, hogy keletkezésük okát kikutassa és tanuljon belőlük. Éltrevaló embert előbbre viszik és bölcsébbé teszik a vereségek is. A csendőrnek fontos kötelessége is ez, mert kötelessége megelőzni mindent, ami egyesek vagy többek kárát idézhetik elő.

Érdemes hát, ha mi is megállunk az elmondott eset előtt és megvizsgáljuk. Az egyik okot első tekintetre látjuk: a gyűlés előtti napokban fellépő izgatott munkáját. De vajjon mi tette lehetővé azt, hogy ilyen eredményesen dolgozhattak ezek az izgatottak? Semmi más, mint az, hogy az őr nem tudott ezek felléptéről, mert ha eljutott volna hozzá a hír, idejében megakadályozhatta és meg is akadályozta volna az izgatást. A mi szempontunkból ez a fő ok: ez érdekel legjobban bennünket. Az őrparancsnok nem méltatta kellő figyelemre a hétköznapi szür-

Visszaszállt a turul...

Irta: TARJÁN JUTKA.

A bécsi Belvedere-palota egyik pompás termében, 1938 november 2-án délután, hatalmas ívlámpát helyeztek az üveglappal borított asztal alá. Ráterítették erre az asztalra azt a térképet, amely a néprajzi határok alapján újrarájzolta Magyarország északi határait. A térképész az asztalra hajolt, pontosan ráigazította az első hiteles másolat papírlapját az eredetire és megindult a finom ecset: Somorjától nyugatra a Csallóköznek. Futott, kanyargott a vonal, amelyen belül egy darab ősi magyar föld került vissza a trianoni bilincset az egyik égtáj felé szétpattantó Csonka-Magyarországhoz. Ízzott a lámpa és a leskelődő magyarok szívében felforr az örömtől a vér, bár még nem ismerhették a döntés részleteit, de látták az ecset futását... A furakodva kandikálók között az egyik élesszemű felvidéki magyar újságíró a fűgén vont vonal látása nyomán önfeledten felkiáltott:

— Visszaszállt a turul!

Csak kevesen értették, miről volt szó. A térképész néhány pillanat után megállította ecsetjét Feketeardótól keletre és az első másolat a szomszéd asztalra került. Városnevek röpködtek az izgatott szemlélődés nyomán a levegőben. A felvidéki magyar fiatalember pedig nekitámaszkodott a falnak és az izgalomtól falfehéren erre a szóra mozgott a szája:

— Munkács!

Még álltak a diadalkapuk, amikor a csehszlovák „kultúrfőlény” nagyobb dicsőségére Zrínyi Ilona

kápolnájából moziá alakított helyiségéből kilépetem a munkácsi vár keleti oldalának bástyájára. Keseregve sirt a szellő, belecibált a hajamba és néhány fürtöt rázálalt a szememre. Így okom volt rá, hogy a zsebkendőm előkerüljön. Pedig nem is szégyeltem, hogy sirtam.

Láttam a Rákóczi címet a várkapun és a cseh feliratokat a szobák ajtaján. A tehetetlen rabduhótól elgörbített, vagy kitört folyosó-korlátokat. Láttam az összelődözött ablakokat, láttam azt a szörnyű nyílást, ahová hőselekkü magyar fiúk irtózatosan megkínzott testét dobálták egymásra. Láttam a hőharmunka nyomaait a „vallató”-ban, ahol a falon köröskörül, mint Krisztus öt sebe, egymáshoz olvadva öt-öt véres ujj nyoma. Ceruzás búcsúsorok reszketeg betűkkel, nevek és dátumok... Forróság járta át tagjaimat és fáztam. A zseblámpám sápadt sugara ide-oda ugrált és minden villanása nyomán vádiratot kellett fogalmazni.

Jó volt innen kijutni a szabad levegőre és — sírni. A bástyán sátorlap fedezéke mögött esőkabátos tiszt meredt a periszkópos láteső nézőjébe.

— Megint mozognak — mondotta. Kísérőim magyarázni kezdtek.

— Ez itt a Latorca, az ott Oroszvég, jobbra Klastromalja, aztán az ukránista pópák kolostora, a Vinohrad tövében. Túl a városon, a Latorcán innen, az a falu, Podhering.

Aztán elvezettek az egyik várudvarba, a betemetett kút mellé. Hallottam, hogy az Istenfélő rutének emberemlékezet óta idejártak, mert az volt a hitük, hogy örökölt szembajukat, a trachomát ennek a kútnak a vize meggyógyítja. A csehek nem nézték jó szemmel ezt a „magyar” szokást és inkább

keségéből kiemelkedő eseményt. Ennek köszönhatték az izgatók, hogy szabadon dolgozhattak.

Máris hallom az ellenvetést: mit tehetett volna az őrsparancsnok, hiszen rendszerint sem embere, sem ideje nincs ahhoz, hogy egy népgyűlésre már napokkal előbb készülődjék és járőröket vezényeljen.

Erre maga az élet ad választ. A tömegeket és érzelmeiket megmozgató események kifejlődésének magára hagyása, a sorsra bízása olyan következményekkel járhat, melyek komolyan és hosszabb időre megzavarják és veszélyeztetik a rendet és biztonságot s így igen sok munkát adnak utólag. Sokkal többet, mintha a baj kifejlődésének idejében elejét vettük volna. Mennyivel több munkát adott az őrsnek a népgyűlésen támadt nagyarányú rendezavarás elfojtása s a napokat igénybevett nyomozás, mintha a rendelkezésre álló egyszerű eszközökkel megelőzte volna mindezt.

Tanulni akarunk a rosszból, tanuljuk meg hát, hogy minden veszélyessé válható eseményre csendőrilag elő kell készülni. Csupán a naptárba előjegyezni s a megjelölt napon a helyszínre menni, nem elég!

Nem új gondolat ez, Lapunk hasábjain is napvilágot látott már. Az 1935. évi 2. és 3. számokban Balogh Béla alezredes úr írt erről. Az 1938. évi 16. számban, a razziamódszerekről írt cikkemben magam is bizonygattam már azt a nagy előnyt, amit a csendőri felderítés, illetve jól megszervezett hírendszert jelent.

betemették a kutat. Itt a sárba süppedve hevert a hatalmas bronzturul összetört, megcsontított teste. Oly időtálló erősnak öntötték, hogy nem tudták szétverni. Szárnytollaiban golyónyomok. Csőrében az orvul kivert kard csontja.

R. Vozáry Ádár, Munkács tántoríthatatlan magyar képviselőjének könyvéből valaki lassan olvasni kezdte Anonymusnak, Béla király névtelen jegyzőjének írását:

„Akkor a hét fejedelmi személyek a havas erdön átkelve, megindulának Pannonia földjére... s miután odaérkezének, azon helyet, melyet legelsőbb elfoglaltak, Munkás-nak nevezték.“

*

Felejtethetetlenül erős pillanat volt. Érezni kellett annak az ősi hagyománynak a valóságát, amely ezt a területet jelöli meg az első magyar telepnek. Itt kötöttek honfoglaló eleink elszakíthatatlan frigyét a magyar földdel, itt „pihené ki nagy útját“ először Árpád. A vezérek korában ide vezette népét az ősi mondák eszményi fekete madara: a turul.

Elzúgott erre a magyar történelem minden vihára és hányszor, de hányszor búgott fel itt a tárogató:

— Haj, regő rejtem...

Munkács a tatárjárás után már mint királyi vár szerepel, egy ideig Csák Mátéé, aztán a XIV. század végén Zsigmond a hozzátartozó uradalemmal együtt Koriatovics Tódor orosz hercegnek adományozza. Újra koronabirtok lesz. Brankovics György kezéről a Hunyadiak birtokába jut, majd ellenkirályok és erdélyi fejedelmek viaskodnak érte. 200.000 forintért örökbirtokul kapja Rákóczi György. Hősi önfeláldozással védi Zrinyi Ilona, visszafoglalja II.

Minden lehetősége adva van annak, hogy a nagyobb tömegeket vonzó események előtt az őrs idejében megtehesse minden szükséges előintézkedést a helyzet megismerésére és további szemmeltartására. Hiszen a hatóság mindig jóelőre értesíti, illetve felhívja az őrsöt népgyűlések, végrehajtások, nagyobb ünnepek, multságok ellenőrzésére. Ha pedig nem mindig lenne ez így, arra való a hatóságokkal való időnkénti személyes érintkezés, hogy ilyen szükségleteket megbeszéljék.

Van, kell lenni mindig annyi embernek az őrsön, hogy ily események előtt a szükséges felderítést, puhatolást elvégezzék. A szolgálat akkor jó, ha ott vagyunk, ahol a pillanatnyi helyzet kívánja, de *felkészülve* vagyunk ott. Ez a *felderítés* dolga. Legcélszerűbb egy-két felderítő járőrt a nagyobb tömeget vonzó esemény előtt először mindjárt a hatósági felhívás (vagy egyébkénti értesülés) megérkezése után vezényelni, azután néhány nappal a népgyűlés, végrehajtás stb. előtt, amikor munkája főként a B. egyének (hírszerzők) kioktatására szorítkozik. A második kivezénylés legcélszerűbb időpontja 1–2 nappal az esemény előtt, amikor a járőr feltűnés nélkül érintkezik a hírszerzőkkel s összegyűjti azok híreit és érdeklődik a hatóságoknál is. Egyes, nagyobb kihatással járható hírek valódisága felől magának is meg kell bizonyosodnia. Ezt az ügyesebb hírszerzők bevonásával végezze.

Ilyen munka után vonul be a járőr az őrsre s így még az őrsparancsnoknak is elég ideje marad arra, hogy a hírek alapján szükséges intézkedéseit

Rákóczi Ferenc, hogy Majtény után elkobozza a fiskus és később odaadja a — Schönborn grófnak. Mezőssy Pál honvédőrnagy 1849 VIII. 26-án átadja az oroszoknak.

A testvértelen magyar nép, a „kereszténység pajzsa“ európai országlásának ezer évét ünnepelte a Milleiumkor. A munkácsi vár bástyájára ekkor került a 38 méter magas emlékoszlop, tetején a kiterjesztett szárnyakkal lebegő, csőrében hatalmas kardot tartó turullal, a magyar hőskor szent madarával.

A világháborúban, az orosz betörés idejében a turul szembenézett a tányérsapkásokkal. Azután... Láttá a vörösokeket. Azután... 1919 IV. 28-án a Latorca hídján feltűntek a csehek, a vár felől a román dzsidások.

Az idő nem bírta a turullal, de mert a multat idézte és mert feldöntötte az új urak lelkiismeretét, 1924 októberében megkezdődött a diestelen munka: nagy, erős és sűrű állványzat börtönébe került a turul. A kőokokába ragadó karmait lefűrészelték és 17-én lebukott a földre. A munkácsiak látták... Az oszlop teteje üresen maradt, csak a karmok kapaszkodtak erősen. Azután eltűnt az oszlop is... öntözve a munkácsiak könnyétől...

Tavaszi jön! Munkács várában kivirít majd a „szabadság fája“, amelynek törzsét megismogattam. A szörnyű börtönök felől új szellő támad és elliben Vereckéig. Látogatást tesz a „vezérszállás“ szorosában és rácsökolja az emlékezést arra a sziklafalra, ahonnan leverték az aranybetűs emléktáblát. ...Fűszeres illatot teremt a Verchovinán, ahol 1918. X. 21-én a ruszingyűlés hűségnyilatkozatot tett Szent István országa és a nagyságos fejedelem földje mellett...

megtegye: előljáró parancsnoksága intézkedését kérhesse, a hatóságot tájékoztassa, szomszéd őrsökről erősítést kérjen stb., szóval, hogy az esetleg készülő bajt megelőzhesse. Mindezt rendszerint távbeszélőn végezheti csak, mert másra nincs idő.

Külön is hangsúlyoznunk kell, hogy megbízható és a helyzetet feltáró hírek beszerzése jórészt a hírszerzők eredményes működésén fordul meg, ez viszont attól függ, hogy miként oktatja ki őket a járőr. Ezért adjon az őrsparancsnok határozott parancsot a járőrnek. Mondja meg biztosan, hogy mit akar tudni, hogy ilykép, a járőr is határozott feladatot adhasson a hírszerzőknek. Ezek kioktatására nézve irányadóul szolgálhat, hogy minden olyan jelenségre kíváncsiaknak kell lennünk, mely a való helyzet megismerésére támpontot ad. Így pl. *népgyűlések és végrehajtások* előtt azt kell tudnunk, hogy kik és milyen célból érintkeznek a lakossággal; idegenek megfordulnak-e a községben, honnan, kik és miért; vannak-e összejövetelek a községben, hol, milyen célból, kik vesznek azokon részt; milyen a lakosság hangulata; mit beszélnek az emberek egymás között; röpiratot nem terjesztenek-e? — *Mulatságok* előtt jó tudnunk, hogy nincs-e valamely részről előkészület a zavarkeltésre, verekedésre. Ha a hírek szerint ilyenre nincs kilátás, akkor is készen kell állani, mert a mulatságok mindig veszedelmeket tartogatnak a csendőr számára! — *Vásárok, búcsúk* előtt azt kell megállapítani, hogy rovtomultú egyének (oltvajok, zsebtoltvajok, csalók, csavargók) nem érkeztek-e a községbe.

Ha legalább ezeket az adatokat megtudja az őrsparancsnok a szolgálat megkezdése előtt, nyert ügye van, mert tervszerűen intézkedhetik s megelőzhet kellemetlen, az őrsnek utólag sok munkát adó eseteket.

Tekintsük tehát szabálynak az előzetes hírszerzést: a *felderítést*. Nagy szükség van erre egy eddig nem említett ok miatt is. A Szut. 536. pontja a parancsnokra bízta azt, hogy a karhatalom létszámát meghatározza. Hogyan tehetné ezt, ha nem tudja, hogy mivel áll szemben s mivel kell számolnia. A gyakorlatban ugyan többször előfordul, hogy az igénylő hatóság a kivezénylendő járőrök számát is meghatározza. Ezt azonban az őrsparancsnok utasításunk értelmében nem veheti figyelembe, lévén egyedül és kizárólag ő felelős azért, hogy a kivezényelt erővel a célt elérje. Ehhez pedig előre látnia kell a helyzetet.

A csendőri szolgálatnak bizonyos esetekben szükséges eme előkészületeit látva, lehetetlen rá nem jönnünk, hogy mindezt legtökéletesebben *katonai* módon oldhatjuk meg. Katona szellemében, katonai tudásunkat felhasználva, a katona rendszeres gondolatmenetét követve. Előkészületeinkre tehát követendőnek tartjuk a katonai szabály egyes rendelkezéseit. Ezek:

1. *A felderítés*, melynek célja, hogy adataiból a parancsnok idejében képet tudjon alkotni a várható ellenségről. A lényeg, hogy a megfigyelés állandó legyen s az észleletek biztosan és idejében eljussanak a parancsnokhoz;

2. *helyzetmegítélés*, ami a feladatunk és a helyzet mérlegeléséből adódik. Saját helyzetünket (létszám, erőállapot, lőszer stb.) ismerjük. Az ellenfelét megtudjuk a felderítés adataiból;

3. *elhatározás*, vagyis: hogy a helyzetmegítélés alapján mire határozza magát a parancsnok. A csendőr elhatározása mindig csak az lehet, hogy a rendet fenntartsa, illetve megzavarás esetén minél előbb helyreállítsa;

4. *terv*, vagyis, hogy miképpen hajtja végre elhatározását. Ez a legfontosabb része ténykedésének. Gondosan kieszelt tervvel járhatok minden ellenfél eszén s nagy túlerővel szemben is felül maradok; végül jön a

5. *végrehajtás*, vagyis a tervek parancsba öntése és végrehajtása. „A parancsnok akkor parancsol, ha terve készen van. A parancs világosan, röviden, de minden kételyt kizáróan fejezze ki a parancsnok akaratát”, mondja a Harcászati Szabályzat.

Láttuk, hogy a felderítés lényegének azt jelöli meg a szabály, hogy a megfigyelés állandó legyen s az észleletek idejében és biztosan eljussanak a parancsnokhoz. Ilyen állandó, megszakítás nélküli megfigyelést maga a csendőr több oknál fogva nem végezhet. Ezért kellene a hírszerzők. Gondoskodnunk kell arról is, hogy szükség esetén minden fontos észleletünk gyorsan eljussan az őrsre (kerékpáros küldőre, távbeszélő útján). Erről több megtörtént esetet ismertettem az előbb hivatkozott cikkemben.

Nagy hiba, hogy a távbeszélő használatától sokan idegenkednek, sőt félnek. Pedig nincs erre ok, ha arra használjuk, amiért a kezünkbe adták. A távbeszélő többek között a hírszerzés, felderítés egyik fontos eszköze s aki nem használja akkor, amikor azt a közbiztonsági szolgálat megkívánja: mulaszt. Rá kell nevelnünk a jegyzőt, bírót, postást és hírszerzőinket is, hogy fontos, halaszthatatlan esetekben távbeszélőn értesítsék az őrsöt. A hivatalos községi telefonon megtehetik ezt.

Természetesen lehetnek és vannak is olyan hirtelen adódó esetek, melyeknél idő hiányában előzetes felderítés nélkül kell eljárunk. Ez sem lephet meg. Ilyenkor mutatkozik meg a csendőr igazi értéke. Nem különösebb érdem ugyanis az, ha a legelőnyösebb helyzetben érünk el eredményt. Már pedig az előzetes felderítés ilyen előnyös helyzetet teremti számunkra. Mindig erre számítani nem lehet, de nem is szabad! Gondolnunk kell és el kell készülnünk a legrosszabb esetre is, amikor teljesen bizonytalan helyzet előtt állunk. Ezért dolgozzunk előre. Jól működő hírrendszer mellett a parancsnok nem fog sokáig vakon állani, mert a hírek hamar megtalálják az utat hozzá. S ha ez is cserben hagyja, segít a rendszeres gondolkodás, a tervszerűség és a kemény határozottság, mely minden bajban a legjobb megoldási módnak bizonyul.

Az elmondottak végső tanulsága gyanánt állapítsuk meg, hogy a csendőri felderítés nem egyes esetekre vonatkozó alkalmi intézkedés csupán, hanem állandó, jól megszervezett hírrendszeren alapul. Az egyes fontos események előtti külön felderítés csak abban áll, hogy ilyenkor a hírrendszerünket határozott feladat elé állítjuk, hogy akaratunk szerint működjen s valóban felderítse azt, amire szükségünk van.

Igy azután mindig kihúzhatjuk a kígyó méregfogát, még mielőtt haraphatott volna. Ez az igazi *megelőzés*, aminek szolgálatában áll a felderítés is.

Fényképpályázatunkból. (Vitéz Kapossy Gy. g. szds. felv.)

Törvényszéki orvostani ismeretek.

DR. BEÖTHY KONRÁD egyetemi rendk. tanár,
törvényszéki orvos, Pécs.

(8. közlemény.)

Az adatgyűjtés.

A tudományos kutatás és kísérletek új vizsgálati módszerek kidolgozásával nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az *adatgyűjtéshez* manapság már olyan kilátásokkal foghatunk, hogy azok valamely elkövetett cselekedet kiderítését száz százalékgig lehetővé teszik. A büntetendő cselekményeknek a tarkasága arra kényszeríti a nyomozás emberét, hogy az emberi tudás legkülönbözőbb területén szerezzék meg azt a képességet, amely nélkül most már eredményesen nem mozoghat. Amikor a BP. meghatározza azt, hogy bizonyos esetekben segédtudomány képviselőit kell igénybe venni, akkor egyúttal azt is megnevezi, hogy kik legyenek ezek az emberek, akiknek a nyomozókkal együtt kell működniük. Az együttműködés s így az adatgyűjtés, illetve a tárgyi bizonyítékoknak a feldolgozása tehát nemcsak egy embertől függ, mert hiszen első sorban függ a nyomozótól, annak az ítéletétől, hogy t. i. milyen anyagot gyűjt ő össze. Ha tehát a vizsgálandó anyagot nem jól választja ki, ha azokat nem csomagolja el szakszerűen s nem küldi be vizsgálatra olyan módon, ahogyan azt a dolgok természete megköveteli: akkor az eredmény már nagyon kétséges, mert na-

gyon fontos vizsgálatok egészen elmaradhatnak. Azokat a kérdéseket, amelyek egy bűncselekménynél felmerülhetnek, előre sohasem lehet tudni és látni s ebből következik, hogy a nyomozó a helyszínen *mindent írjon le, őrizzen meg*. Inkább többet tegyen, mint keveset; az arra hivatott ugyanis meg tudja majd találni azt, amit értékesíthet s amit ki-selejtezhetsz. Bizonyos dolog, hogy a nyomozó szorgalommal és buzgósággal egy bizonyos terület határain belül kiválóan értékes tapasztalatokat és ismereteket szerezhet, azonban az emberi test és élet ellen irányuló cselekedetek mindegyikénél mégis csak a természettudományok különlegesen képzett képviselője, a törvényszéki orvos fogja a lényegét eldönteni. Egyetlenegy kis technikai hiba, hallott dolgoknak kritika nélkül való átvétele s ennek a bűnügyben való szerepeltetése, végzetes lehet. Mindazt, amit a nyomozó vagy nyomozók tudnak, tudja a törvényszéki orvos is, viszont azt, amit a törvényszéki orvos tud: a nyomozó nem tudja el-sajátítani. Sok nyomozónak egészen érthetetlen s nem tudni, hogy honnan származó, téves ismerete van bizonyos kérdésekben, amely téves ismeretek nemzedékről-nemzedékre szállnak s azokhoz mereven ragaszkodnak. Ilyen téves tudás az, hogy pl.: ha a holttest arevonásai nyugodtak, akkor a halált nem előzhette meg megijedés, izgalom, félelem, küzdelem, halálharc stb., ha a szemek csukottak, akkor a halál természetes okból, ha pedig nyitottak, akkor erőszakos okból állott be; hogy a halott nyitva maradt szemeiben a támadó „fényképét” ki lehet olvasni stb., stb.

Minthogy a törvény a vizsgált tárgyak egyik részét a vizsgálóbíró hatáskörébe utalja s amellett az a törekvése, hogy ezeket a tárgyakat a bírónak a főtárgyaláson be lehessen mutatni, azért a nyomozónak a kötelessége a helyszínelés adatainak írásban, rajzban és fényképen való hű rögzítésén kívül az, hogy *minden egyes tárgyat változatlan állapotban* megtartsa, amennyire lehet. A nyomozónak az ítéletétől függ az, hogy vajjon van-e szükség arra, hogy esetleges változtatást eszközöljünk a helyszínen, a vizsgálandó tárgyon. Ha van gyanú arra, hogy bűncselekménnyel van szó, akkor csak a meglevő állapotot kell rögzíteni s mindent hagyni kell, ami az amúgy is következő bírói szemle eredményét befolyásolhatná. Természetesen mindent fel kell jegyezni. Hogy mi minden merülhet fel: azt az esetek tarkasága szabja meg. A helyszínen talált állapotoknak a rögzítése azért rendkívül fontos, mert hiszen (pl.) halálos testi sértéseknél vagy annak gyanújánál nem csupán a boncolás maga, hanem a körülményekkel összefüggésben, a környezet fogja a valódi tényállást megadni, megmondani. A tárgyi bizonyítékoknak a megszerzése s azoknak változatlan állapotban való megőrzése a nyomozó csendőrnek legfőbb feladata. Ezeknek tervszerű értékelése és tudományos feldolgozása részben a nyomozó alosztályok, részben a törvényszéki orvostani intézetek feladata.

Magának a helyszíni szemlének hármias fontossága van:

- minden lehetőségnek a tekintetbe vétele,
 - mindenféle elváltozásnak a rögzítése és a szembe nem tűnő elváltozásoknak a kutatása, fellelőzése,
 - az egyes vizsgálatok zavartalanságának biztosítása.
- Annak, hogy „valamit elfelejt” az ember, nem szabad előfordulnia.

A Nyut. 131. pontjában, majd meg a 134., 206., 215. pontjában fényképfelvételek lemezeiről, az örs számára készített fényképfelvételekről, a helyszínelő alcsoport által készített fényképfelvételekről, majd meg fényképezőgépről... műhelyi és helyszíni előhívásáról... másoláshoz szükséges felszerelésről... stb. ad útmutatást. Ebből is kiviláglik, hogy mekkora fontossága van már manapság — és volt is mindig — a fényképezésnek a tárgyi bizonyítékok megszerzésében. A törvény értelmében minden egyes lelet eredményét jegyzőkönyvbe kell venni, a leírást rajzokkal, fényképekkel, vázlatokkal kell egészíteni. És pedig azért, mert minden leírásnál szebben beszél egy jólsikerült fénykép. Alkalmasabb módszert most arra, hogy helyszíni, holttest, bűnjel, élőszemély leírásánál hűbb képet kapjunk, nem ismerünk. Éppen ezért a fénykép egyike a legbecselesebb bizonyítékainknak, amit semmiféle rajz nem pótolhat. Ezt meg lehet nagyítani, vetíteni, lehet róla diapozitívet készíteni, s nagyobb hallgatóságnak egyszerre lehet bemutatni, nem múlik el, nem változik meg, tehát törvényszéki orvostani fontossága állandó. A fényképezés mivoltából következik aztán az, hogy meg nem támadható erejű bizonyítékot szolgáltat, sőt, még többet is mondhatunk, mert hiszen az emberi megfigyelés, rajzolás pontatlansága, majd meg az emlékezőtehetség, a kifejezőképesség hiánya miatt a fénykép az egyedüli se-

gítségünk, ami a tanúk mondásait pótolni tudja, a valóságos tényállást ráadás, vagy hiány nélkül, általában legkisebb eltérés nélkül a leghívebben rögzíti. Amilyen nagy bizonyító ereje van a főtárgyaláson, éppen olyan nagy veszteség, ha hiányzik. Érdekesebb, hogy a bűnvádi perrendtartás a bizonyítékok használatára és beszerzésére mindenütt bőségesen tartalmaz előírásokat, de a fényképezéssel történő bizonyítást kötelező erővel nem említi meg, hanem csupán csak a bíró meggyőződésére bízta azt, hogy mi módon szerezzék meg a bizonyítékokat. (Ma már igen sok csendőr tud fényképezni s amint a *Csendőrsegi Lapok* képeiből látom, a fényképező csendőrök tudása egyre nagyobb. Szébb, hasznosabb szórakozást el sem tudok képzelni.)

Sérüléseket úgy fényképezünk, hogy mindkét végtagot egymás mellett fényképezünk le, hogy a különbség annál szembetűnőbb legyen. A fényképezésnél fontos az, hogy ne hozzuk szokatlan helyzetbe a holttestet, hogy úgy mondjuk, ne madártávlatból fényképezünk, hanem úgy, ahogyan azt az ember látja. Egészen más dolog az, hogy ha a személyazonosságot kell megállapítani, mert akkor a lehető legszebb és legkedvezőbb helyzetet fogjuk a holttesttel elfoglaltatni. Mielőtt azonban a holttestet lefényképeznők, az esetlegesen jelenlevő sérülést mindjárt meghatározzuk, leírjuk, aztán fehér-fekete centimétert teszünk melléje, hogy egyúttal az arányt és a méreteket is megkapjuk. Anyajegy, heggek, hiányok, tetoválások: mind nagy szereppel bírnak, azért személyazonosság megállapításánál metelen testről is készítünk képet. Minthogy a nedvűs szervek fénylenek, azért az egyes testrészeket úgy fényképezzük le, hogy azt víz alá merítjük, mert ezzel nagyon jól ki lehet küszöbölni a visszaverődés okozta zavart. Ugyanúgy, mint a személyeknél, járunk el bűnjel fényképezésénél is. Eszközök, ruhadarabok, nyomok, ujjhegylenyomatok, vérreccsenések nyomai, fegyverek a *nagyságbeli viszonyokat* pontosan feltűntető fényképekkel (fehér-fekete centiméter) örökítendő meg. Különösen fontos, hogy az eszköz vagy a tárgy körvonala, annak minden egyes finom elváltozásával együtt örökítsük meg, mint pl. késnek az éle, vágott sebek, szilánkok. Ha pedig az elváltozások kicsinyek, akkor nagyító lencsén keresztül fényképezünk, hogy a vizsgált anyagnak minden apró részletét minél hűbben ki tudjuk hozni.

Nagyítással vizsgáljuk legelőszőrűbben a legfinomabb csorbanyomokat, a ruha lőtt sérüléseinek mechanikus elváltozásait, hajszálakat stb. Ha pedig erősebb nagyításra van szükségünk, akkor ú.n. mikrophotogrammot készítünk, amellyel akár 2000-szeres nagyítást is tudunk eszközölni, s a törvényszéki esetekben igen nagy számmal alkalmazzuk is ezt az eljárást, hajszálak, szőrszálak, véralkotó-elemek, ondószálcák, baktériumok (betegségokozó csírák), szövettani készítmények, kristályok és más alkatelemek lefényképezésére. Épp így előnyös fénykép készítése pénzhamisításnál, nyomtatvány-, bélyeghamisításnál és pedig úgy kicsiny, mint erős nagyítással.

Mindenki előtt ismeretes, hogy mekkora fontossága van manapság a Röntgen-sugárnak, illetve az azzal való fényképezésnek. Ezt haszonnal használhatjuk fel a nyomozó gyakorlatban is. Tudom, hogy ez nem áll a csendőrnemzők rendelkezésére,

Fényképpályázatunkból. (Lengyel L. fhdgy. felv.)

éppen ezért nem is foglalkozom ezzel, csak mint érdekességet említem, hogy a Röntgen-sugár ma már hatalmas segítőtárs és — megcsalhatatlan... A csontokon levő elváltozások mindig adhatnak becses útmutatást, pl. a halott kilétére vonatkozólag. A csontok minősége, elgörbülések, régi csonttörések, fejlődési zavarok, a fogak plombája stb. mutathat az illető korára, meglevő bajára stb. Általában minden csontelváltozást, töréseket, ficamokat stb. szépen lehet látni. Ki lehet azt is mutatni, hogy az *általában beteg* csonton nincsen semmi beteges elváltozás. (A pereskedőnek eddig fizetett életjáradékot, — amit azzal az állítással, hogy csonttörése nagyon fájdalmas, eddig fizettek neki, — azonnal beszüntették.) Panaszokat igazolhatunk. Volt eset, ahol egy férfit panaszaival idegbetegnek néztek, csak a Röntgen-vizsgálat derítette ki, hogy panaszai jogosak, mert hiszen az összes bordája el volt törve.

Csecsemők csonttörését is állapították meg már, még pedig gyermekölés gyanúja esetében, ahol a

Röntgen-felvétel tanúsága szerint nem a méhen kívüli életben, hanem még a méhen belüli életben elszenvedett és már hegesen gyógyult törésekről volt szó. Úgyisint minden esetben alkalmas a Röntgen-sugár és a fénykép arra is, hogy bentrekedt lövedéket felismerjünk. Az elváltozásoknak az iránya pedig még az önkezdőséget, tehát a csalást is bizonyítani tudja.

Visszatérve a tárgyi bizonyítékok megszerzésére: általában ezzel nagyon sok baj van, mégis azt lehet mondani, hogy egy bizonyos gyakorlattal ki-fejlődik a nyomozóban az ösztön, amellyel aztán kifogástalanul el tudja látni mindig nehéz feladatát. Tartsuk mindig szem előtt: ne rontsunk semmit sem a helyszínen! Magyarországon nem vagyunk — sajnos — abban a helyzetben, hogy a tárgyi bizonyítékok megszerzésénél mindig ott legyen egy orvos is s ezért kell a nyomozónak ezzel is foglalkoznia. Amíg a személyi bizonyítékok megszerzése természetsszerűleg a nyomozókra tartozik, addig az előb-

bit, a tárgyi bizonyítékoknak a megszerzését biztosítani kellene — ismétlem — orvos számára. A tárgyi bizonyítékoknak a jelentősége sokkal nagyobb, mint a személyi bizonyítékoké, mert hiszen maga a Btk. ad módot arra, hogy a személyi bizonyítékok tekintetében mindig azt mondja a vádlott, ami a saját szempontjából legelőnyösebb, így pl. megengedi neki azt, hogy úgy védje magát, ahogyan tudja, így pl. tudatosan valótlan is állíthat, félre is vezetheti a nyomozást s a vádlónak a kötelessége aztán bűnösségét bebizonyítani. Ez pedig legtöbbször csak a tárgyi bizonyítékok segítségével lehetséges.

Amíg azonban a tárgyi bizonyítékok megszerzése a nyomozó hatáskörébe tartozik, addig természetesen mindig kell foglalkozni azok megszerzésének legkielégítőbb formájával. Nem kell itt beszélni a kéz- és lábnyomok fontosságáról, hiszen az közismert, azonban igenis, meg kell említeni más, jelentéktelennek látszó dolgoknak a nagyon fontos szerepét. Így pl. újságpapírdarabnak a jelentőségét, amelyben holttestdarabok vannak elcsomagolva, hajszálak, zsebkendők, az azon tapadó idegen anyagok jelentőségét (egy esetben gümőkórokozó bacilust lehetett góresővel kimutatni a zsebkendőn; ez alapon igazolták a nyomozás egyéb adatait a gyanúba vett egyénre). Egy leszakadt gomb vagy annak részei, az eszköz darabjainak a sérülésben való felfalálása, vér, haj, szakáll, szeméremszőrzet, fogak, más tárgyak, ürülék, levált, leharapott testrészek vagy szöveteknek az áldozat szájában való megtalálása, töltények, azokon levő nyomok, puskapor-maradványok stb., stb. mind megannyi fontos anyagok a nyomozó szempontjából. Vérvonal elárulja azt, vajon a holttest felfalálása helyén történt-e a cselekmény vagy nem; falnak, egyéb tárgyaknak a sérülései, fekhely, a támadótól vagy az áldozattól származó nyomok, egyéb jelek, ruhadarabok, a sérüléseknek a minősége, egy vagy több nyom, egy vagy több fegyver, más idegen anyagok a környezetben, a holttest külvizsgálatának teljes leírása, ruházata, sérülései, küzdelmi nyomok, szem, orr, száj, kezek állapota, a bőrön talált lenyomatoknak a sértő eszközzel való összehasonlítása, a holttest állapota..., tehát valóban csak tervszerűen lehet kezdeni, folytatni és befejezni egy nyomozást, annak minden legapróbb részletére kiterjedve.

Ha anyagokat vizsgálatra valahová beküldenek, akkor nagyon célszerű, hogy a helyszíni szemlén esetleg jelenlevő orvos tanácsal szolgáljon arra nézve, hogy mit és hogyan kell csomagolni. Mindent úgy kell elcsomagolni, hogy a felületnek minden dörzsölését kikerüljük. Írtak ugyan már a bűnjelek csomagolásáról a *Csendőrségi Lapokban*, én néhány tanácsal azért mégis szolgálok. Okmányokat pl. nem hajtunk össze, hanem két üveglap közé helyezve csomagoljuk el azokat. Friss testrészeket kifeszítünk, aztán vizesruhát, majd meg vízhatlan szövetet helyezünk föléje, hogy kiszáradás ellen védekezzünk. Leghelyesebb, ha jól záró, tehát üveg dugós, megfelelő nagyságú üvegbe helyezzük s hogy ne nagyon rázódjék, az üveget vattával, vagy más, a rázást tompító anyaggal körülvéve, helyezzük el fa- vagy bádogdobozba s úgy csomagoljuk el szállításra. Nagyon kell vigyázni friss vérvonalokat tartalmazó anyagokra, mint pl. kő, fegyver, fejsze, ruhadarabok,

stb. Azokat előzetesen meg kell szárítani s csak azután csomagolni, azonban nem úgy, hogy minden anyagot egymással összekötve, egy csomagban helyezünk el, mert hiszen a vérfoltoknak, azok elhelyezkedésének megint csak nagyon nagy fontossága van, már pedig, ha az összecsomagolt bűnjelek egymást össze szennyezik, akkor nem lehet hasznos képet alkotni az eredeti állapotról, esetleg a vizsgálat egészen meghiúsul. Itt megjegyzem, hogyha nem áll rendelkezésre megfelelő üveg, akkor friss, nedves vérvonalot olyan módon is meg lehet őrizni, hogy azt két papírlap közé gyűjtjük.

Nagy gondosságot igényel a helyszínen talált hajszálaknak a gyűjtése és megőrzése. Legjobb erre a levélboríték, ha pedig a hajszálak valamilyen nagyobb tárgyon tapadnak, akkor annak megfelelően kell elcsomagolni. Minden esetben feltűnően jelezni kell azt, hogy a csomagban mi van, nehogy a kicsomagolás alkalmával esetleg akaratlanul is kárt tegyen az, akinek vizsgálatra küldték.

Tapasztalatom szerint a ruhának, mint az áldozathoz tartozó tárgynak a vizsgálatára nem fordítanak elég gondot. Elégnek tartják azt, hogy a holttest megsemmisítése alkalmával a zsebeket kifordítják s a benne levő iratokat, tárgyakat, okmányokat a rendőrség emberei elviszik s ezzel aztán a ruházatnak a vizsgálatára be is fejeződik. Hogy pedig egy alapos vizsgálatnak mekkora fontossága lehet, azt az alábbi esettel tudom bizonyítani.

Ismeretlen halott boncolása alkalmával ismétleten merült fel az a kérdés, hogy kinek a hatáskörébe tartozik a ruházatnak a vizsgálata? A rendőrség, az orvos avagy a bíró végezze azt? Érthető, hogy szennyves, vértől átitatott ruházat vizsgálatát nem szívesen végzi a bíró s mintegy természetesnek tartja, hogy a holttest megvizsgálásával egyidőben az orvos azt is elvégzi. Kifejlődhetik ebből az a szokás, hogy minden esetben az orvos csinálja ezt, rendszeresen s hogy a ruházatot az orvos a holttest tartozékának tekinti. S ez nagyon jól van így. Minthogy számos esetben a bíró az orvosra, az orvos a bíróra bízna a ruházat megvizsgálását: úgy ez könnyen el is maradhat. Köztudomású, hogy a ruházatnak a megvizsgálása nemcsak az öngyilkosság okát magyarázhatja meg, hanem előre nem is sejtett adatokat szolgáltathat más irányban is. Épen azért az az orvos, aki ezzel tisztában van s az igazság kiderítésére törekszik, híven vállalja azt, még akkor is, ha nincs kötelezve annak az elvégzésére. Hogy nemcsak ismeretlen halott ruházatának a vizsgálata fontos, hanem olyanoké is, akiknek személyazonosságát kétséget kizáró módon meg lehetett állapítani, igazolja az az eset, ami a múlt hónapban képezte boncolás tárgyát.

D. F. szabómester reggel feleségét két lövéssel agyonlőtte. Az asszonyt a halálos lövés az ablakon való kiugrás közben találta s néhány pillanat alatt az udvaron meg is halt. D. visszafeküdt ágyába s ottan ugyanazon fegyverrel halántékán lőtte magát. A helyszíni szemle s a bizottság jelentése után a soros rendőrtisztviselő telefonon értesített, hogy az ügyészség a temetési engedélyt 8508/K. Ü. sz. alatt kiadta. Sem törvényszéki, sem rendőri boncolást nem rendeltek el. Tancél érdekében mind a két holttestet felboncoltam. A férfin az intézetbe való szállítás alkalmával ing s alsónadrág volt. Az alsónadrág vizsgálatkor a gatyakorchoz varrva a belső oldalon egy

levelet találtam, amelynek mind a négy oldala tele volt írva. A levélben nem öngyilkosságának okát írja le, hanem más természetű ügyeket fed fel.

A nevek s dátumok törlése után a levél szövege a következő: „Tisztelt rendőrség! Egy pár bűnügyet adok önöknek a kezükbe eskü alatt! L. J. a sógor-nőm fia, aki nekem szerezte ezt a 12 mm-es gyilkos fegyvert 8 pengőért, azt beavattam a dologba és örült neki, hogy a gy...-i vagyonból több jut rá, mert kevesebben osztoznak.

De ő neki is van egy 9 mm-es forgópisztolya engedély nélkül. Ez a L. J. a D. R. T.-nál volt négy évig gépmester-tanonc, most is ott van, mint segéd. Ez idő alatt nagyobb mennyiségű értékes papírokat és ólnot lopott, amit az édesanyja, L. P.-né gy...-i lakására hordott s ami ott meg is található. Az a lakása most is megvan, de jelenleg P.-ben-utca sz. alatt lakik az anyjával. Továbbá, ez év elején, amikor felszabadult, hozzám is hozott nagyobb mennyiségű értékes lopott papírokat, ami megtalálható a lakásomban az akasztós szekrényben rózsaszín papírba csomagolva. Ezt a feljelentést azért *teszem, mert a vagyonért örül a más halálának.*

Továbbá a bátyám, D. L. lakik T... vagy M..., biztosan nem tudom, 919-ben bérelte P....n S. F. gy...-utcai telkét.

1919 június 7-én késő este 10–11 óra között a c....-i vonattal L.-en kiszálltam, hogy a bátyámnál alszom, mert én Erzsébeten laktam. A bátyám a gunyhója előtt ült. Beszélgettünk. Később félrementem a dologra. És egy emberi testbe botlottam. Azt mondta, hogy nagyon be volt rúgva és abban halt meg. Mondtam, hogy miért nem jelenti a rendőrség, azt mondta, hogy fél, hogy ő is bajba jön, majd ő elintézi. Én akkor elmentem gyalog haza. Pár nap múlva elmentem és kérdeztem, hogy mi van az emberrel. Azt mondta, hogy rendben van.

De később bizalmas volt és részeg fejjel kibeszélte, hogy az embert ő ütötte agyon, halálos ellensége volt, mert egyszer kivette a szájából a kenyeret. Ő úgy csinált, mintha nem haragudna, csak várt az alkalomra és azt mondotta, hogy elásta a sz....-i parkettagyár telkén a Gy.-utca sarok. De akkor megfenyegetett: ha elárulom, én is úgy járok.

De úgy láttam, hogy megbánta, hogy elárulta, hogy hova ásta. Egy későbbi látogatásommal azon vettem magam észre, hogy egy fejsze emelkedik felém. Megértettem és egy kéznél levő sodrófával kivédtem, azaz a bátyámat leütöttem. Akkor magam után húzva a fejszét mászott ki a gunyhóból. A verekedés az udvaron folyt, aminek a l....-i rendőrség vetett véget. Tehát meg akart ölni engem is. Ekkor feljelentettem, de nem a gyilkosságért, mert féltem a hallgatásért, hanem gyújtogatásért, amiért a p....-i törvényszék 1 évi és hat hónapi fogházra ítélte, amit ki is töltött.

923-ban P...-re jött; adta a szépet, hogy nem haragszik és hozzám jött lakni. Akkor én a feleségemmel vadházasságban éltem és a feleségem hozzátartott.

Ezért azt mondtam neki, hogy feljelentem, erre ő egy nagy vasreszelővel kétszer úgy vágott fejbe, hogy mind a két helyen beszakadt a fejem, amiben a feleségem is segített neki. De nem mertem mégse feljelenteni, mert féltem, hogy hallgattam. Azt hiszem megérdemlik a sorsukat a bestiák vagy

én is? Most Isten önökkel Uraim még egy pár órát élek egy sorsüldözött. D. F. katonaszabó.”

Minthogy a mellőzés dacára a holttesteket felboncoltuk s így a levelet a férfi alsónadrágjában megtaláltuk: a boncolás mellőzésének telefonon való bementése után két órával a talált levelet a soros rendőrtisztviselőknek átadtuk annak nem csekély meglepetésére.

Még van egy figyelemreméltó dolog: a szabómester tudta, hogy felboncolják s így levelének az illetékes kezekbe való kerülését joggal remélte. Azért is rejtette el olyan gondosan, hogy esetleg a házbeliék azt meg ne találják, hanem csak a boncolásnál találják meg s juttassák el hivatalos személyekhez.

Hogy aztán a levélben leírt dolgok fedik-e a valóságot: annak az elbírálása nem tartozik a boncoló orvosra.

A tárgyi bizonyítékok megőrzése és elcsomagolása körül nagyon nagy hibák fordulnak elő még manapság is. Így épen a löfegyverekkel történik meg az, hogy azonnal hozzányúlnak, kiszedik belőle a töltényeket, összefogdossák s ezáltal igen nagy bizonyító erőt veszítünk. Néha pedig egyenesen érthetetlenül eltűnnek a löfegyverek. Nem gondol arra a nyomozó, hogy a fegyverből azonnal meg lehet mondani azt, hogy lőttek-e belőle, s talán még azt is, hogy mikor lőttek belőle.

Kapát, fejszét, baltát, kalapácsot, általában nagyobb tárgyakat óvatosan becsomagolva, vastag papírra vagy deszkára erősítünk, kicsiny anyagokat pedig vastagfalú üvegbe teszünk, ha pedig testrészekről van szó, akkor megfelelő nagyságú üvegbe téve 3–4%-os formalinba téve csomagoljuk el úgy, hogy abból a formalin (a rögzítő és egyúttal szagtalanító anyag) ne párologhasson el.

Puska-pormaradék, porszemek, más apró, nagyon kicsiny anyagokat összegyűjtve szintén üvegbe helyezünk, szilánkot pedig olyan üvegre helyezünk, amelynek a közepe ki van vájva, ezt majd egy másik üveglappal lefedjük. Ennek az előnye az, hogy egyszerre görcső alá lehet helyezni szükség esetén, s azonnal vizsgálhatják.

Azt, hogy mit kell csinálni, hogyan rögzítsük a nyomokat: mindig az illető eset szabja meg, amiben aztán a nyomozónak az egyéni rátermettsége játssza mégis a főszerepet. Az elmondottakból látjuk azt, hogy esakis a tárgyi bizonyítékoknak van nagy szerepük a bizonyításnál: a bizonyítékok megszerzésére pedig minden erőnkkel törekednünk kell, azokon semmiféle változtatást eszközölnünk nem szabad. Mindent hüen, részletesen, pontosan, egyszerű szavakkal kell leírni, ha rajz nincs, akkor azt fényképpel helyettesítjük — vagy megfordítva. Figyelmünk mindenre kiterjed, úgy, hogy soha se kelljen azt mondanunk: „ha tudtam volna, hogy ez is fontos, akkor azt is leírtam volna”. Leírásban inkább többet, mint kevesebbet tegyünk, az nem baj, de igenis, helyrehozhatatlan hiba az, ha valamit nem írtunk le s később csak képzeletből akarjuk ezt pótolni; ez ugyan is mindig megbízhatatlan, azért kötelességünk mellőzni.

Ki tudja?

Hány kérdés van a Miatyánkban?

A spanyol polgárháború.

Írta: RÁSY BARNA ny. százados.

Harcéri helyzet Spanyolországban 1938 nyarán.

A spanyolországi eseményekről legutóbb lapunk múlt évi július hó 15-iki számában írtam helyzet-beszámolót. Ebben a cikkben igyekeztem kimerítően ismertetni az eseményeket és azok összefüggéseit. Röviden összefoglalva akkor — múlt év július elején — következő volt a helyzet:

A köztársaságiaknak sikerült Franco tábornok offenzíváját megállítani, mielőtt ez az offenzíva a főcélját, Barcelona elfoglalását, illetve a katalán-front felfüggyölítését elérhette volna. A támadás „Barcelona kulcsa”, az Ebro által is erősen védett Tortosa előtt megtorpant. Annak dacára, hogy a nemzetiek széjjelválasztó éket vertek a köztársasági haderő közé és Barcelona—Valencia között a tengerparton mintegy 100 kilométeres sávot megszálltak, a döntés ezúttal is elmaradt. 1936-ban Madrid, 1937-ben Guadalajara, 1938-ban pedig Tortosa ütötte el a nemzetieket attól a végső győzelemtől, amely már-már elvitathatlannak látszott.

Most, amikor ez a helyzetbeszámoló az olvasó elé kerül, újból mozgásban van az egész katalán-front, a nemzeti csapatok nagy lendületű újabb támadással sorozatos győzelmeket arattak és az egész világ feszült figyelemmel várja: sikerül-e most a döntést kierőszakolni, vagy — a nemzetiekre immár negyedszer tragikus megisméklődésben — megint elakad a döntőnek ígérkező győzelmes előnyomulása!... Az a kitétel: „az egész világ feszült figyelemmel várja” talán nem is nagy túlzás. Mióta a világ fennáll, még nem volt soha olyan háború, amelyet olyannyira „magáénak” érzett és oly nagy érdeklődéssel kísért volna a kívülálló, mint a spanyolországit.

Hadműveletek Valencia elfoglalására.

Amikor múlt évben a nemzetiek előnyomulása Barcelona irányában elakadt, Franco tábornok más irányban kereste a döntést. Dél felé. A kitűzött cél most Valencia volt. Valencia elfoglalása esetén az a remény kecsesgetett, hogy a legfontosabb tengeri kikötőjétől elvágyva, összeomlik az a frontréz, amelynek összeköttetése szárazföldön Barcelonával már amúgy is megszakadt.

A katalán-fronton fokozatosan elesenededett a harci tevékenység és a hadműveletek súlypontja áthelyeződött a másik frontészre. Franco csapatai friss, energikus lendülettel vetették magukat a tengerpart mentén, Valencia irányába. Június első napjaiban kezdődött a kisebb csatározásokat felváltó nagyobbarányú támadás. Nem telt bele két hét, Castellon de la Plana a nemzetiek kezére került. Castellon a legnagyobb és legfontosabb kikötőváros a Tortosa és Valencia között húzódó tengerpart vonalán. Az előnyomulás gyors üteme s a köztársaságiak viszonylagos gyenge ellenállása arra engedett következtetni, hogy a „kapu” elfoglalása után hamarosan bent lesznek a nemzetiek Valenciában is. Egyes lapok ugyanis „Valencia kapujának” nevezték Castellont.

Mégis másként történt.

Miaja tábornok támadása megmenti Valenciát.

Saguntótól északra az addig gyorsan és győzelmesen előretörő nemzeti csapatok erősen kiépített

állásokra és az ellenség makacs ellenállására bukkantak. Egyidejűleg Miaja tábornok, a köztársasági haderők főparancsnoka Teruel irányából mintegy két hadosztálynyi friss erővel támadást rendelt el. Ez a támadás, tekintettel arra, hogy a Saguntótól nyugatra húzódó magaslatok még a köztársaságiak kezén voltak, erősen fenyegette a Sagunto előtt álló nemzeti csapatok oldalát, sőt hátát. Az így kialakult kedvezőtlen hadászati helyzet miatt kénytelen volt Franco a Valencia elleni támadó hadműveleteket be-
szüntetni.

Harcok az almadéni higanybányáért.

Körülbelül ugyanabban az időben, mialatt a teruel—saguntoi frontszakaszon támadás-ellentámadás, siker-kudarc sűrűn váltogatták egymást s mialatt a katalán-fronton az Ebro mentén csaknem teljes csend uralkodott, meglepetésszerű támadást kezdett Queipo del Lano tábornok az esztramadurai-fronton, azon a ponton, ahol a köztársasági-frontvonal a legerősebb kiugrást mutatta nyugati irányban, Don Benito és Castuera táján. Ez a támadás is nagy sikereket hozott az első napokban, a nemzeti csapatok 15—20 kilométerre megközelítették Almadén, ahol Spanyolország — sőt egész Európa — legnagyobb és leggazdagabb terméshiganybányái vannak. A veszedelem nagy izgalmat okozott Madridban és Valenciában, a köztársaságiak nagyobb erőket vontak össze Almadén előtt és sikerült a nemzetiek előnyomulását feltartóztatni.

Újabb harcok a saguntoi vonalon és a köztársaságiak Ebro offenzívája.

Július közepe táján a teruel—saguntoi szakaszon újult erővel lángoltak fel a harcok. A jelek szerint Franco tábornok mindenképpen ki akarta erőszakolni a további előrejutást Valencia felé. A többé-kevésbé megbízható kül- és belföldi ujsághírek szerint a viszonylag kurta teruel—saguntoi vonalon kereken félmillió ember állott egymással szemben. A köztársaságiak szívós ellenállásával szemben, amit megkönnyített a már egy ízben említett teruel—saguntoi domináló magaslatok birtoklása, csak nehezen és lassan nyert tért Franco. Mégis: július második felében arról számolt be rádió és sajtó, hogy a köztársaságiak kemény ellenállása megtört, s hogy a nemzeti csapatoknak mintegy tíz kilométer szélességben sikerült a köztársasági vonalat áttörniök.

Az „áttörés” szót mindig kissé bizalmatlanul és kételkedve fogadjuk, ha tudjuk, hogy nemcsak most, negyedszázaddal a világháború után, de már a világháború vége felé is a védelem nem vonalra, nem vonalakra, hanem a mély tagozódásra rendezkedett be, ami harcászati értelmezésben az „áttörést” tulajdonképpen lehetetlenné teszi, vagy legalább is rendkívül megnehezíti. Az „áttörés” tíz közül kilenc esetben nem a frontvonal áttörését, hanem csak annak benyomását (behorpasztását) jelenti. Ennek a védelmi rendszernek megteremtése, illetve annak mestéri kiépítése és alkalmazása tette naggyá Foch nevét és hiúsította meg Ludendorff tábornok négy egymásután végrehajtott áttörési kísérletét 1918-ban a nyugati fronton.

A sajtó „áttörési” jelentését bizonyos fenntartásokkal kellett fogadnunk a teruel—saguntoi vonalról is, de viszont kétségtelennek látszott, hogy a nemzeti

csapatok komoly sikereket értek el ezen a frontszakaszon s hogy Valenciát újból közvetlen veszedelem fenyegeti a nemzetiek részéről. Kézzelfoghatóvá vált ez a veszedelem, amikor a nemzeti csapatok Saguntótól nyugatra Segorbe várost és erődöt, valamint a környező magaslatokat birtokukba vették.

Most mi történt!?

Csaknem pontosan akkor, amikor a saguntoi frontszakaszról a nemzetiek sikerének híre jött, történt valami az északi frontrészen, az Ebro vonalán, ami arra kényszerítette a nemzeti hadvezetőséget, hogy a Valencia elleni hadműveleteket beszüntetve, oda vessen minden nélkülözhető erőt. A köztársaságiak ugyanis a július 25-éről 26-ára virradó éjjelen több — nyolc-tíz (!) — helyen meglepetésszerűen átkeltek az Ebrón és a nemzetieknek ottlévő viszonylagosan gyenge erőit legázolva, előnyomultak nyugati és déli irányban. Előnyomulásukkal veszélyeztették nemcsak a Franco által március—május hónapokban elért eredményeket, de veszélyeztették annak a haderőnek a hátát is, amely sagunto—terueli vonalon arccal dél felé küzdött. Az átkelés az Ebrónak több mint 100 kilométeres vonalszakaszára terjedt ki és különösen veszélyesnek látszott a helyzet Fayon és Ascot között, ahol a salamancai jelentések szerint is „az ellenségnek sikerült állásainkba bejutni”.

Mi lesz? Az egész világ feszült figyelemmel kísérte a fejleményeket. Bizonyára lélekzetfojtóan nehéz és izgalmas napok következtek a nemzeti hadvezetőségre, mert nemcsak egy döntő jelentőségű sikerrel kecsesítő offenzívát kellett beszüntetniük, de azért is, mert egy olyan természetes védővonalnak elvesztése, mint az Ebro, alig felmérhető súlyos csapást jelentett rájuk nézve. És — hozzá kell tennünk az igazság kedvéért — a nemzetiekre nem hízelt kritikára is szolgáltatott okot.

A félelmetesnek és nagyarányúnak ígérkező offenzíva azonban nem bizonyult olyan veszedelmesnek, mint kezdetben látszott. Sikerült rövidebb időn belül megállítani a köztársaságiak előnyomulását, mint azt száraz katonai megítéléssel várni lehetett. Lehetetlenség itt most kitérni részletesen azokra a harcokra, amelyek az Ebro mentén folytak, hiszen helyszűke miatt csak nagy vonásokban, vázlatosan és az ilyen összefoglalásoknak elkerülhetetlenül nyomában járó hézagossággal ismertetethetjük csak az eseményeket. A köztársaságiakat már augusztus első napjaiban mindenütt feltartóztatták a nemzetiek, sőt a Gandesa körüli Ebro-könyöket kivéve, mindenütt visszaszorították őket az Ebro tulsó partjára.

Az Ebro-menti köztársasági offenzíva feltartóztatása után augusztusban rövid időre kiűjultak a harcok Almadentől nyugatra. Mindkét részen jelentékeny erőt vonultattak fel, a harcok azzal végződtek, hogy köztársaságiaknak sikerült a higanybányákat továbbra is megtartaniuk. Almaden birtoklása azért volt rendkívül fontos számukra, mert devíza-szükségletük javarésztét az almadeni higanybányák biztosítják. Augusztus hónap nevezetesebb eseménye volt még, hogy a köztársaságiak a sikertelen Ebro-offenzíva után most az Ebrotól északra a Segre folyó mentén próbálkoztak újabb támadásokkal. Ez a próbálkozás kezdetbeni sikerek után ugyanolyan kudarcra végződött, miként egy hónappal azelőtt az Ebro-támadás.

A köztársaságiak az eddigi harcok során szívnak és ellenállóképesnek mutatkoztak a védekezésben, de meglepően gyengének bizonyult offenzív erejük. A defenzívában való állóképességüket a madrigi, guadalajarai, saguntoi és tortosai, a lökökéesség hiányát viszont a brunetei, terueli és Ebro-harcok bizonyítják.

Augusztus második felétől októberig a nemzetiek azon fáradoztak, hogy a köztársaságiaktól még mindig megszállva tartott Ebro-könyöket megtisztítsák. A harcok gyűpontja Gandesa volt. Ezekről a harcokról eltekintve a spanyol hadszínterek valamennyi pontján szünetelt a nagyobb harci tevékenység. Ennek főoka abban keresendő, hogy Közép Európában ugyanakkor világrengető események játszódtak le. A szudétanémet-kérdés világháború kirobbanásával fenyegetett. Elhangzott Hitler beszéde a berlini Sportpalotában, a háborús légkör nyomása ülte meg egész Európát és Spanyolországban is mintegy parancsszóra mindkét fél abbahagyta a harcokat, tartózkodtak nagyobbarányú hadműveletektől és várták a dolgok fejleményét, illetve azoknak kihatását a spanyolországi helyzetre.

Világpolitikai helyzet 1938 őszén.

Hogyan alakult a világpolitikai helyzet?

Mint ismeretes, jött a berchtesgadeni Chamberlain—Hitler találkozó, jött a müncheni négyes tanácskozás és a Berlin—Róma tengely fölényes győzelemmel került ki a forró diplomáciai csatákból. A müncheni egyezmény híre — mint érthető és természetes — Spanyolországban a nemzetiek oldalán lelkesedést, a köztársaságiak részén csüggedést keltett. Ezek a lélektani khatások a frontokon egyelőre nem jutottak kifejezésre. — *Egyelőre!* Valamennyi frontrészen csak kisebb tapogatózó csatározások folytak és mert Európa figyelme egyébként is más irányban volt lekötve, a világsajtó ezekben a hetekben csak nagyon szűkszavúan emlékezett meg a spanyol eseményekről. Különösen állt ez a német és magyar sajtóra. Az ok kézenfekvő volt és könnyen érthető. A németek a reichenbergi és égeri, a magyar lapok a komáromi és kassai bevonulásról írtak. A német szíveket a Szudéta-föld csatlakozása, a magyar szíveket a Felvidék visszatérése töltötte be.

Hitler és Mussolini tekintélye, hatalma világpolitikai viszonylatban hirtelen nagy magasságra emelkedett 1938 őszi hónapjaiban és mert tudjuk, hogy Mussolini álláspontja a spanyol kérdésben megíngathatatlan, valószínű volt, hogy — főleg az ő kezeményezésére és támogatásával — a spanyol nemzetiek újabb hatalmas offenzívát készítenek elő. Csak a hely és időpont volt bizonytalan, hogy a döntést minden áron, minden körülmények között kieroszakolni akaró támadás hol és mikor fog megindulni.

Csakhamar kiderült ez is.

A san-sebastiani eset.

Mielőtt azonban a nehéz ágyuk és nehéz bombavetők ennek az új offenzívának megkezdését elárulták volna, meg kell emlékeznünk a san-sebastiani esetről, amelyről mindmáig nem lehet tudni, hogy blöff volt-e vagy valóság.

December 21-én angol lapok jelentették, hogy a nemzetiek kezén lévő spanyol—francia határvárosban, San Sebastianban nagyarányú kémkedésnek

jöttek nyomára. A francia határt átlépni készülő angol alkonzul poggyászában állítólag olyan térképeket találtak, amelyekbe pontosan be volt rajzolva az új Franco offenzíva iránya, az összpontosított erők nagysága, azok hely- és időszerinti felhasználása, általában az offenzíva teljes terve. Ezt a hírt másnap a lapok azzal toldották meg, hogy Franco vezérkarában és közvetlen környezetében összeesküvést fedeztek fel. Mintegy 200 katonai és polgári személyt vettek őrizetbe.

A spanyol nemzeti lapok egyáltalában nem fejtettek ki semmi fáradságot, hogy ezeket a híreket megcáfolják. A folyamatba tett vizsgálat megállapította, hogy a terv és a térképek az alkonzul tudta nélkül kerültek bőröndjébe, a tettesek így akarták kicsempészni a katonai terveket. Noha ez a terv nem jutott át a francia határon és innen a köztársasági hadvezetőség kezébe, de a kémkedés és összeküvés szerteágazó hálózatában kétségtelenül jutottak olyan adatok az ellenség birtokába, amelyek lehetővé teszik, hogy Franco tábornok a katalán fronton tervezett új támadását Barcelona ellen megkezdhesse. Nagyjában így írtak spanyol nemzeti lapok s nagyjában ez jutott kifejezésre a külföldi sajtóban. Az olvasóban az a meggyőződés alakult ki, hogy az offenzíva jó időre teljesen elmarad, vagy ha mégis megindítják, úgy nem a katalán-, hanem egy másik frontrészen. Megerősíthették ezt a meggyőződést azok a hírek, amelyek néhány nap múlva arról számoltak be, hogy a nemzetiek tüzérése a madridi fronton szokatlanul erős tűz alatt tartja a köztársasági állását. Tehát: Barcelona helyett Madrid! Ez — ez lehetett — a kívülről egyszerű logikus következtetése... Talán a köztársasági hadvezetősége is...

Valószínűleg így következtetett volna a tájékoztató cikk írója is, ha nem jutott volna eszébe az, ami az olaszok első abesszín hadjáratában 1895-ben Adunánál történt.

Az olaszokra olyan gyászos és fájdalmas emlékeztető aduiai csatát megelőző napokban Menelik császár elhíreszteltette, hogy alvezérei között erős viszály támadt, az egyes törzsek egymás között fegyveresen harcban állanak és a legerősebb törzs ras-ja az ő — Menelik — életére és trónjára tör. Az egész abesszín tábor teljes zűrzavarban és bomlásban... Menelik gondoskodott arról, hogy ezek a hírek eljussanak Baratieri tábornokhoz, az olasz expedíciós hadtest parancsnokához. „*Támadj! Soha jobb alkalom nem lesz!*...“ Ezt tanácsolták alázatosan habókoló és görnyedező bennszülött kundschafterek az olasz vezérnek. Baratieri támadott...

... és az olasz sereg teljesen megsemmisült.

A valóság az volt, hogy az abesszín törzsek között soha olyan egység és összetartás nem volt mint éppen abban az időben. Menelik soha annyi és jó erővel nem rendelkezett, mint éppen akkor. Az olaszok azonban jó állásokban voltak, ki kellett őket esalni, hogy haditerve sikerülhessen. Ez a példa nem alkalmazható teljes mértékben a san-sebastiani esetre, de kétségtelen, hogy a blöff gondolata nemcsak Menelik császár agyát foglalkoztatta és hogy Menelikkal nem halt ki együtt maga a blöff. Ha kockázatmentesen akarunk megjósolni valamit, úgy megjósolhatjuk, hogy a blöff túl fogja érni az emberiséget. Könnyen lehet, hogy teljesen téves

és hamis a hiedelem, de nem tudok megszabadulni attól a gondolattól, hogy a san-sebastiani eset trükk-üzenet volt a köztársaságiaknak: „*tervezett támadásunkat nem tudjuk végrehajtani. De ha mégis — nem a katalán-fronton!*“

Éppen ezért számomra nem jelentett különösebb meglepetést, amikor az offenzíva madridi és és saguntói ágyúzás mellett megindult a — katalán-fronton. Ez a karácsonykor megindított katalóniai offenzíva utolsó fejezet lesz ebben a beszámolómban és lehet, hogy utolsó fejezete lesz a már csaknem három év óta dühöngő és felmérhetetlen vért, értéket követelő polgárháborúnak. Ezért ezzel kissé részletesebben foglalkozunk.

Franco megkezdte a most folyó offenzívát.

Lerida és Balaguer között indították meg december 23-án támadásukat a nemzetiek. A támadást csak rövid tüzérésegi tűz előzte meg, annál nagyobb számban vettek részt nehéz bombavető repülőrajok, amelyek a nehéz bombákkal a tüzéréség előkészítő munkáját pótolták. Sajnos, sem a kül- sem a belföldi lapokból nem lehetett megbízható adatokat kivenni arra vonatkozólag, hogy a bevetett erők hogyan oszlottak meg az egyik és másik oldalon. Az egyes tudósításokból ítélve a védelmi állások megrohamozásánál fontos szerep jut a német és olasz bombavetőeknek, a szószerint vett „roham“-nál pedig döntő szerep a sűrű számban résztvevő német harci repülőeknek. Az alacsony repülő és géppuskákkal dolgozó harci repülők végezték azt a munkát, ami a világháború idején a rohamosztatok feladata volt.

A nemzetiek első jelentése arról számolt be, hogy Lerida és Balaguer között négy helyen sikerült az ellenség vonalát áttörni és átlagban 10 km. mélységben előrehaladni, miközben a nemzetiek 2000 foglyot ejtettek. A köztársasági hadvezetőség hivatalos jelentése a nemzetiek e sikeréről még nem volt hajlandó tudomást venni és azt jelentette, hogy a nemzetiek támadását mindenütt véresen visszaverték.

A két ünnepnap után már 600 négyzetkilométernyi terület került a nemzetiek birtokába, a foglyok száma hétezerre emelkedett és a köztársaságiak jelentése is december 26-án este már így szólt: „A Segre szakaszon az olasz alakulatok folytatták támadásukat, amelyet kihagyás nélkül támogatott a légierő, tüzéréség és nagyszámú tank. A köztársasági erők elkeseredett ellenállása dacára sikerült nekik Almatret várost elfoglalniok.“

Az olaszok — jogosan — részt kérnek a dicsőségből és az olasz lapok egész nyíltan tárgyalják, sőt kiemelik, hogy a katalán-fronton jelentős szerepe van az olasz alakulatoknak. A milánói Corriere della Sera haditudósítója december 28-án többek között ezeket írja: „Az olasz bombavető repülőrajok megismétlődő támadásaikkal eredményesen támogatják a nemzeti csapatok offenzíváját. Az olasz önkéntes hadtest az offenzívában résztvevő csapatok jobb-szárnyán halad győzelmesen előre. Eddigi legkimagaslóbb eredménye a Rio Ced folyón fekvő cogulli hídfő megrohamozása és elfoglalása. Egy repülőpárviadalban 35 köztársasági és 24 olasz repülőgép között az olaszok nyolc köztársasági gépet lőttek le.“

Az offenzíva megkezdésétől számított ötödik napon a Leridától keletre elterülő síkság teljesen a nemzetiek kezére került. Aki az eseményeket a tér-

A SPANYOLORSZÁGI HÁBORÚ.

HELYZET- ÉSEMÉNYEK.

1938 APR.-1939 JAN.

1938 ÁPRILIS HÓNAPBAN FRANCO TÁBOROK NAGY OFFENZÍVÁJA TÖRTÖSÁNÁL ELAKADT. AZ AKKORI HELYZETET, A FRONTVONALAT A VAS-TAG VONAL JELZI. AZ AZÓTA LEFOLYT, ILLETVE FOLYAMATBAN LEVŐ ESEMÉNYEKET A SZÖVEGRÉSZBEN ÉS ENNEK KÖNNYEBB ÁTTEKINTHETŐSÉGE VÉ-GETT A VÁZLATON I.- II.- III.-IV. ALATT TÁRGYALJUK.

I. 1938. ÁPR.-JUL.

MIKOR TÖRTÖSÁNÁL A TAVASZI OFFENZÍVA ELAKADT, A NEMZETIEK DÉL FELÉ IRÁNYÍTOTTÁK FŐERŐIKET ÉS VALENCIA IRÁNYÁBAN TAMADÁST KEZDTEK. A TAMADÁS CASTELLONON KERESZTÜL SAGUNTOIG JÓL HA-LADT ELŐRE, DE AKKOR MIAJA TBK. TERUEL IRÁNYÁBÓL ELLENTÁMA-DAST INDÍTOTT ÉS A NEMZETIEKET MEGÁLLÁSRA KÉNYSZERÍTET-TE. AZÓTA EZEN A FRONTRESZEN NEVEZETESÉBB ESEMÉNY NEM TÖRTÉNT.

————→ NEMZETIEK
-----→ KÖZTÁRSASÁGIÁK

II. 1938. JUL.-AUG.

MIAJA TBK. JUL. ELEJÉN EGY TELJES H.O.T. VONT EL AZ ESTRAMA-DURAI FRONTRESZT, HOGY SAGUNTÓL ELLENTÁMADÁSA EREDMÉNYES LE-GYEN. E FRONTSZAKASZ MEGGYENGÍTÉSÉT KIHASZNÁLTAK A NEMZETIEK, A FRONT LEGERŐSEBBEN KIUGRO KÉT SARKÁN TAMADTAK S A TAMADÁS EGÉ-SZEN AZ ALMADENI HIGANYBANYÁKIG VITTE ŐKET ELŐRE.

A KIPONTOSZOTT VONAL ÁTERÜLETNYERESÉGET MU-TATJA AMI AZONBAN EPPEN A LEGUTÓBBI HÉT HÉT ALATT CSAK NEM TELJES EGÉSZBEN UJRA VESZENDŐBE MENT, MERT A KÖZTÁRSASÁGI HADVEZETŐSÉG E FRONT SZAKASZON PROBÁLKOZH FRANCO UJ KA-TALONIAI OFFENZÍVÁJÁT ELLENSZÜLYOZNI.

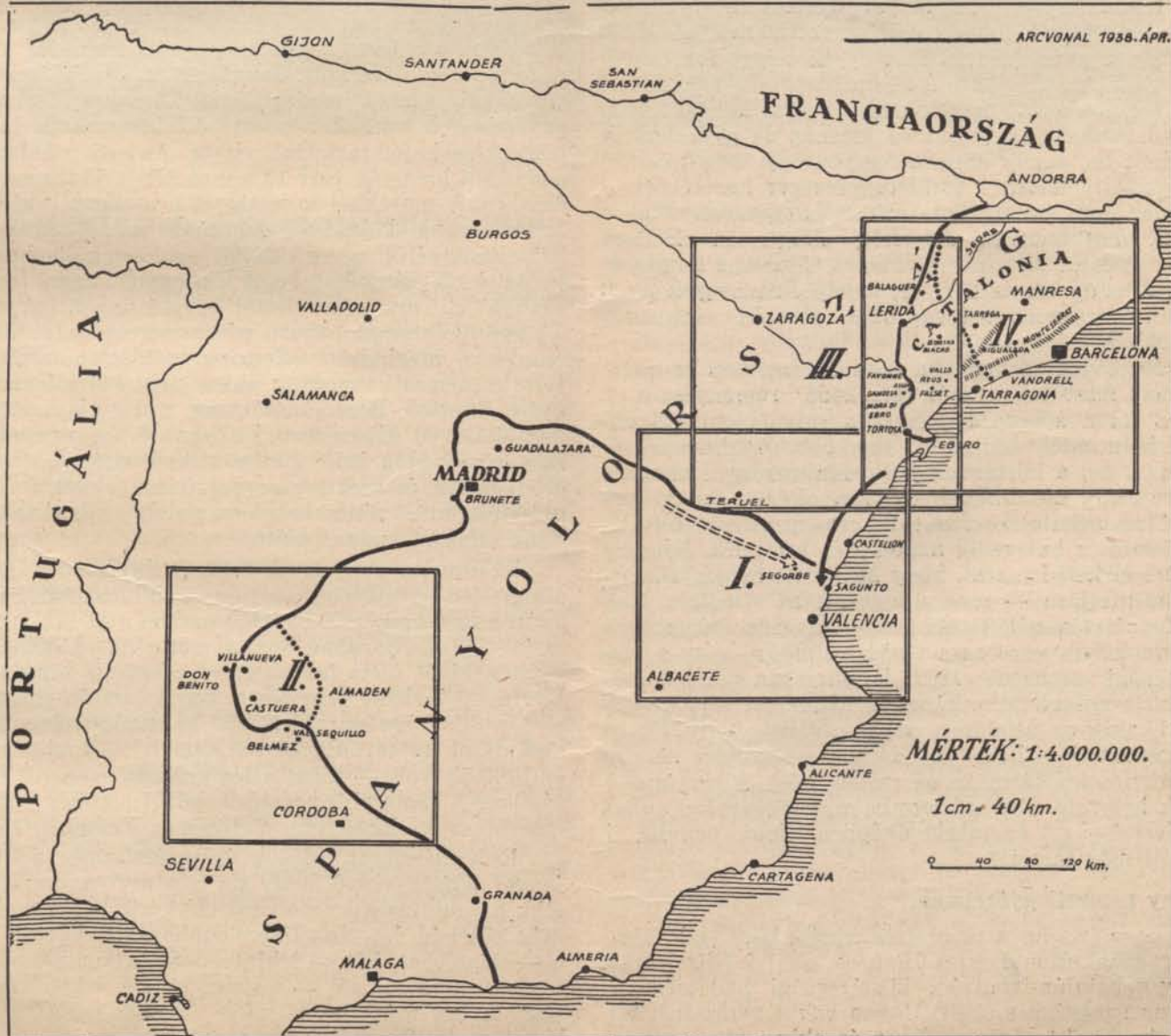
III. 1938. JUL.-AUG.

CSAKNEM PONTOSAN QUIEPO DEL LANO TBK. ALMADENI TAMADÁSÁVAL A KÖZTÁRSASÁGI KATALONIABÓL MEGLEPETÉSSZERŰ TAMADÁST KEZDTEK ÉS TÖBB HELYEN ÁTKELTEK AZ EBRO. A TAMADÁS AZONBAN HAMAR EL-AKADT ÉS AZ ELÉRT TERÜLET NYERESÉGET CSAK AZ EBRO KÖNYÖK-BEN, GANDESA KÖRNYÉKÉN TUDTÁK MEGTARTANI, EZT IS KÉNYSZERELENEK VOLTAK AZONBAN A DECEMBERBEN MEGINDULT UJ NEMZETI OFFENZÍ-VÁBAN FELADNI.

IV. 1938. DEC. 23.-1939. JAN. 20.

A NEMZETIEK 1938. DEC. 23. AN UJ NAGY TAMADÁSBA KEZDTEK, AMELY AZ EDDIG ELÉRT EREDMÉNYEK ÉS AZ ÁLTALÁNOS HELYZET MÉRLEGELESE ALAP-JÁN, MINDEN VALÓSZÍNŰSÉG SZERINT A DÖNTÉST FOGJA MEGHOZNI. JAN. 20. ÁIG ELFOGLALT TERÜLET=.....

A TAMADÁS LERIDATÓL ÉSZAKRA ÉS DÉLRE KEZDŐDÖTT ÉS MÉGY HÉT LEFORGÁSA ALATT NAGY SIHÉREKET HOZOTT A NEMZETIEKNEK. REUS, TORTOSA, TARRAGONA ELFOGLALÁSA UTÁN E VÁZLAT ELHÉSZÜLT-EKOR A NEMZETI CSAPATOK IGUALADA ELŐTT ÁLLANAK, AMELY BARCELONA ELŐTT A LEGERŐSEBB AHADÁLYNAK TEKINTHETŐ. ELFOGLALÁSA MEG-PECSETELHETI BARCELONA SORSÁT.

képen követte, látta, hogy a front déli részén fekvő Tortosa helyzete rövidesen tarthatatlanná válik, mert a Lerida irányából előrenyomuló nemzetiek a tortosai szakaszon harcoló köztársasági csapatokat elvágással fenyegetik. Balaguernél azonban és északra a várostól a köztársasági front keményen ellenállt és itt a nemzetiek egy héten át minden erőfeszítésük dacára sem tudtak előrejutni. De az 1938-as év utolsó napján itt is megtört a köztársaságiak ellenállása. A nemzetiek az offenzív-bázisnak ezen az északi részén is 10–15 km. mélységben nyomultak előre keleti irányban.

Ez volt a helyzet 1939 első napján.

Az újév első hetében az előnyomulás üteme lassúbbodott. Mikor pedig híre jött annak, hogy a köztársaságiak az elszakított területrészen egyszerre két helyen is ellenoffenzívába kezdtek, nem minden jog és alap nélkül arra kellett gondoljon a kívülálló: Guadalajara! . . . Guadalajara végzettszerűen negyedszer is megismétlődik . . . A nemzetiek offenzívája megint csak az eddigiek sorsára jut. Meg fog fenekleni . . .

Az estramadurai támadás.

A köztársaságiak január 6-án meglepetésszerű előretöréssel birtokukba vették Valsequilit a cordobai tartományban. A helység elvesztése különösen azért lehetett kellemetlen a nemzetieknek, mert az amúgy is gyér vasúthálózat egyik eléggé fontos vonalát szakították ketté a köztársaságiak. Vilanueva és Cordoba között megszakadt a vasúti összeköttetés. A köztársaságiak jelentése másnap is győzelemről számolt be, amely számos foglyot, egy üteget és 250 négyzetkilométernyi területnyerést hozott neki. Január 8-án tovább folytatták előnyomulásukat a vasútvonal mentén, dél felé, elfoglalták Belmez városát és csapataik már magát Cordobát fenyegették. A világnak az a része, amely Franco-győzelmet kíván és vár, nehéz idegpróbát állt ki ezekben a napokban.

Rákövetkező napokon azonban engedett az aggodalmas feszültség, újból bizakodó reménység vett tolla fel a sötétlátást, mert a salamancai főhadiszállás minden eddiginél nagyobb eredményekről számolt be, a köztársaságiak estramadurai támadásáról pedig mindinkább nyilvánvaló lett, hogy csak az északi (katalán) front tehermentesítését célozta, lökő ereje a harmadik napon már kimerült. Mindenesetre el kell ismerni, hogy Miaja itt még egyszer — talán utoljára — megcsilllogtatta az ellenfele által is fenntartás nélkül elismert hadvezéri képességét. Egymagában véve az a ténykörülmeny, hogy a köztársasági csapatok 1939 januárjában valahol még offenzív műveletekre képesek, elismerést vált ki azok előtt, akik az általános világpolitikai helyzetet ismerve, tudják, hogy a dolgok mai állása szerint mennyire kilátástalan és reménytelen a köztársaságiak helyzete. Külön tanulmányt igényelne annak felderítése: mi az tulajdonképpen, ami bennük a lelket még tartja!?

Nagy nemzeti győzelmek.

Január 8-án a nemzetiek kezébe került a lerida-tarragonai úton Borjas Blancas, ahol 2 héttel előbb még a katalán-front rész köztársasági hadseregének parancsnoksága székelt. Ugyancsak a nemzetiek birtokába került Mora di Ebro és ekkor már biztosan

lehetett venni Tortosa közeli elfoglalását is, amely a múlt évi offenzíva során pontot tett a nemzetiek győzelmi sorozatára és amelynek ostrománál a „Littorio” olasz hadosztály csaknem teljesen felmorzsolódott.

Ez öt nap múlva be is következett.

Január 13-án Tortosát menekülésszerűen hagyták el a köztársasági csapatok, hogy az őket fenyegető halálos harapófogókból észak felé egérutat nyerjenek. Január 13-ika különben tucatnyi fontos város és nagyobb helységet juttatott Franco kezére. A nemzeti csapatok nyugati és déli irányból győzelmesen törtek előre és sorra elesetek: Montblanch, Valls, Falset, Cerbera és Ponts. A köztársaságiak iránt baráti érzülettel viseltető külföldi lapok megdöbbenésüknek adták kifejezést a Franco-győzelmek felett. Különösen megdöbbenőnek tartották, hogy a nemzeti csapatok Montsant környékén kiépített, mintegy 70 km hosszú erődvonalat szinte galoppszerűen gázolták át. A 20 nap óta tartó offenzívában a nemzetiek január 13-áig 30 ezer foglyot ejtettek.

Közben a köztársaságiak jelentése újabb sikerekről számolt be az estramadurai, illetve cordobai frontról, de most már mindenki tudta és érezte, hogy ennek nincs komolyabb jelentősége. A döntés a katalán-fronton fog bekövetkezni és itt Franco előnyomulása feltartóztathatatlanul látszik . . . A január 13-ától 16-áig tartó győzelmi sorozat koronája Tarragona elfoglalása volt. Január 16-án a déli órákban marokkói lovasok vágattak át Tarragona utcáin, egyenesen a kikötőbe és ott több megrakott, indulásra kész hajót tartottak vissza. Az esti órákban a marokkói lovasság már 10 km-re állott Tarragonától északra. A marokkói lovasság és a motorizált alakulatok minden képzeletet felülmúló menet- és harc teljesítményéről egyes külföldi lapokban külön hosszú tudósítások számolnak be. A legnagyobb angol lap, a „Times” a Tarragona elését követő napon ezt írta: „A spanyolországi háború megpecsételődik. A karácsonykor megindult offenzíva példátlan sikerrel járt. A nemzeti csapatok akkor még 140 kilométernyire állottak Barcelonától, ma pedig (január 16.) mindössze 60 kilométernyire vannak. A nemzetiek igen rövid időn belül hátra támadhatják Parrega erődvonalát és ezeknek az erődítményeknek felgöngyölítése után nincs hatalom, amely ellenállhatna Franconak Barcelona előtt.”

Tarragona után észak felől Cerbera, majd Reus elfoglalása következett s a frontvonalhúzódsát e cikk lezárásakor, január 20-án, vázlatunkon a IV. szám mutatja. Az offenzívában önálló motorizált különítményeken kívül (nem feltétlenül megbízható híradások szerint) 3 hadtest vesz részt. Egyik tisztán spanyol, a második főleg marokkói, a harmadik főleg olasz alakulatokból tevődik össze. Németek — mint már említettük volt — főleg a légierőknél vannak képviselve. A spanyol tábornokok közül legtöbbet emlegetett nevek: Moscardo, Vallino és Yague.

Helyzetismeret, adatok és valószínűség alapján joggal feltételezhető, hogy tíz nap múlva, amikor a cikk nyomtatásban az olvasó elé kerül, a nemzetiek még közelebb jutottak Barcelonához, s ezzel egyúttal a — döntéshez. Sőt — tekintve az előnyomulás meglepően gyors ütemét — az sem látszik lehetetlennek, hogy akkor már Barcelona is az övék. (Ez be is következett. Szerk.)

Fényképpályázatunkból. Ellenőrzőjárőr beírja az érkezést. (Balint G. torn. v. felv.)

Kutatás a nyomozókulesban.

I.

Irtá: NAGY JÁNOS t. törzsőrm. v., Hajduszoboszló.

Több erre vonatkozó cikk jelent már meg lapunkban. Meggyőződésemm azonban, hogy minél többet hallunk erről s minél több gyakorlatilag bevált eljárást ismerünk meg, annál több körözött egyén kerül csendőrkézre. Erre pedig igen nagy szükség van, mert rendkívül nagy a száma azoknak a törvénytörőknek, akik szabadon járnak-kelnek s tettükért még nem feleltek. Hány ilyenrel találkozunk s hány él az őrskörletünkben! Igaz, hogy jó részük a városok zúgaiban húzódik meg, de jut azért szép számmal nekünk is.

Vérünk ké vált már, hogy szolgálatba hűséges társként vigyük magunkkal a nyomozókulesot s minden igazoltatásnál használjuk. Arra azonban már alig gondolunk, hogy otthon, az őrsön, ráérő időnkben is forgassuk és keressünk benne. Meg van a módja ennek, — de a haszna is. — Egy ilyen módszerrel ismertetek alább, mellyel sokkal nagyobb eredményt értem el, mint a külső igazoltatásokkal. Ezzel világért sem akarom azt mondani, hogy szolgálat közben most már ne igazoljunk nyomozókules alapján, hanem azt, hogy az eredmény fokozása érdekében használjunk ki minden más lehetőséget is.

Amint tudjuk, a nyomozókulesban mindazok elfogandókként szerepelnek, akik 1922 július 1-től büncselekményt követtek el, hacsak cselekményük el nem évült, vagy tettükért nem feleltek. Ez bizony nagy idő! Ezalatt az őrsök parancsnokai és csend-

őrei több ízben változtak, egyes őrsök pedig újabb működési területet is kaptak vagy adtak át szomszédos őrsöknek. Utasításunknak éppen ezért igen bölcs rendelkezése az, hogy az őrskörletünkben lakó, ott született, összeköttetéssel bíró, vagy büncselekményt ott elkövetett minden körözött egyént, amint annak a körözését akár felhívással, akár a B. K. L. vagy a Nyé. alapján elrendelik, a jegyzékönyvecskebe kell bevezetni. Így jórészt pótolva van az az ismerethiány, mely a legénység időnkénti kényszerű felcserélődésének természetes folyamánya, de az őrs tagjai mégsem tudhatják mindig csálhatatlan pontossággal azt, hogy az őrskörletben született egyének közül ki a körözött. Ugyanis a jegyzékönyvecskeben sem szerepelnek ezek mind hiánytalanul, aminek a régi előjegyzések esetleges hiányossága és több más körülmény lehet az oka. Ha a jegyzékönyvecskeből hiányzó, őrskörletünkben született egyének az őrskörletben követték el a büncselekményt, erről sokan tudnak s értesül erről a később oda helyezett csendőr is. Ha tehát nem is szerepel az ilyen körözött egyén a jegyzékönyvecskeben, jó csendőr elől nem rejtőzhetik el sokáig. De ha idegenben bűnözött az ilyen elő nem jegyzett, őrskörletünkben született s ezért körözött ember, ezt még a szomszédja, vagy jó barátja sem igen tudja, hát még a később oda helyezett csendőr.

Mégis mondhatjuk, hogy az őrskörletünkbeli körözött egyének csekély kivétellel szerepelnek a jegyzékönyvecskeben. A szomszédos őrskörletben született körözött egyének azonban már semmiképp sincsenek benne. Ezt az utasítás nem is rendeli el. Pe-

dig hány ilyen ember élhet a mi örskörletünkben. hogy közel legyen hozzátartozóihoz. Haza menni nem mer, mert gyanítja, hogy az ott lévő csendőrök nyilvántartják. Sok arra a példa, hogy a szülőfalujába haza menni nem merő körözött a szomszédos örskörletben vállal munkát és nyugodtan él ott.

Hogy a fent ismertetett hiány a körözöttek számát ne szaporíthassa, a következő rendszerrel kell dolgoznunk és a nyomozókulesot használnunk.

Az örsökön meg van 1922-től kezdődőleg a B. K. L. Úgy ebben, mint ennek betűsoros tárgymutatójában szerepel a születési hely is. Ha most már a csendőrök felváltva, üres óráikban előveszik a B. K. L.-t és 1922-től végig nézik a születési helyeket, sok olyan egyént találnak, akik az örskörletben születtek. Nagy lesz a csodálkozásuk, hogy sokat személyesen is ismernek. Ily egyénre bukkanva, vegyük elő a nyomozókulesot és nézzük meg, hogy szerepel-e benne. Ha igen, jegyezzük fel nevét, születési idejét, apja és anyja nevét. Az így összegyűjtöttek közül azokat, akiket személyesen ismerünk, nehézség nélkül elfoghatjuk. Az ismeretlenek után vezessük be a puhatolást, ami rendszerint eredményes lesz, mert nagyobb részüket az örskörletben megtaláljuk.

Irjuk ki azonban a B. K. L.-ból a szomszédos örskörletben születettek adatait is s portyázásaink alkalmával érdeklődjünk azok után is. Nem vész kárba ez a fáradság.

Ha olyan nagykiterjedésű örsállomásunk vagy külső községünk van, ahol az emberek nem-igen ismerik egymást, úgy segítségünkre van a bejelentő hivatal (előljáróság), ahol mindenkinek megtudhatjuk a pontos címét.

Semmi sem igazolja jobban fejtegetéseim helytállóságát, mint az, hogy a leírt módszer szerint az örskörletben 1938. év folyamán 6 egyént fogtam el. Csupán ebből is ítélve, igen figyelemre méltónak tartom ezt az eljárást. Megtörtént az is, hogy a B. K. L.-ból egy 4 év-óta körözött egyént kiírtam, a nyomozókulesban ellenőriztem s átírtam a születési helye szerint illetékes örsnek, hogy nevezettet fogja el és értesítést küldjön. Nem kis meglepetésünkre pár napra értesítés érkezett a megkeresett örsről, hogy nevezettet elfogta és az illetékes bíróságnak átadta.

A nyomozókules rendkívüli előnyének minél tökéletesebb kihasználása céljából szükséges még az is, hogy az örskörletünk üzemében sfb. a munkásokról és cselédekről vezetett nyilvántartásban a neveket a nyomozókules alapján ellenőrizzük. Így is találunk körözött egyéneket.

Igy használok én a nyomozókulesot s ajánlom ezt a bajtársaimnak is. Így fogjuk elérni azt, hogy végre megvékonyodik a nyomozókules.

II.

Irtá: BANKÜTI PÁL törzsörmester, Mágocs.

1935 május 29-én vonultam be a mágocsi örsre. Bevonulásomtól, 1935. augusztus 2-ig többször megismétlődtek, Kaposszekeső és Csikóstöttös községek határaiban, a mezőrendőri kihágások, — burgonya, dinnye lopások. De a tetteseket kézrekeríteni egyszer sem sikerült. Az öpk. 1935. augusztus 2-án engem és Bognár István gy. prbeső-t, ki 1935. április 5-én vonult be a nyiregyházai gyalog tanalosztálytól az örsre, az V. számú őrzőparatba vezényelt,

melyben Csikóstöttös községet is érintettük. Mint kevésbé ismerős járőrnek senki sem tett újabb kihágásokról feljelentést. Mi a megtörtént kihágások után a puhatolást tovább folytattuk. Meg is lett az eredménye.

Kaposszekeső községhez tartozó egyik pusztán, majorgazdával beszélgettünk és eközben megtudtuk tőle, hogy F. M. S. pusztai lakos, földbirtokos, újonnan egy dinnyeecsőst fogadott fel, akit D. Istvánnak hívnak és aki az X. községhez tartozó zsidó temetőben lévő csőszházban lakik. Érdeklődésünkre a majorgazda elmondotta, hogy a felfogadott D. Istvánnak a balkéz mutató- és a jobbkezén levő kis ujja hiányzik. Jobb alsó karján pedig tetovált szív van. Érdeklődésemre elmondotta azt is, hogy nevezett 1935. április 1-én lépett ki az egyik somogy megyei állami pusztáról, ahol 8 évig szolgált, mint majorgazda. Igen tisztességes, megbízható embernek látszik. Július 15-től az uradalom alkalmazottja és azóta nem fordultak elő a napirenden megismétlődni szokott, mezőrendőri kihágások. Beszélgetés közben a majorgazda igen jó személyleírást adott az újonnan felfogadott D. Istvánról. Közben valamiért a majorgazdát elhívták, ezt az alkalmat felhasználva, a nyomozókulesot elővettük és a megadott személyleírás és ismertető jelek alapján, a nyomozó kulesban levő ismertető jelek között csakhamar reátaláltunk egy Gál József nevű egyénre, akinek a balkéz mutató és a jobbkezén levő kis ujja hiányzik. Jobb alsó karján pedig tetovált szív alak van. Vastag betűs *-al jelzett, rabszökevénynek volt jelezve ez a Gál József, aki ezenkívül erőszakos nemi közösiség miatt is körözés alatt áll.

Ezekután Horváth Sándor dinnyés és Eklics István majorgazdával, mint bizalmi egyénnel D. Istvánhoz, a dinnyeföldre mentünk. Nevezett a járőr előtt Kaposszekeső község előljárósága által kiállított szolgálati cselédkönyvvel igazolta magát és azt, hogy valódi neve D. István, 1892 évben született. Midőn eléje tártuk a Nyomozókules alapján a birtokunkba volt bizonyítékokat és Gál József néven szólítottuk, beismerte azt, hogy a valódi neve Gál József és hogy rabszökevény és hogy erőszakos nemiközösiség miatt is bűnvádi eljárás van ellene folyamatban. Ezért használja D. István hamis nevet. A kaposvári törvényszék 1926. január 21-én, kettős házasság büntetése miatt 18 havi börtönrre ítélte el. Ezen büntetés végrehajtása elől megszökött. Valódi nevét mindenütt eltagadta, D. István hamis nevet vette fel oly módon, hogy 1926. július havában, Sz. község körjegyzőjénél megjelent és magát Sz. község határában levő K. pusztán lakó D. Istvánnak és éves gazdasági cselédnek mondotta és így gazdasági cselédkönyvet szerzett. Ezen könyv alapján 1926. július 18-tól Somogy megyében az egyik állami pusztán, mint majorgazda volt alkalmazva.

Igy is hívták ezentúl és D. István név alatt 1928. évben lopás miatt a sásdi kir. járásbíróság 8 napi fogházra ítélte és ezen büntetéseket D. ezen D. István hamis név alatt le is töltötte. K. község előljáróságánál pedig mint hadköteles szintén D. ezen hamis név alatt jegyeztette be magát.

Láthatjuk, hogy a Nyomozókules milyen értékes segédeszköze a járőröknek, mert ha ez nem állott volna rendelkezésünkre, Gál József, kitudja,

került volna e valaha az igazságszolgáltatás kezébe. Mert ahogyan 9 évig tudott bujkálni és élni büntetlenül, hamisnéven, úgy maradhatott volna talán, de valószínűleg élete végéig. Így került kézre egy igen veszélyes körözött egyén, aki a fentírt mezőrendőri kihágások sorozatát is beismerte. Nevezetesen az örs elfogta és a kir. ügyészségnek átadta. Azóta a sopronkőhidai szigorított dologházban tölti a jól megérdemelt büntetését.

EMCÉKEZZÜNK!

Diszházy István mezőkövesdi örsbeli próbacsendőrt egy körözött gonosztervő Noszvajon 1884 február 2-án orvul agyonlőtte.

Simon Pál szekszárdi örsbeli csendőrt 1894 február 4-én, a szekszárdi határban egy orvvadász agyonlőtte.

Fülöp Péter nyiracsádi örsbeli csendőr, címz. őrmester, az orosz harctéren szerzett betegségben, 1915 február 8-án Debrecenben meghalt.

Körtvélyessy Ferenc, Nagy Vendel és Zsegodics József stina-fedelesulvi nyári örsbeli népfelkelőket 1916 február 8-án a laktanya mellett egy lavina elsodorta.

Dr. Farnady K. alezr. hadb. felv.

Fényképpályázatunk eredménye.

Az 1938. évi fényképpályázatunk sikeres volt s ennek elsősorban mi örvendünk, mert látjuk, hogy egyre többen lesznek e szép szórakozás barátaivá s anélkül, hogy észrevennék, közelednek a másik nemes cél felé: megtanulják, miként lehet hasznosítani ebbeli tudásukat a hivatás, a közbiztonsági szolgálat érdekében. A csendőr tisztában van vele, hogy a fénykép, mint perrendi bizonyíték, óriási értékű. Azzal is tisztában van, hogy a nyomozó alosztály fényképezése nem mindig az első félórán érkezik a bűncselekmény színhelyére... Mi következik ebből? Az, hogy a csendőr kezében akkor lesz a fényképezőgép nemcsak sok gyönyörűséget szerző, hanem közérdeket is szolgáló eszköz, ha minél több alkalommal használja „hivatalosan”. Köszönjük a tisztai pályázóknak, hogy szép felvételeikkel ösztönzői és lelkesítői, legénységi pályázóinknak pedig, hogy hívei és támogatói lettek törekvésünknek.

Kérjük mindnyájukat, hogy ebben a munkánkban maradjanak meg barátainknak.

A pályázaton résztvevők közül a következőket részesítettük jutalomban:

Tisztek: vitéz Balázs-Piri Gyula alezredes, vitéz Thassy-Plávészky Ferenc százados, Reviczky Zsigmond százados, vitéz Kapossy Gyula g. százados, Lengyel László főhadnagy.

Legénység: Bakos Sándor csendőr (Kecskemét), Bálint Géza t. m. (Budapest), Dömötör Lajos örm. (Kaposvár), Németh Sándor II. t. m. (Andocs), Nyitrai József thts. (Tatatóváros), Orbán József I. thts. (Nagylengyel), Vass Ferenc csendőr (Csolnok) és Vincze György t. m. (Páka).

Portyázás éjjel.

(Részletek egy pályázatból).

I.

Nevet az olvasó, de ...

1928-ban a járőrtársi tanfolyam elvégzése után a nagykanizsai örsre lettem beosztva. Az első szolgálat alkalmával örsparancsnokom az örsön beosztott őrmesterrel az I. számú őrzőjárat leportyázására vezényelt ki. A szolgálat 18 órakor kezdődött és másnap 24 órakor végződött. Járőrvezetőm igen jó őrmester volt.

Nagykanizsáról való kiindulásunkkor a városban már a villanyok égtek, amikor a várost elhagytuk korom-, azaz még annál is sötétebb volt. Én az előttem ismeretlen úton, pedig országút volt, mindig úgy léptem, hogy egy mélységbe lépek, egy szóval elképzeltem a mélységet. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy magam vagyok, amire elkezdtem kiabálni: „Őrmester úr, merre van?” Felelet annyi volt: „Hát gyűjjön!” Amikor odaértem, előretartott kezekkel, hogy valaminek neki ne menjek, a járőrvezető azzal fogadott: „Mit akar, repülni? Azt hiszi, hogy mert érettségizett, repülni is tud?” Hallgattam. Elindultunk tovább. A járőrvezető nagyon hosszúkat lépett, én lemaradtam, mert olyan sötét volt, mint a kriptában. 10 kilométer út után következett 6 kilométer erdő, itt egyikünk a másikat még csak nem is látta, ha fogta, akkor sem. Én neki mentem minden fának, talán egyet sem tudtam ki-

kerülni. A fatörzsek és a gyökerek oly sűrűn voltak, hogy minduntalan koppant a fejem... Járőrvezetőm néhányszor megkérdezte: miért jöttem ide vak létemre?

Az erdőben, mondom, a fáknak többször neki mentem, mint ahány fa ott volt. Másnap a falusi orvosnak nem volt annyi kötszere, hogy az én fejemre elég lett volna. Nem hagytam ki az erdőnek az utolsó törzsét sem, mert az utolsóba úgy bele vágtam a jobb lábamat, hogy az alig viselt téli csizma talpa levált, de levált nekem is két köröm a jobb lábamról. A községig hátra volt még $5\frac{1}{2}$ kilométer, azt az utat a jobblábbal mezítláb tettem meg, a tarló úgy felszurkálta a lábamat, hogy két hétig a gyengélkedő szobában hevertem, mert nem tudtam a lábamra ráállni. Útközben az éjjeli tapasztalatoktól nagyon elkeseredtem.

Az őrön akkor beosztva volt 12 ember és a szakaszparancsnok úr biztattak, hogy nem szabad elcsüggedni, nem lesz mindig így...

Járőrvezetőmet se hagyta a sötétség ördöge, mert útközben a falu végén egy 5 méter mély szakadékba esett. Segítségért kiabált, én mint fegyelmetezett ember és hogy neki is a kedvében járjak, szaladni kezdtem és csak azt tudom, amikor hasára ugrottam... Gondolni való, hogy mi történt. Soha, azóta sem volt részem olyan dícséretben, mint akkor. Többek között annyit megemlítek, hogy a járőrvezető akkorát lökött rajtam, ijedtében-e vagy fájdalomban, hogy kétszer akkorát estem, mint ő. Ezután a járőrvezető felkelt és mi beballagtunk a faluba. Ő nem szólt nekem és én se neki. Egyszer aztán arra lett figyelmes, hogy én menés közben, ahogy lépek, bicegek, persze, mert egy csizmában voltam. Ő azt a megjegyzést tette, no, már meg is sántult, no, magának is vége, elmehet útmérnöknek, de ide nem való.

Adorján József őrm., Ölbő.

II.

A várkisasszony.

1933. évben, a pécsi osztályparancsnokság egyik őrén teljesítettem szolgálatot. Az örkörlet nagyobbik része a Mecsek-hegység északi részén terült el.

Az egyik októberi estén az őrparancsnokom őrzőportyázásra vezényelt ki a nemrég őrünkre helyezett járőrvezetőmmel, kit sík vidékről helyeztek az őrre. Őrparancsnokom nekem — mint a helyi és személyi ismerettel rendelkezőnek — meghagyta, hogy járőrvezetőmet tájékoztassam a helyi és személyi ismeretekről és minden másról, ami a szolgálattal kapcsolatos és az őrzőportyában elő szokott fordulni.

Az őrzőportyát több, mint felerészben a Mecsek-hegység északi lejtőjén elterülő, pécsi püspöki uradalom erdeje, hol több lakatlan tereptárgy érintésével kb. 10 kilométert kellett az erdőben portyázni. Az októberi sötét éjszaka miatt az erdőben csak lassan tudtunk haladni, mert az utak, az előző esőzés miatt, majdnem járhatatlanok voltak és járőrvezetőmmel is ismeretlen volt a terep. Ennek ellenére vígan portyáztunk az erdőben. A járőrvezetőmmel már előre közöltem, hogy ebben az őrzőportyában — az erdőben — van egy régi várrom, mely

már kb. 400 éve fennáll és amely a népmonda szerint arról nevezetes, hogy a vár volt kisasszonya minden éjjel kb. 24 óra tájban a várrom falai megjelenik. A számításaink szerint kb. éjjel felé kellett a várromhoz, illetve a várfal alá érkeznünk. Érthető volt tehát járőrvezetőmmel a várfal, illetve a várrom és az azon megjelenő várkisasszony iránti érdeklődése, noha tudtuk, hogy ez csak monda és nem valóság.

Engem más érdekelt. Ugyanis nagyon szerettem az erdőt és akármilyen rossz idő, vagy sötét éjszaka volt is, csak a hegyi és az erdei őrzőportyákba szerettem volna menni, mert nagyon érdekelt az erdőben levő őzek, szarvasok és vaddisznók, az Isten e teremtsései.

Útközben a járőrvezetőmmel azt is jelentettem, hogy az erdőben az útvonalunkon van egy tisztás, hova a vadak kijönnek legelni és ez a hely az orvvadászok kedvenc leshelye. Járőrvezetőmmel elhatároztuk, hogy saját kezdeményezésből lesállást tartunk. Az említett tisztásra érkezve, a leshelyet elfoglaltuk. Az akkorra már felkelt hold az egész tisztást bevilágította. Izgatottan vártuk tehát az orvvadászok megjelenését, de nem volt szerencsénk. Viszont ennek kárpótlására, nagyon szép látványban volt részünk, mert kb. tizenöt óz jött ki az erdőből, a tisztásra legelni. Szőrük a holdfényben olyan volt, mint a legszebb bársony. Sokáig elnéztük volna őket, ha a lesállásra szánt időnk le nem jár.

Az idő ekkorra már éjjel felé járt és közeledtünk a várromhoz. Utunk a várromig egy völgyben vezetett el, hol egy gyönyörű, tisztavízű kis patakcska csörgedezett, melynek kristálytisztá vizéből ittunk is.

Így érkeztünk meg a várromhoz, 24 órára. De bizony nagy csalódásban volt részünk, mert a várkisasszony a vár falán nem jelent meg, hanem ehelyett mi másztuk meg izzadva és nagyokat fújva a kb. 200 méter magas és igen meredek hegyoldalt és mi álltunk fel a vár fokára. Felejthetetlen szép volt ebben a holdvilágos éjszakában, a várrom faláról, az őszi erdőben széttekinteni és elgondolkozni azon, hogy vajjon a vár ura és úrnője, hogyan érezhette magát ebben a várban és hogyan élvezhette itt az erdőben a természet szépségét.

A vár falán a járőrvezetőmmel újból elmeséltem a népmondát a várról és völgynek lefelé haladva, már könnyebben folytattuk szolgálatunkat, miközben hajnalodott és kiértünk az erdőből. Reggelre az őrzőportyában levő egyik községbe érkeztünk, hol nagypihenőt tartottunk. A nagypihenő egyik részét járőrvezetőm azzal töltötte el, hogy elmesélte, milyen szép volt ez az éjszakai szolgálat, a tisztáson az őzek, a kristálytisztá patak, a várrom és a sárguló erdő. Szerettük is az éjjeli szolgálatot, de még jobban akkor, ha tudtuk, hogy az erdei őrzőportyába kell mennünk, mert ott mindig szép és izgalmas volt a szolgálat.

Balog Ferenc őrm., Lippó.

III.

Pirkad már...

Hirtelen szakadt le a nyári este az alföldi rónára. Még a levegőben zsong a falu felé igyekvő kocsik csattogása és a hazatérő nyájak kolompja.

Emlékezzünk Erdélyről: Felesíki részlet

Az imént még csak egy-két csillag fénylett az ég azurján téován s immár pillanatonként csillannak elő a lassan feketébe hajló égen.

A hold sarlója már jól felettünk ezüstöz; nem várta be az éjszakát az indulásra. A fákkal szegett, szétszórtan álló kis tanyaházak fehér fala alig-alig dereng ki a homályból. Inkább csak az ismerős szem sejti hollétüket. Az ég lassan csaknem eggyéolvad a földdel, amint a távoli jegenyék belenőnek a csillagok világába...

Valami meghitt melegség áramlik körülöttünk. A füzes felől halkán neszez a víz, a vízi madár. Itt-amott kutya vakkant fel a holdra. Enyhe szél kél valahol, érezni a símitását.

Alszik a táj, pihen az élet. S amíg ballagunk az ismerős úttalan-utakon a tanyák között — inkább csak az ösztönünktől hajtva —, ez az álomvilág ringatja a mi lelkünket is ébren-álmodásba... Csak a pillantásunk parázslík néha egymásra, ha egy-egy szót ejtünk elvéve. És — különös — a csizmáink koppanása nem ér a fülünkbe, de százmétekről meghalljuk az osonó lépteiket.

Kihalt a tanyavilág. Nincs csösze, öre, vigyázója, csak mi: csendőrök. És a — puli. Ez a kis kőgombolyag, a pásztorember jobbkeze, amely mindig ébren van és gyanakvó morgással fogad; nincs az a szép szó, vagy olyan madárlátta kenyér, amely jobb belátásra bírná. Neszezésére előkerül a tanya-gazda, eresz alatti vackáról... De rövidre fogjuk

az „Aggyon Isten“ után a szót, nehogy zavarjuk az „éccakai nyugodalmat“. Ballagunk tovább.

Lassacskán kifogyunk a — gondolatokból... Szépen, rendjén felsorakoztattuk így éjfél tájra emlékeinket, csak úgy magunkban, szóvalanul. Néha mosolyogtunk hozzá, néha megrándult a szájunk szöglete a „Mult“ és „Jövő“ gondolatánál.

Tekintetünk túl-túlszáll az éj sötétjén, szívünkben kalapál a vér, karunk megfeszül a gondolattól: vajjon mit hoz a holnap?!

Nem várunk egymástól feleletet: ismerjük egymás lelkét, gondolatát. Szavak nélkül is értjük azt a felvillanó pillantást, azt a dacos mozdulatot, amellyel puskánkat igazítjuk vállunkra...

Az első kakasszót várjuk, a hosszú éjszakai portya után. Az életet hozó, a szívet-lelket besugárzó virradatot!

Már pirkad...

Nagy Lajos II. csendőr, Budapest.

IV.

Beszakad a jég!

Beszélgettem az egyik csendőr-bajtársammal és közben felmerült a téma az örskörlet viszonyairól és az őrző portyázásáról. Ő elmondta, hogy kivezénylik őket szolgálatba: a községeket és tereptárgyakat szabályszerűen leportyázzák, az esetleges elintézni való ügyeket elintézik és ha közbe nem jön valami, szépen hazamennek és jelentik, hogy

szolgálatból bevonultunk — észleltünk valamit, vagy nem észleltünk semmit, az ügydarabokat elintéztük, vagy nem tudtuk elintézni.

Ilyen őrőn gyöngyélete van a csendőrnek, de nézzük meg az Alföldön szolgálatot teljesítő csendőrök helyzetét. Én teljesen tisztában vagyok vele, mert csak pár hónapja kerültem ide a hegyek közül és különbséget tudok tenni a két szolgálat között.

Egy izgalmas és mondhatni életveszélyes portyázást fogok most elbeszélni, ami talán regénybe illő, de ha az a csendőr-bajtársam olvasni fogja, akivel végigszenvedtem, bizonyára helyeslőleg fog bólogatni és azt fogja mondani, hogy így volt ez szóról-szóra.

1938 január havában történt, a napra nem emlékszem pontosan, az I. számú őrzőlejtő leportyázására indultunk.

Az indulásunk emlékezetem szerint 16–17 óra között volt. Szép, világos, de nagyon hideg este ígérkezett. Amint a községet elhagytuk, egyszercsak elkezdett borulni és a köd is leszállt. Most mit tegyünk? — tanakodtunk. Támpontot, határozott útírányt az alföldi legelőn nem lehet találni, mert ott minden egyforma, csak mentünk, de, hogy hová, azt magunk se tudtuk.

Szerencsénkre az első lakatlan tereptárgyat megtaláltuk. Az érintkezést felvéve az elhagyott komor falakkal, szívszorogva elindultunk, hogy ha lehet, megkeressük a második — már lakott — tereptárgyat is. Ezt kb. 3 óra múlva sikerült elérnünk, holott rendes körülmények között egy félóra van reáadva. Ez volt az első számításba nem jövő eltévedésünk. Ezt elhagyva, arra kértük az Istent, hogy a többi (vagyis még a pihenőig hátralevő) tereptárgyat is sikerüljön megtalálnunk, hogy az éjszakát ne kelljen (mint rendesen ilyen időben szoktuk) átbarangolni.

De a sors másképpen határozott. Már kb. 2 órája mentünk, de sem tanyát, sem ismerős tájékat nem bírtunk felfedezni, amiről álláspontunkat meg tudtuk volna állapítani. Megdöbbenve jöttünk rá, hogy eltévedtünk.

Órákhosszat barangoltunk a hideg, ködös, egyforma levegőn, de se tanyát, se házat nem találtunk. Az őrü veszedelmesen közelgett az éjfé felé és elszoruló szívvel gondoltunk a jó meleg pihenőre, amelyben előreláthatólag, az éjjel nem lesz részünk.

Úgy 1 óra tájban, egy ismerősnek látszó, befagyott nádas került eléink. Most már körülbelül tudtuk, hogy hol vagyunk. Elindultunk a befagyott vizen keresztül. De, mintha a sors is ellenünk esküdött volna bosszút, kb. 1 óra hosszat csatangoltunk, de se a tulsó partjára, se a jégről nem tudtuk lemenni. Annaira meg voltunk zavarodva, hogy nem találtuk a jég szélét, akármerre mentünk. Más választatásunk nem volt, elkezdtünk kiabálni, hogy hátha valamelyik tanyában levő kutya meghallja és ugatásával útbaigazít. Ez szintén csak hosszabb idő után sikerült.

Már erősen hajnalodott, de mi még mindig a végtelen réteken barangoltunk. Látni, a nagy ködtől 10 lépésre sem lehetett. Egyszerre újból feltűnt egy nádas (az őrskörlet nagyrésze nádas). Nekiindultunk. Én, mivel könnyebb voltam súllyra, előre mentem és bajtársam követett. Egyszerre nagyot roppant a jég és a másik csendőr jobblába az ága-

zatig besüppedt a jeges vízbe. Ő szólt, hogy leszakadt, én nevettem, hisz mást nem is tehettem, de vesztettemre, mert alig hogy hátranézve elnevettem magam, alattam is megroppant a jég és én szerencsétlenebbül: mindkét lábammal, derékig beestem a jéghideg vízbe. Ő visszament, hogy majd alkalmasabb helyet keres átkelésre. Én pedig a lékből kimászva, dideregve tovább mentem azzal, hogy ha valamelyikünk lakott helyet talál, a másiknak kiabálni fog, mert úgy tudtuk, hogy a közelben lenni kell.

Kb. 100 métert mehettünk, az akkor még mocsárnak gondolt, befagyott víz tulsó oldalán, amikor a másik oldalon ugyancsak felfelé haladó bajtársam átszólt, hogy itt talán alkalmas lesz az átkelés, mert elég tisztának látszik a jég, már amennyire be tudja látni. Én visszaszóltam, hogy csak induljon és elébe mentem a jégnek befelé. Már-már összeértünk, amikor a jég, az egyre sűrűsödő nádas között (ahol nem tud rendesen befagyni), újból leszakadt bajtársam alatt. Ő egyik kezével belekapaszkodott a beszakadt jég szélébe, míg másik kezével a puskáját tőltötte hozzám, hogy segítek neki a kimászásban. Ez azonban nem sikerült, mert a jég vékony volt, a víz pedig olyan mély, hogy nem érte a lába a feneket. Ezt közölte is velem. Most mit tegyünk? Puskámat és járőrtáskámat magamról ledobva, odacsúsztam hozzá, hogy majd segítek neki, de én is beszakadtam. Így most ketten küszködtünk, talán az életünkért? Tisztában voltunk vele, hogyha az előtünk folyton szakadó jég után nem iparkodunk mindig a még szilárd jég szélét elkapni, menthetetlenül odaveszünk.

Igy, törve a jeget magunk előtt (kb. 15–20 lépést), nagynehezen kijutottunk a sekélyebb vízbe, ahol már a jég is erősebb volt és kimászhattunk a jég tetejére. A ruha csonttá fagyva rajtunk, dideregve elindultunk. Muszáj volt, ha nem akartunk megfagyni. Pár métert mentünk csak a jég szélén és megtaláltuk a hidat, ami átvezetett ezen, az előbb mocsárnak vélt patakon. Ezt a patakot nem úgy kell elgondolni, mint egy kis árkot, amilyen a patak szokott lenni, mert ez ingoványos terület és a szélessége kb. 40–50 méter, sok helyen ennél még több is. Az volt a szerencsénk, hogy az eltévedésünk és bolyongásunk dacára is elég közel voltunk a már fent említett pihenőhöz és így két tereptárgy érintése, valamint másfélórás gyaloglás után bemehettünk megszáritkozni és felmelegíteni agyonfázott tagjainkat.

Tiszai László csendőr, Bogács.

V.

Nyakig a hóban.

1929 február 6-án a próbacsendőri tanfolyam elvégzése után anyaörsömre útbaindultam az iskolából.

Az őrre megérkezve, alig töltöttem pár napot otthon, az őrsparancsnokom a délutáni órákban tudomásomra adta, hogy úgy készüljek, hogy megyek vele éjjeli ellenőrzőbe.

Felkészültem és az elrendelt időre, 15 órakor, jelentkeztem az őrsparancsnokomnál. Megkérdezte:

— Jól felöltözött, öcsém?

Fényképpályázatunkból. Lesz zsírozó... (Bakos csendőr — Keeskemét — felv.)

A hó egész délelőtt esett, a déli órákban elállt ugyan, de már akkor volt vagy 50–60 cm. magas. A faluból kiérve, járőrvezetőm parancsolta, hogy húzzam, illetve hajtsam fel a szörmegalléromat, nehogy a fülem megfázzon.

A járőrvezetőm elkezdett oktatni, majd magyarázni, hogy milyen az örskörlet, milyenek az egyes őrzési számok, majd megemlítette azt is, hogy ez sem valami kitűnő, amelybe most megyünk.

Lassan dőcögtünk és törtettünk előre a hóval befujt kocsin, míg vagy 4 km-re megkérdeztem a járőrvezetőmet: „Meddig megyünk tiszthelyettes ur?” Azt válaszolta: „Hát biz megyünk még, öcsém, vagy 12 kilométert és ott ellenőrzöm a járőrt majd, egy Jolánta nevű majornál.”

Lassan kezdett beesteledni és az út, amit egyáltalában nem ismertem, kezdett előttem unalmasá válni. A járőrvezetőm csak beszélt és magyarázott egy darabig sok minden hasznosat, de kb. úgy 20 óra tájban, amikor a hó ismét elkezdett esni és a szél hordta a havat a szemünkbe, ő is elhallgatott és a beszélgetést abba hagyta. Lehaj-

tott fővel ballagtunk mindketten, míg végre kb. 22 óra tájban egy majort értünk.

Az egész majorban néma csend uralkodott, sehol egy élő lényt látni nem lehetett. Egy hosszú épülethez értünk, járőrvezetőm az ajtaját kinyitotta és bementünk. Meleg gőz vágott arcba bennünket, a környezetből ítélve, a bent levő sötétség dacára mindjárt megállapítottam, hogy valami istállóféle helyiségben vagyunk. Előkotoráztam zseblámpámat és felgyújtottam. Cseléd-istállóban voltunk a járőrvezetőm bemondása szerint. Meggyújtottam az istállóban levő olajos mécsest, majd elkezdtem bent tájékozódni. A soros éjjeles cselédet felköltöttem és beszélgetésbe elegyedtem vele, míg ezalatt járőrvezetőm a szolgálati lapját rendezte.

Elszívtnak egy-egy cigarettát, majd kissé felmelegedett állapotban elhagytuk a helyiséget és ballagtunk tovább, törtetve előre a megjelölt Jolánta-major felé.

Utunk dombos erdőségen vezetett keresztül és őrsparancsnokom hátrafordulva mondom, hogy a

nyár alkalmával ezen a részen kell a járőrnek sokszor lest tartani, mert ez az orvvadászok gyakori kedvelt vadászterülete. Alig pár percig, hogy álldogáltunk, a közelből egy lövést hallottunk. Járőrvezető azonnal hasravágódott, én pedig követtem példáját, majd a lövés után pár másodpercig néma csend lett, utána segítség kiabálás lett hallható, de a kiabálás úgy tűnt fel, mintha nagyon messziről jött volna. Járőrvezető felállt, lökés helyzetbe vett puskával megindult előre, én utána. Kb. 200–300 méter megtévése után a segítségkiabálás már egész közelről hallatszott.

A hang irányába menve, a hangot egész közelről hallottuk, de látni nem láttunk senkit. Míg járőrvezető a látottakon tünődött, ismét egy lövés dördült el közvetlen előttünk kb. 2–3 méterről a föld alól. Járőrvezető ismételt és célra tartott puskával hirtelen mindketten egy-egy fa mellé álltunk, majd járőrvezető oda kiállt, hogy: „A törvény nevében jöjjön előre és puskáját tegye le.”

Pár pillanat múlva a válasz az volt: „Jönnék én urak, csak tudnék, de jöjjenek már ide, az Isten áldja meg magukat, mert nem tudok ebből az átkozott veremből kimenni.”

A tőlünk 1–2 méterre levő farkasveremhez értünk, zseblámpával abba bevilágítottam és láttuk, hogy a járőrvezető által már jól ismert erdőkerülő van a veremben, de kijönni, mivel 4–5 méter mély volt, nem tudott. Elmondta, hogy az éjjeli körútját tette és nem vette észre, hogy a frissen belepett és hóval betakart veremhez ért, csak azt vette észre, amikor annak fenekére esett és esés közben elsült a puskája. Miután azonban látta, hogy az onnan való kijutás majdnem lehetetlen, elkezdett kiabálni segítségért, majd még egy lövést adott le, gondolva azt, hogy majd csak meghallja valaki, azonban gyakrabban löni nem mert, mert attól félt, hogy kilövi a nála levő 8 drb. töltényt és az éjjeli időre való tekintettel kevesebb az eshetőség arra, hogy valaki meghallja, míg, ha kiverrad és reggel lesz, akkor jobban meghallják és segítségére mennek.

A veremből kimentett erdőkerültől elbúcsúzva, utunkat folytattuk tovább. Úgy 2 óra tájban egy községet értünk, ott az éjjeli őrköt ellenőriztük, kik nagy bundában rótták a község utcáit végig. Itt a járőrvezető tudomásomra adta, hogy majd ellenőrzés után ismét ide jövünk vissza és itt tartjuk meg a nagy pihenőt. Anélkül, hogy járőrvezető észre vette volna, megrémültem és azt gondoltam magamban: „Jó Isten, hát meddig megyünk még, még mindig nem értünk oda?!”

A községen keresztül mentünk és kiértünk ismét a szabadba. Itt már nem tudtam megállni, hogy meg ne kérdezzem, hogy mennyire is van még az a major? A jv-től azt a választ kaptam, hogy 4 km-re. Gondoltam magamban, na, ezt is építhették volna inkább akárhova, csak ne lenne ilyen messzire.

Hordta a szél a havat az arcunkba, a szél kísértetiesen süvített és úgy néztünk már ki, mint két hótömeg. A járőrvezető hébe-hóba valamit szolt ugyan, de, hogy mit, azt nem értettem, csak igenel válaszoltam rá. Végre kibontakozott előttünk egy pár ház körvonala a hóból. Nagy öröömre elértük végre a majort.

Az egész majorban csend volt. Járőrvezető ismét egy istállóba vezetett, hol uradalmi szarvasmarhák és lovak voltak. Az istállóba érve, meggyújtottam az abban levő lámpát és járőrvezetőmmel együtt elkezdtuk keresni a járőrt. A járőr az istálló egyik sarkában egy csomó szalma között feküdt és csak a szalmából kilátszó tollas kalap árulta el őket, hogy ott csendőrök vannak, máskülönben talán meg sem találtuk volna őket. Kis pihenőt tartottak.

Az ellenőrzés megtörténte előtt leráztuk magunkról a havat, már ami lejött. A nagyrésze rajtunk maradt, ránk volt fagyva. Míg az őrsparancsnokom a szalmára leülve az ellenőrzést elvégezte, engem elnyomott az álom a jó meleg istállóban és nyomban elaludtam. Arra ébredtem fel, amikor a járőrvezető felkeltett és azt mondta: „Menjünk, fiam.”

Soha az ezideig eltöltött csendőrségi szolgálatom alatt nem esett oly jól a pihenés, mint akkor, az a rövid 15–20 perc, amit akkor pihentem.

A községbe való visszaérkezésünk után — kb. 4–5 óra között lehetett az idő — a községet részben leportyáztuk, majd betértünk a pihenőre. A pihenőn a kályhába tüzet raktam, ami nem valami könnyen ment, mert a vastag fát előzőleg apróra kellett felvágni, amit bizony félig megdermedve, összefásva, alig tudtam megcsinálni. A faaprítással valahogy csak végeztünk a járőrvezetőmmel, de begyújtás után nem akart meggyulladni, míg végre járőrvezetőmet elfutotta a méreg és kapta a szoba sarkában levő petróleumos üveget és öntött a fára, égett aztán a fa. Egy-kettőre barátságosabb lett a szoba. Mindketten a kályha mellett ülve élveztük a jó meleget, míg végre járőrvezető megengedte, hogy lefekhessek.

12 óra előtt pár perccel járőrvezető felkeltett és tudomásomra adta, hogy a pihenő lejárt, felszerelünk és folytatjuk a portyázást tovább.

Mikor kiértünk a községből, akkor láttuk, hogy az állandó hóesés miatt már kb. 100–150 cm magas volt a hó, de azért mi neki indultunk. Alig tudtunk valami keveset haladni előre, megálltunk és pihentünk. A községtől kb. 3 km-re egy házat értünk, oda bementünk, egy kicsit megmelegedtünk, majd folytattuk utunkat tovább. Nagynehezen, kb. 4 km-t előre haladtunk és elértük azt a majort, amelyben előző éjjelen voltunk. A majorba betérve, a puszttagazdának a lakására mentünk, ki éppen vacsorától kelt fel családjával. Nagyon szívesen fogadott bennünket és jó meleg étel készítését ajánlotta fel részünkre, amit járőrvezető el is fogadott.

Az étkezés befejezése, valamint 2 óra kis pihenő megtartása után, kifizettük a készített enni- és ittálót, bár nem akarták elfogadni, de az összeget a gazda gyermekeinek adtuk, majd elkezdünk készülni, illetve szerelni, hogy folytassuk utunkat tovább, mire a gazda azt mondotta nagy meglepetten: „Hát tisztelhetnének, hogy nem tudja, hogy nem lehet a községbe menni, hisz 2–3 méteres hófúvások vannak mindenfelé. A délutáni órákban a lóhátas postásnak is vissza kellett fordulni, az sem tudott elmenni, míg egy négylovas szánkót küldtem 6 emberrel együtt a postásért lapátokkal, de

azoknak is vissza kellett fordulni, azok sem tudtak elmenni, hát, hogy gondolja tiszthelyettes úr, hogy akkor gyalog lehessen elmenni?”

Járőrvezetőm azonban nem tágitott és azt mondta, majd megpróbáljuk gazda uram és ha nem tudunk elmenni, akkor vissza jövünk.

Alig hagytuk el a majort 2–300 méterre, a gazda szava beteljesedett. Ember magasságon felül hó, se ide, se oda, a szél hordta a havat, tévovázni való időnk nem volt semmi, mert ki voltunk téve annak, hogy pár perc alatt eltemet a hó bennünket. Visszafordultunk és bementünk a majorba ismét.

Másnap reggel a gazdától megtudtuk, hogy az intéző is be akar menni a községbe, ezért elmentünk hozzá. Mikor meglátott bennünket, azt mondotta: „Hát az urak honnan cseppentek ide, ebben az itéletidőben, hisz az utak járhatatlanok?”

Járőrvezetőm tudomására adta neki a helyzetet, majd abban állapodtak meg, hogy 11 óra tájban jól felszerelve, 6 lóval, szánkóval, munkásokkal elindulnak az őrsállomásra, miután az intézőnek is volt ott sürgős elintéznivaló dolga. Felajánlotta járőrvezetőmnak, hogy a szánna mi is elmehetünk.

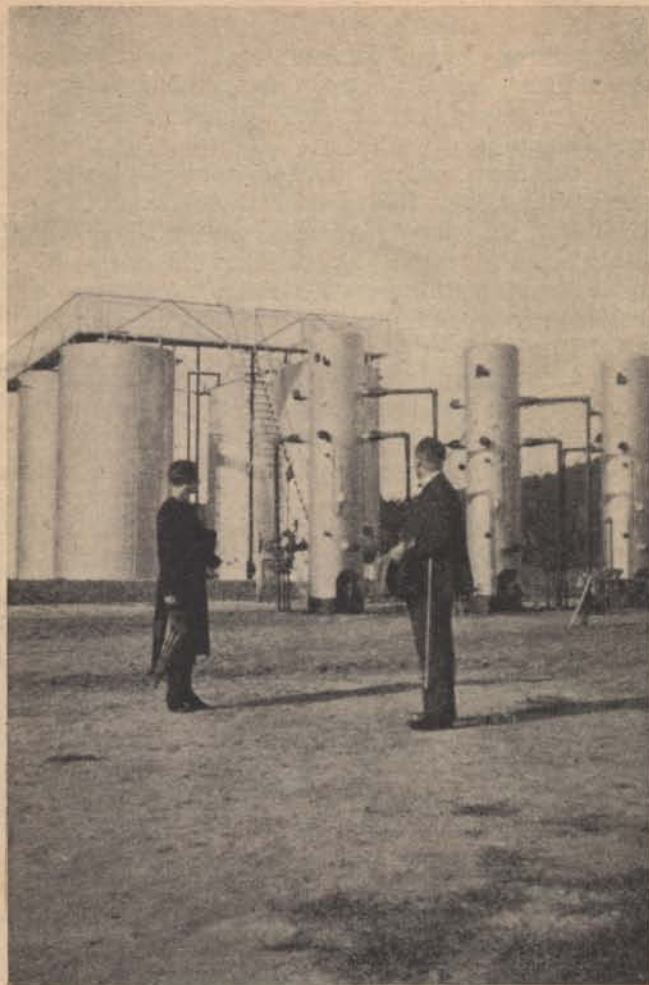
11 óra tájban, midőn a kis karaván elindult az őrsállomás felé, úgy néztünk ki, mint egy felfedező expedíció, 6 ló, 6 munkás, 1 kocsis, 1 úr, 2 csendőr, ha valaki meglátott volna bennünket, biztos gondolt volna valamit a kis társaságról.

A majorból kiérve, majdnem lépésről-lépésre haladtunk, illetve tudtunk csak előre haladni. A majortól az őrsállomás kb. 9 km-re lehetett. Sok helyen meg kellett állnunk, mert az első pár ló nem tudott keresztül törni a hófúvason, ilyenkor a 6 ember lapáttal nyitott utat a lovaknak, de amerre elmentünk, utánunk ismét befújta az utat a hó. Egy darabig nagyon jól éreztük magunkat, mert az intéző úr nem felejtkezett meg arról sem, hogy jó meleg lábszákot adjon a részünkre. Hanem, mikor a lábszák és a benne levő téglák már kihültek, elkezdtünk mindhárman fájni és kénytelenek voltunk a szánkóról leszállni és utána menni.

Amikor meguntuk a törtetést, újból felültünk a szánkóra és így haladtunk. Párszor fel is dőlünk. Kardhüvelytáskám elszakadt, a járőrvezetőm a szánkó alá került, az intéző úr bevágódott a hóba és csak a feje látszott ki belőle.

22 óra tájban megérkeztünk az őrsállomásra. Az intéző úrtól elköszöntünk és a laktanya felé tartottunk. Törtetés közben járőrvezetőm elesett. Láttam, hogy a földre nyul le, tapogat. Melléje értem és láttam, hogy egy ember fekszik a hóban. Mindjárt megnéztük, hogy él-e még? Még élt, de már alig volt benne élet. Azonnal felemeltük és villanyzeblámpával megnéztük: egy szomszéd községbeli sertéskereskedőt ismertünk fel. A járőrvezetőm mellette maradt, míg engem elküldött a laktanya, tekintettel a nagy éjjelre, segítséget hívni.

Midőn párórai élesztgetés után az illető magához tért, elmondotta, hogy a nagy hó miatt megrekedt és nem tudott haza menni lakására, ezért gondolta, hogy bemegy a korcsmába egy pohár borra, de a korcsmában összetalálkozott több ismerőseivel és elkezdtek ivogatni, aminek az lett a következménye, hogy jól beszerezelt és zárórakor elindult hazafelé, de alig tett egypár lépést, elesett

Fényképpályázatunkról. Érdekes tereptárgy. A lispei olajtelep tartálycsoportja. (Vincze Gy. törm. felv.)

és a hóban maradt, majd a szél betakarta hóval és csak akkor ébredt tudtára, hogy mi történt vele, amikor magához tért.

Míg élek, el nem felejttem ezt az első, próbacsendőri életem kezdetén végzett szolgálatomat, azóta még csak hasonló portyázásom sem fordult elő, amelybe csak felit is szenvedtem volna, mint akkor, éjjeli ellenőrző szolgálatban.

Őrsparancsnokom meg is dícsért és azt mondotta: „Na fiam, látom, hogy bírja a nehéz, fárasztó csendőrségi szolgálatot, meg is lesz érte a jutalma, mert nyugodt lelkiismerettel hozhatom javaslatba a véglegesítésre.”

Simon Márton őrm., Babócsa.

VI.

Egész munka ez is.

Nyár volt, július, 23 órakor indultunk az I. számú őrzőlelőportyázására, mely az őrskörlet Tisza által határolt részét öleli fel. A falu már csendes volt, csupán a hűen őrködő kuvaszok vakantották el itt-ott magukat. A községből kiérve, mély csendesség borult ránk. Éjjélkor már a Tiszától folytattuk utunkat. Kis nádfedeles tanya a töltés mellett, ez az első tereptárgy. Csend mindenütt. Az éj csendjét imitt-amott a töltés menti fák között egy-egy madár ékes fütyülése zavarja meg,

vagy talán mondhatnám, teszi kellemessé. A tanyában az ébren örködő kuvasz fogad, de az is csak úgy, mintha érezné, hogy a tanyabeliek pihennek, de azért mégis fojtott vakogással adja tudtul, hogy idegen jár.

A tornácon mélyen horkoló ember alussza az igazak álmát, egy földre terített subán. Jóestét, — köszönünk, de nem ébred, még vagy kétszer megismételjük, mire emberünk felébred és „Agy Isten” szóval fogad bennünket. Felismer nyomban, hogy csendőrök vagyunk, mert a holdfényes éjszakában jól lát.

Ő a tanyagazda, Hegyes Istvánnak hívják, 20 hold földje és kis tanyája van itt a Tisza mellett. — Foglaljanak helyet az urak!

— Köszönjük, megyünk tovább. Nincs valami újság?

— Mi volna most kérem, hiszen mindenki dolgozik, már az aratásnak a vége felé járunk, de talán már virrad is, hány óra lehet?

— Félegy, Hegyes bácsi, még aludhat. Isten álgya!

— Isten álgya meg az urakat.

Megyünk tovább, az eb még vagy kettőt vakant, aztán az is elhallgat. A táj síkság. A csizmánkat a harmat már majdnem eláztatta. Utunk tovább a Tisza-töltésen vezet. Nem sok idő múlva, igazi szépségében, meghasad a hajnal. Ezt hűen csak egy festő volna képes vázolni. Nemsokára szekerzörgést hallunk, már látjuk is, ketten ülnek rajta, búzáért jönnek. Jóreggelt-jóreggelt, hangzanak el az üdvözlések.

— Mi az, már ilyen korán kijöttek? — kérdzem.

— Igen kérem, muszáj, mert nagyon sok a dolog.

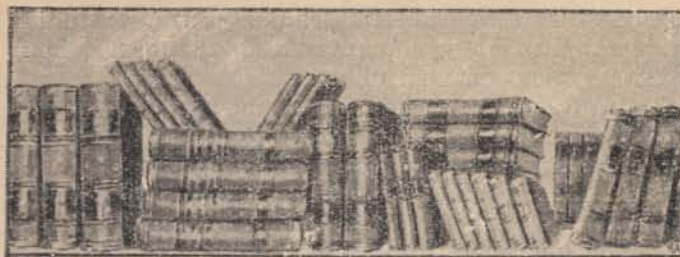
Tovább mentünk, mindaddig, míg az előírt pihenőhelyre elértünk, ahol aztán az éjjeli álmatlanságot kipihentük.

Gyakran előfordul, hogy az alföldi végeláthatatlan rónaságon egész éjjel nem találkozok a csendőr senkivel. Ilyenkor én valahogy úgy érzem, hogy nem végeztem egész munkát, már amennyiben csendőri szempontból a portyázást is munkának lehet nevezni. A fent leírt esetben azonban úgy gondolom, hogy a rövid nyári éjszakán egész munkát végeztem. Én úgy képzelem el, hogy ha éjjel nem találkozom senkivel, akkor nem is tudják, hogy a csendőr éjjel is jár, de ha éjjel több egyénnel találkozom, akkor már azok azt másoknak is elmondják, hogy az éjjel is találkozunk csendőrökkel.

A leírt esetben az aratás nehéz munkáját végző gazdával beszélünk, aki nyugodtan pihent tovább abban a tudatban, hogy járnak a csendőrök és örködnek a vagyona fölött. Az a két ember pedig, akiket a kora virradatkor találunk, biztosan beszél róla, ha tudja is, ha látta is, hogy milyen kora reggel találta a csendőröket kint a határban. Terményük a határban is jó helyen van, mert a csendőrök ott is járnak.

Én 14 évi szolgálatom alatt az éjjeli portyázásból a fent leírt tanulságot vontam le, amire bizony sok fiatal bajtársam talán még nem is gondolt.

Tökés József törm. v., Nagyhalász.

KÖNYVISMERTETÉS.

A magyarság fegyverben.

A magyar nemzet tulajdonképpen ezer év óta állandóan fegyverben van, ennek köszönheti, hogy még nem törölték el a föld színéről... Minél erősebb volt hadereje ennek az országnak, annál nagyobb és boldogabb volt. Népünk történelmének mélypontjait mindig azok az időszakok képezték, midőn elfelejtettük, vagy szándékosan elfelejtették velünk „államférfiak”, kik „nem akartak katonát látni” — hogy magyar fegyver, magyar harcos nélkül nincs erős magyar nemzet!

Nemrég kitűnő katona és ideális lelkű magyar hazafi tollából oly kiváló mű* jelent meg, mellyel bővebben kell foglalkoznunk. A szerző neve közismert, minden eddig megjelent művét izzó hazaszeretete jellemzi. Szíve minden rezgését, agya minden gondolatát érezni könyvében. Az ötször megsebesült, nyiltszemű katona, ki a világháborút végigharcolta, sok vérrel és szenvedéssel szerzett tapasztalatait foglalta össze könyvében, hogy azok ne menjenek veszendőbe, az ifjú nemzedék szíveleje meg azokat s tanuljon belőlük.

A mű mindenre kiterjed, ami a magyar katonával népünk hős fiával összefüggésben van. Vitéz Nagy altábornagy könyvében megállapítja s ebben a nézetében minden világháborút járt tiszt, aki tényleg vezetett magyar csapatokat, osztolni fog, hogy a magyar a világ legjobb katonája. Kezdeményezés, hűség, kitartás, hősiesség, elszántság, a helyzet gyors felfogása, lankadatlan erője, feltétlen hazafiai megbízhatósága, önerejébe vetett hite, vállalkozó kedve, jó szíve, emberszeretete, találékonysága, kezűgyessége és humora jellemzi a magyar katonát.

A szerző azonban szerető apa módjára katonáink hibáit és gyengéit is felsorolja, hogy azokat leküzdjük. A magyar katonáról megemlíti, hogy könnyen hisz mindenkinek, mert senkit sem tart rossz embernek és éppen emiatt olykor túl közlékeny. Fellobbanó természete néha elhamarkodásokra ragadtatja. Kivívott sikereinek helytel-közzel túl nagy jelentőséget szerel tulajdonítani. Olykor megnyilvánuló vérmes bizakodásával áltatja magát. Némelykor túl gondtalan, más-kor pedig hajlandóságot mutat arra, hogy igénytelen jelenségekből baljóslatú következtetéseket vonjon le...

Magyart csak az tud hareban igazán jól vezetni, aki a lelkét megérti. Katonáinknál különösen bevált az a tétel: „Háborúban az eredmény háromnegyed része erkölcsi tényezőktől függ, míg a fennmaradó egynegyed része egyéb befolyások okozata.” A csapat igazi erkölcsi értéke és nagysága a háborús veszélyben bontakozik ki a maga valójában.

A nagy háború minden hadszínteréről vett, mintegy 30 példának, felette érdekes tanulságai révén világítja meg a magyar lélek gazdagságát, amelynek alapján faját nemcsak öntudatra akarja ébreszteni, de bizalommal is el akarja tölteni, katona nemzetének nagy jövője iránt. A felsorolt példákat olyképen választotta ki, hogy mindegyik más-más oldalról szolgáljon tanulsággal.

Azt tanultuk és tanítottuk, csak a támadás minden áron képezi az egyedüli üdvöztető harcmodort, — a védelmet, a halogató harcot elhanyagoltuk, nem szívesen alkalmaztuk. Az erőszakolt, hajsolt támadások pedig, különösen a háború kezdetén, legjobb katonanyagunkat idő előtt tönkretették.

A magyar katona a tett embere. Nem tűri a bizonytalanságot, különösen válságos helyzetben. A szerző vezérmotívuma, hogy mindig és mindenben a katona lelkét keresi. Így igen érdekesen fejtegeti ezt a témát a „Lélek és a gép”

* Vitéz Nagy-Megyeri Nagy Károly ny. altábornagy: „A magyarság fegyverben”. Budapest, 1939. Kiadja a Vitézi Rend Zrínyi Csoportja.

című fejezetben. A harci gépek kezelése óriási fontossággal bír a ma és a jövő harcában, mert a csaták sorsát is eldöntő nagy szerepüknek fogva szükséges, hogy azokat erőslelkű, ép idegzetű férfiak kezeljék, illetve kormányozzák, akiknek a legválságosabb időkben is helyen van a szívük!

Vitéz Nagy altábornagy nézete szerint, és ebben minden, a haretér tényleg végigjárt tiszt az ő álláspontján van, a döntőszerepet a jövő harcában is csak az ember fogja játszani és nem a gép. Nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy pl. egyetlen géppuska tüzeje csak akkor lesz egyenlő egész szakasz tüzejével, ha annak kezelése és működése kifogástalan. Ezért kell annak irányításával a legalkalmasabb, illetve legértékesebb embereket megbízni. *A lélek és a gép viszonylatában tehát végeredményben kétségtelenül a lélek a fontosabb. A régi magyar katonaságnak semmiféle műszaki tekintettel szemben hátréba szorulni nem szabad.* Nem a gépnek, hanem a régi magyar harcos erényeknek kell mindenkor a döntőszerepet játszani az ellenség előtt. A szerző véleményét a közelmúlt munkási eseményei is igazolják. Minden páncélgépköcsi, géppuska és ágyúnál fölényesebbnek bizonyult az erőslelkű, áldozatkész magyar katona...

Vitéz Nagy altábornagy nemesak minden haretér csatáival foglalkozik, melyekben a magyar katonának is döntő szerep jutott, hanem egyes különleges ténykedéseket külön említi fel. Ilyenek például a vezérkar, a repülő és tengeri haderők, a tartalékos és népfelkelő tisztek, a tábori lelkészek, katonasorvosok, magyar hadbírák és a magyar csendőrség szerepe és működése. Utóbbi tevékenységét úgy a tábori esendőrségi, mint az elfoglalt területek közbiztonsági szolgáltatásban, külön-külön említi fel. Ugyanolyan magas véleménye van a csendőrségről, mint mindenkinek, kinek alkalmá volt a haretéren a magyar tábori csendőrt munkája közben megfigyelni.

Véleményét a tábori csendőrségről szó szerint a következőkben foglalja össze: „Ha már most figyelembe vesszük, hogy a m. kir. csendőrségnek a mozgósításkor rendszerezett létszámából közel 40 százaléka részesült háborús kitüntetésben, akkor elképzelhetjük azt az átlagon felüli erkölcsi értéket is, mely ezt a kiváló katonai testületet mindig jellemzi.

A csendőrségnek összesen 17 tiszt és 506 csendőr halottja van, ami — tekintve, hogy szolgálatát többnyire a tűzvonal mögött kellett végeznie — aránylag magasnak mondható. A tábori csendőrszolgálat sokszor bizony a legnagyobb életveszedelemmel járó elhatározás elé állította a magyar csendőrt, aki hihetetlen merészséggel, nagyszerű lélekjelenléttel és találékonysággal oldotta meg nehéz feladatát...”

A szerző végeredményben tanulságait a nemzet jövőjének előkészítése terén, a magyar ifjúság nevelése érdekében vonja le és használja ki. Azt ajánlja, hogy ne annyi a az ismeret halmozására, mint inkább nagy jellemek kialakulására és érvényesülésére helyezjük a fókuszot.

Vitéz Nagy altábornagy kitűnő munkáját, melyből csak néhány gondolatot ragadtunk ki, minden csendőrnök el kellene olvasnia, már csak azért is, mert nekik van a legtöbb alkalmuk a néppel közvetlen érintkezésbe lépni s ismerve annak előnyeit és hibáit, legjobban tudják befolyásukat érvényesíteni. A szerző műve azért olvasható, tanulságos, mert saját tapasztalatain épülve fel, úgy érezzük minden szava igaz, amit nekünk elmond.

Nemes Suhay Imre ny. altábornagy.

A m. kir. belügyminiszter által igazolt nemesek 1867–1937.

című munka, — amely most jelent meg — és mely a m. kir. Országos Levéltár által hivatalosan felülvizsgált és a m. kir. Belügyminisztérium által megállapított hiteles adatok alapján készült s kb. 10.000 igazolt belföldi és külföldi főnemes és nemes névsorát, személyi adatait és igazolásuk ügyismét tartalmazza; ezért — mint hasznos segédkönyv — megbízható és fontos forrással szolgál a nemességüket jövőben igazolatni óhajtó személyeknek, családoknak, a genealogiai szaktudománnyal foglalkozóknak, valamint a hatóságoknak egyaránt. Ezért a belügyminiszter ajánlja e munkát a törvényhatósági, városi és egyéb hivatali könyvtárak és levéltárak figyelmébe.

A könyv ára 20.— P., mely összeg — kívánatra — a szállítástól kezdődő 4 egymásután következő havi részletben is fizethető. Megrendelhető a szerzőnél a következő címen: dr. Gerő József, Budapest, M. Kir. Országos Levéltár, I. Bécsi-kapu-tér 4. szám.

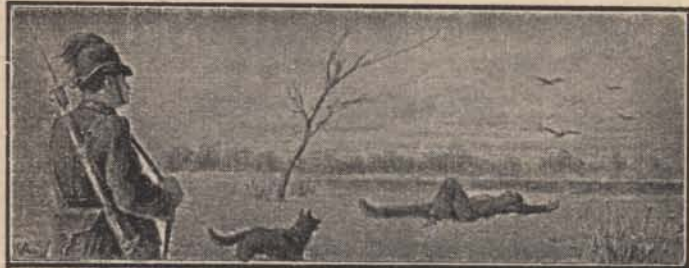
Rohanó áradat

a címe Kovács Fréda irónő különös világú és eseményekkel dúsan gazdag regényének, amelynek előszavában vitéz Rátz Jenő volt honvédelmi miniszter azt mondja: *Boldog az a nép, amelynek súlyos időkben akad olyan fia, aki hideg fejjel felismeri a szükséges újításokat és azokat tüzes lélekkel és vasakarattal végre is hajtja.*

Ezt tette a regény hőse Dzsingisz Kán, a mongol világódító, akinek akarása megremegettette a világot. Aki akart és népének vasakarattal hirt, dicsőséget s mindent megszerzett és éppen ott a regény szíve, amikor megmutatja, hogy a haza mindenekelőtt gondolata elveszvéen, elpusztul a nép is. Amint elmúlik Dzsingisz Kán, a gondolatnak minden körülmények közötti keresztülhajtója, vele pusztul a gondolat, az akarás, az együttműködésbe vetett hit s a gyűmölcs is, amely százazrek élete árán kitermelt: a naggyá nőtt haza.

Mély tanulság van a regény épületében, testében, az tudniillik: a fajtám érdekében mindent meg kell tennem. Az egyén s az állam egyformán kötelezett erre, különben a pusztulás az úr városok, bányák, műhelyek, bölcsek és búzamezők fölött!

A szerző címe: Csillaghegy, vitéz-u. 3. A könyv ára 6.50 P.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Az elveszett pénz.

Írta: TÓTH M. ISTVÁN, törzsőrmester v. (Cegléd).

1938 július 9-én a délutáni órákban Turi Sándorné* ceglédi határbeli lakos az őrsön feljelentette, hogy aznap délelőtt, amíg ő és leánya a hetivásáron voltak, ismeretlen tettes a tanyai lakásuk ajtaját álkulccsal kinyitotta, ott mindent széjjel hányt és az asztalfiókban volt 90 pengő készpénzt ellopt.

A fenti eset nyomozására az őrsparancsnokom engem vezényelt ki, Cselényi János csendőr, járőr-tárrsal. Kerékpáron azonnal a helyszínre siettünk. Akkorra még a sértett nő nem érkezett vissza a tanyára. Csak a leánya volt ott. Azonnal hozzáfogtunk a helyszíneléshez. Először is az ajtózárat vizsgáltam, de azon semminemű elváltozást nem találtam. A szobában, mely közvetlenül az udvarra nyílt, egy szekrényben, a mellette levő ágyban és a szoba közepén levő asztalfiókban, minden szanaszét volt hányva. Az asztalfiókban, mely ki volt húzva, a széjjelhányt tárgyak tetején kinyitva egy hivatalos boríték nagyságú pénztárca hevert. A tulajdonos leánya bemondása szerint abban volt az elveszett 90 pengő (1 drb 50 pengős, 2 drb 20 pengős bankjegy). Ez alatt a tárca alatt volt egy ¼ ív nagyságú, összegyűrött papír, melyen egy Holub István névre írt

* A neveket megváltoztattuk (Szerk.).

Ki tudta?

A dzsiu-dzsicu önvédelmi módszer, amelynek fogásai arra irányulnak, hogy az ellenfél tagjait használhatatlanná bénítsák. Alapos ismerete képessé teszi a gyengét az ellenállásra felfegyverzett szemben is.

néhány soros írás volt „Manci” aláírással. Ekkorra érkezett haza a sértett nő is, aki a kérdésekre előadta, hogy ez a Holub István a leányának a férje, aki velük együtt lakik. Erre a leányától kérdeztem, hogy tud-e erről a levélről, mely a férjének van címezve. Elmondotta, hogy azt a férjének egyik nőismerőse írta. Férje a levelet állandóan magánál hordta a pénztárcájában. Sem a sértett nő, sem a leánya nem tudtak arról, hogyan kerülhetett ez a levél pontosan a pénztárca alá.

Ezután a két nő részletes kikérdezéséhez fogtam. Egybehangzóan elmondották, hogy aznap 7 órakor távozott el lakásáról a tulajdonos, Turi Sándor lovás kocsival, a kb. 4 km-nyi távolságra levő kaszálóra, s még ezideig nem tért vissza. 7 órakor távozott Holub István is kerékpáron, ugyancsak a kaszálóra, majd kevéssel később a két asszony a ceglédi hetivásárra. A tanyában senki sem maradt, az ajtókat becsukták. A szomszédos tanyák mintegy 500 méternyire lehettek. Elmondotta a két nő, hogy amikor dél felé hazajöttek a hetivásárról, az ajtót nyitva, a szobában pedig azt a helyzetet találták, amit mi is találtunk. További kérdésekre elmondta a sértett nő, hogy úgy a férjének, mint a vejének is külön-külön kulcsa van a lakáshoz, azért, hogy ha távoli földjeikről bármelyikük haza megy, ne kelljen egymásra várniuk.

Ezekután a gyanum erősen a vőre, Holub Istvánra összpontosult, mivel az kerékpáron volt és a két nő eltávozása után könnyűszerrel vissza jöhetett. A pénzt megkereshette, bár tudta, hogy hol a pénz, mégis a helyszínt mesterségesen beállította s utána az ajtót becsukva eltávozott és a késést a kerékpáron behozhatta. Gyanumat megerősítette Turiné és leánya is azáltal, hogy elmondották, hogy Holub hentes és mészáros mesterséget tanult, de amióta megnősült, nem dolgozik, hanem földműves munkát végez apósánál, Turi Sándornál, azért, mert apósa neki és feleségének lakást, ruházatot és élelmezést ad. Egyébként nagyon szórakozni vágyó ember, pénze azonban nincsen, mert az apósa csupán annyi pénzt ad neki, ami a dohányzásra elég. Ezért aztán állandó náluk a perpatvar, mert Holub pénzt követel az apósától.

Ezután kerékpáron a kb. 4 km-nyire levő kaszálóra mentünk, hogy ott Turi Sándort és Holubot is kikérdezzük. Turi Sándor, mivel még azóta nem volt a tanyáján, természetesen semmit sem tudott arról, hogy ott mi történt. Amikor tőlünk tudomást szerezett róla, felkapta a közelben levő kaszáját és ordítva támadott a vejére: „Te gazember, te lopd el a pénzt, azért jöttél ki reggel olyan sokára!” Tudniillik, egyidőben indultak: Turi kocsival, Holub pedig kerékpárral, Holub mégis 1/2 órával később ért oda, mint Turi. A támadásra közbeléptem és kikérdeztem Turi Sándort, akinek gyanuja kizárólag a vejére irányult.

Holubot most már a közeli őrházhoz hívtam és ott bizalmi egyének jelenlétében megkezdtem a kikérdezését. Elmondotta, hogy reggel 7 órakor indult ő is el a tanyáról kerékpáron és 8 óra volt, amikor a rétre ért, mivel útközben kilyukadt a kerékpárgumiya és azt az útbá eső Bede telepen levő műszerésznél megcsináltatta. Ott kb. 7 óra 10 perctől—7 óra 55 percig volt. Hogy Holub alibijét igazolja, magunkkal vittük a megnevezett műszerészhez, aki

egyébként is megbízható ember volt. A műszerész igazolta, hogy Holub kerékpárjának előlő gumiját ragasztotta be, ami kb. 45 percet vett igénybe, mivel igen nagy hasadás volt rajta és csak harmadszorra sikerült beragasztani. Kérésemre a műszerész kibontotta a kerékpárgummit és megmutatta a beragasztás helyét. A műszerész által előadottakat igazolta egy jobbmódú gazdálkodó ember is, aki szintén ott volt abban az időben. Ezután megmutattam Holubnak a helyszínen, a pénztárca alatt talált, gyűrt levelet. Elmondta, hogy a levelet Budapestről egy nő ismerősétől kapta, de nem tudja elképzelni, hogy az miképpen került a helyszínre, mert a levelet állandóan a kabátja zsebében, a pénztárcájában magánál hordta (megmutatta a pénztárcáját). Felesége többször kérte, hogy adja oda neki a levelet, hogy megsemmisíthesse, mert különben egyszer úgyis el fogja lopni tőle. Tudomása szerint még az előző napon nála volt a levél, a mai napon azonban még nem nézett utána, csak most, amikor kikérdeztem. Csak az éj folyamán vehette el tőle valaki.

Elmondotta továbbá, hogy ez év tavaszán vette feleségül Turi Sándor, Erzsébet nevű 18 éves leányát. A házasságkötés előtt leendő apósa ígéretet tett neki, hogy az esküvő után 1000 pengő hozományt ad neki, azonban azt még ezideig sem kapta meg, jöllehet már többször kérte, mivel ezzel az összeggel akar Cegléd városában hentes és mészáros üzletet nyitni. Apósa azt az ajánlatot tette neki, hogy várja meg az őszt, ha majd a termést betakarítja, akkor oda adja az 1000 pengőt, most azonban nincsen pénze. Addig ő és felesége dolgozzanak az ő tanyáján velük együtt és akkor ezért lakást, ruházatot és élelmet ad nekik. Ő ennek hitelt adva, állandóan dolgozott apósának, remélve azt, hogy megkapja az összeget, amivel majd megkezdheti a mesterségét. Tagadta, hogy ő más pénzt valamikor is kért volna apósától, még dohányra sem igen kért, mivel nem igen dohányzik. Egyébként mind a feleségével, mind annak szüleivel állandóan jóviszonyban él. Tagadta, hogy a pénzt ő vitte volna el az asztalfiókból, bár kulcsa van a lakáshoz, de azt nem igen használta, mivel majdnem mindig volt valaki a tanyában. A kulcsot megmutatta, ugyanolyan volt, mint a Turiné által felmutatott kulcs.

Holub kikérdezését egyelőre abbahagytam. Újra a helyszínre mentünk. Ott Turinét és leányát egyes adatokra nézve újólal kikérdeztem. Turiné elmondta, hogy az elveszett 90 pengőn kívül más pénzük a lakásban nincsen, hacsak a még mindig távollevő férje nem tart magánál valamennyit. Elhatároztam, mivel már amúgy is igen esteledett, hogy megvárom Turi gazda hazatértét. Közben állandóan foglalkoztam Turinéval és leányával. Hagytam őket beszélni a családi, gazdasági, vagyoni viszonyaikról. Beszélgetés közben Turiné elmesélte, hogy a ceglédi határban levő 10 hold földjüket most elakarják adni és Lajosmizsén szándékoznak földet vásárolni, mivel az összes rokonaik ott laknak. Csak az a kellemetlen, hogy a leánya rosszul ment férjhez, mert annak férje nem akar beleegyezni, hogy Lajosmizsére menjenek. Ő sem akar azonban elszakadni az egyetlen leányától, de leánya sem akar tőlük elmaradni, hogy ők Lajosmizsére menjenek lakni, ők pedig a férjével Cegléden maradjanak. Már tettek ajánlatot Holubnak arra, hogy vállaljon el a leányuktól, de Holub

erre csak abban az esetben lenne hajlandó, ha az 1000 pengőt neki átadják, ők azonban erre nem hajlandók. Leányának lenne Lajosmizsén, arra az esetre, ha elválna a férjétől, egy jómódú gazdalegény, aki feleségül venné, mert már Holub előtt is udvarolt neki. Erre megkérdeztem Holubnét, hogy képes volna arra, hogy férjétől elváljon. Holubné erre azt a kijelentést tette, hogy nagyon szeretne tőle bármiképpen is megszabadulni. A férje nagyon rosszul bánik vele és ő tudja, hogy őt csak azért vette feleségül, hogy az 1000 pengőt megkapja. Ellenvetést tettem neki, hogy így nehezen fog menni a válás, ha a férj nem egyezik bele. Erre Turiné elszólta magát. Azt mondta, hogy ha most megbüntetik a vejét, amiért a 90 pengőjüket ellopta, akkor a bíróság minden különösebb indokolás nélkül elválasztja őket. Elmondta továbbá, hogy Lajosmizsén is volt egy rokonuk, akinek hasonlóképpen sikerült a válás. Erre én kérdeztem, hogy honnan tudja, hogy Holub lopta el a pénzt? Erre a nem várt kérdésre eleinte zavarba jött Turiné, de azután folytatta, hogy neki csak veje ellen van gyanúja, mert csak az mehetett be oda kulccsal, meg azután a talált levél is bizonyítja, hogy azt csak ő hagyhatta ott.

Turiné kijelentései a gyanúmat azonnal más irányba terelték. Közben Turiné és leánya az esti házkörüli munkával foglalkoztak.

Elhatároztuk, hogy azonnal házkutatást tartunk a sértett lakásában. Hamarosan szereztünk két bizalmi egyént és kijelentettem Turinénak a házkutatásra vonatkozó tervemet. Turiné erre a kijelentésemre egészen zavarba jött. Utasítottam a leányával együtt, hogy a szoba egyik sarkába álljanak. Turinét és leányát állandóan figyelemmel kísértem. Annak ellenére, hogy hűvös este volt, Turinénak rendkívül melege lehetett, mert az izzadság mindjobban csurgott róla. Ekkor már tisztában voltam vele, hogy helyes úton járok. A kutatás közben a szobában levő búbos kemence tetejét vizsgáltam, ahol egy bemélyedést láttam, azonban a lámpa gyér világossága mellett nem láttam, hogy mi van benne. Erre elővettem a zsebemben levő villanylámpát és azzal próbáltam odavilágítani. Ott egy papírgomolyagot találtam. Azt kivettem onnan és amint kezdem bontogatni, előkerül belőle 1 darab 50 pengős és 2 darab 20 pengős. Odavisztem Turinéhoz és megkérdezem tőle, hogy ez volt-e az a pénz, ami elveszett. Kijelentette, hogy igen, ez volt. De már akkor elfogta a sírás is és sírva beismerte, hogy az egész lopást ő és leánya koholták. Amikor délelőtt a hetivásárról hazajöttek, a pénzt kivették a tárcából és papírba göngyölve, a kemence tetejére, a kis gödörbe rejtették, hogy ott a csendőrök úgysem nézik meg. Azután a helyszínt mesterségesen előkészítették, s csak azután jött Turiné az őrre az esetet jelenteni. A pénztárca alatt levő levelet Holubné aznap éjjel csempészte ki a férje zsebéből. Beismerték, hogy mindezt azért csinálták, hogy ellene büntető eljárást indítsanak s így a válást lehetővé tegyék anélkül, hogy az ígért 1000 pengőt meg kelljen adniuk. A Holub ellen végrehajtott összeesküvésnek Turi is részese volt s így hamis vád miatt mindhármut a kecskeméti kir. ügyészséghez feljelentettem.

A nyomozó csendőr, különösen a nyomozás idején, legyen mindenki szemből bizalmatlan. Soha-

sem tudhatja, hogy ki, milyen irányban akarja félrevezetni. A „sértett“ sem kivétel. Se szeri, se száma azoknak az indítóokoknak, amelyek az embereket bűncselekmények közhatalára készíthetnek. Egy ilyen itt is megismertünk.

Jó módszer az embereket beszélni hagyni. Ha nem igaz úton járok, gyakran elszólják magukat és ezzel fontos támpontokat szolgáltathatnak.

Versekkel teleírt

két iskolai vonalas írkát hozott címünkre a posta a visszakerült Felvidékről. Nagy volt az örömmünk, amikor láttuk, hogy a hazatért északi testvér belüje és szíve kopogtatott be hozzánk ezekben az egyszerű, de költői lélekre valló versekben. Irójuk Pé m Kálmán marcelházi, 6 elemű végzett földműves, aki már a cseh világban született s most látott először magyar katonát és csendőrt. A két füzet Tölgyes Ferenc kurtakeszi őrbeli tőrm. v. útján jutott hozzánk. Kíváncsian olvastuk el a verseket, keresve bennük, hogy milyen magyarok lettek azokból, akik a szegény-határokon túl születtek és nőttek fel.

Meggyőződésünk öröm volt. A magyar szó és a magyar ezerév megtartotta a szülőket s az új nemzedéket magyarnak.

Ide írunk a két vonalas írkából néhány kiragadott részt, sokat mond az...

„Imádtam szép Hazám ölelj a kebledre,
Nem leszek én Néked soha a terhedre...
Hogy ez napig Téged nem ölelhettem,
Bocsáss meg s ne írd föl ezt nekem véteknem,
Hisz szívem titokban csak érted dobogott,
Mert tudod: mi voltunk az elnyomott rabok,
Még a templomban is őrt álltak felettünk,
Hogy hangosan imát hozzád ne zenghessünk,
A szánk hallgatott, de szívünk titkon beszélt,
Istennél a szájra nines is oly nagy szükség.“

A november eleji bevonulásról így ír:

„Íme, elérkezett az a nagy pillanat,
Mikor a szívünkről a bánat leszakadt,
Mert régi anyáknak lettünk gyermekei,
Aki minden fiát egyformán szereti.
Leng a magyar zászlónk, drága szabadságunk,
Nem holmi rongyfélék díszítik már házunk,
E szent zászló alatt esküvel fogadjuk,
Minden népnek békét s tiszteletet adunk.
Aki békejobbát mi nekünk is adja,
Földön annak nem lesz nálunk jobb barátja,
Nem azért védjük mi Hazánk s jogainkat,
Hogy talán tiporjuk ezzel a másikat,
Hanem azt akarjuk, ami minket illet,
Az legyen a miénk s ne legyen a tied!“

Sugárzó hazaszeretet él Pé m Kálmánban és ezernyi ilyen felvidéki testvérünkben. Megszorítjuk a kezüket, mert nem volt könnyű húsz év bántásai között ilyen magyarnak maradni!

Gépkocsibaleset. Gábor Péter alezredes, a kassai kerület ideiglenes parancsnoka, Halmy József alezredes összekötőtiszt és Báró Béla őrnagy, nyomozó alosztályparancsnok, folyó hó 13-án gépkocsin Jászónál Kassa felé haladtak, amikor Kassa közelében, a csúszós út miatt, gépkocsibaleset érte őket. A baleset következtében Báró Béla őrnagy halántékán kisebb sérülést szenvedett. Sérülése orvosi vélemény szerint rövidesen begyógyul. A gépkocsit vezető Kiss István csendőrt gondatlanság vagy mulasztás nem terheli.

Csendőregyének megsérülése. A lengyeltóti őrs állományaiba tartozó Hompó László próbacsendőr folyó hó 17-én 0 óra 30 perckor, Lengyeltóti község utcáján szolgálatkörtben, a nagy sötétségben véletlenül a gyalogjáró melletti mély árokba esett s az esés következtében jobboldali lágyéksérülést szenvedett. A sérült próbacsendőrt a pécsi honvéd- és közrendészeti helyőrségi kórházban ápolják.

A gutaí állományaiba tartozó Tihanyi Ferenc törzserőmester folyó hó 5-én 18 órakor, Guta község utcáján, szolgálaton kívül, a jeges úton eleszött és elesett. Esés közben a szurony markolatára esett s ennek következtében a 8. és 9. bordája eltört. Tihanyi törzserőmestert a komáromi kórházba szállították. Sérülése, orvosi vélemény szerint 4 hét alatt gyógyul.

A Csendőrségi Lapok háború utáni évfolyamait keressük a felvidéki őrsök részére. Értesítéseket a szerkesztőségbe kérünk.

Dicséret. A pécsi IV. kerület parancsnoka dicséret okirattal látta el: Kolláth Gergely szv. tiszthelyettes, 16 évi csendőrségi szolgálata alatt általában, utóbbi 8 év alatt pedig törzsgazdasági hivatali irodai segédmunkási minőségben igen nagy szakértelemmel, fáradhatatlan szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal, teljes odaadással teljesített és igen eredményes tevékenységéért, valamint példás magatartásáért; Igali Ferenc, György Ádám, Molnár Tamás, Tari András, Józsa István I. és Mészáros István II. tiszthelyettes őrsparancsnokokat, csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén fáradtságot nem ismerő szorgalommal és teljes odaadással kifejtett eredményes tevékenységükért, továbbá őrsparancsnoki minőségben alárendeltjeinek minden irányú nevelése, oktatása, fegyverkezése és befolyásolása terén felmutatott eredményes működésükért; Vágó József törzserőmestert a csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban fáradhatatlan szorgalommal és teljes odaadással teljesített igen eredményes tevékenységéért, továbbá idgl. őrsparancsnoki minőségben kifejtett igen buzgó működéséért; Körösi József és Nagy Mihály III. tiszthelyetteseket és Bérczes Sándor törzserőmestert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt általában, legutóbb pedig szárnyirónoki minőségben igen nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal és teljes odaadással teljesített igen eredményes tevékenységükért; Jávorai József szv. tiszthelyetteset hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, utóbbi 11 év alatt pedig osztálygazdasági hivatali irodai segédmunkási minőségben igen nagy szakértelemmel, lankadatlan buzgalommal, lelkiismeretes pontossággal, teljes odaadással teljesített igen eredményes tevékenységéért; Zsemberi Miksa tiszthelyettes, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, utóbbi 4 év alatt pedig alosztályirónoki minőségben igen nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal és teljes odaadással teljesített igen eredményes tevékenységéért; Toldi József törzserőmestert (v.) nyomozói minőségben igen nagy szorgalommal, leleménységgel és teljes odaadással teljesített igen eredményes működéséért; Szabó Pál II., Lázár Ferenc, Agoston József II., Fejes József I., Güntér Ferenc, Agoston József I., Aron Sándor, Bekő Gyula, Szarka Lajos és Tari Sándor törzserőmestereket a csendőrségi szolgálati idejük alatt járőrvezetői és idgl. őrsparancsnokhelyettesi minőségben a közbiztonsági szolgálat terén igen nagy buzgalommal, szakértelemmel és teljes odaadással teljesített igen eredményes tevékenységükért, valamint őrsparancsnokuknak hathatós támogatásáért; Császár Lajos, Szemenkei Ferenc, Kardos István, Laskai Mihály,

Markó Gergely törzserőmestereket és Várnagy Lajos őrmestert a csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén járőrvezetői minőségben fáradhatatlan buzgalommal és szakértelemmel teljesített eredményes működésükért; nyilvánosan megdicsérte: Halmos Gyula, Székely József, Semmi Kiss Imre, Bódi János, Tóth Gyula, Kotró József, Molnár György és B. Gyovai István törzserőmestereket a csendőrségi szolgálati idejük alatt járőrvezetői és idgl. őrsparancsnokhelyettesi minőségben a közbiztonsági szolgálat terén igen nagy buzgalommal és szakértelemmel teljesített igen eredményes tevékenységükért és őrsparancsnokuk odaadó támogatásáért; Kövér Sándor, Varga János III., Bernáth Lajos I., Havas Pál, Honos Antal, Székely Ferenc, Tapodi Antal és K. Kiss Antal törzserőmestereket, Haypál Sándor, Paczolai László, Szabados Imre, Bódi András, Hegyi István, Nagy János III. őrmestereket a közbiztonsági szolgálat terén járőrvezetői minőségben fáradhatatlan buzgalommal és teljes odaadással teljesített eredményes tevékenységükért; Haraszti János II. őrmestert, Fejér Ferenc, Bencze Sándor, Kozák János, Papp Imre I. és Pacsai Dező csendőröket a közbiztonsági szolgálat terén nagy buzgalommal kifejtett eredményes működésükért és járőrvezetőik hathatós támogatásáért.

Vitézi Bál. Február hó 4-én, esti 10 órai kezdettel tartják meg a Vitézi Bált a pesti Vigadóban. A bál legfőbb védnök-ségét a Kormányzó Úr Ö Főméltósága és a Főméltóságú Aszszony voltak kegyesek vállalni. A belépőjegyek ára a tisztikar és hozzátartozóik részére: személyjegy 5.—, 3 személyes családi jegy 12.—, 6 személyes páholy 60.—, P, 8 személyes páholy 80.—, P. Páholyülés I. sor 12.—, P. II. sor 10.—, P. Erkel-ülés I. sor 10.—, P. II. sor 8.—, P. Jegyek kaphatók: I. királyi palota, I. alagsor 14. sz. szoba, IV., Váci-utca 62. sz., távb.: 18-35-77. és VIII., Üllői-ut 8. Meghívó egyenruhában megjelenő tiszték (hasonállásuk) részére nem szükséges, ismerősök részére igényelhető a bálirodában. Asztaligénylés: február hó 3-ig a bálirodában.

Híradó tanfolyam elvégzése: Solyom József, Juhász András, Mezős József, Csomos Ferenc, Gyergyói János, Solymos Lajos, Berta Lajos, Esküdt Imre, Kozma Gábor, Kövesdi Lukács, Rónaszéki Ferenc, Solymosi Károly, Jécsai Sándor, Gécz József, Kasza Albert, vitéz Laczkó István, Szentesi Pál, Ráti János csendőrök és Dudás Antal őrmester a híradó tanfolyamot a m. kir. csendőrség nyomozó osztályparancsnokságánál 1938 december 22-én elvégezték.

Csendőrségi Közlöny. 3. szám. Személyes ügyek. Legfel-sőbb elhatározás. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága Ková-lovsky Oszkár ny. áll. csendőr g. századosnak a csendőr gaz-dászati őrnagyi címet kivételesen és kegyelemből adomá-nyozni kegyeskedett. — Honvédelmi miniszteri rendelet. A tényleges szolgálati állományba felvétel: Tamás György debreceni VI. kerületbeli várakozási illetményekkel szabad-ságot tiszthelyettes. — Szabályrendeletek. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területek közigazgatása. — A visszacsatolt felvidéki területeken és azokkal határos része-ken alakított vármegyék járás beosztása. — Lakáspénzosz-tályba sorolása a visszacsatolt felvidéki területeken fekvő városoknak és községeknek. — Vasúti arcképes igazolványok térítési díjának felszámítása. — A közúti forgalomban részt-vevő kerékpárok rendszámával, igazolással ellátásáról és a kerékpárral a közúti forgalomban részvételről szóló ren-delet egyes rendelkezései hatálybalépésének további elhalasz-tása. — A lovak és öszvérek őszi összeírásáról és állat-orvosi vizsgálatáról szóló rendelet kiegészítése és módosítá-sa. — A lovakra és öszvérekre vonatkozó marhalevelek kiállí-tása és kezelése. — A fűszerpaprika értékesítéséről és őrlésé-ről szóló jogszabályoknak a Magyar Szent Koronához visz-zacsatolt felvidéki területeken való alkalmazása.

A csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott jutalékok. A budapesti I. kerület állományából: Galló Mihály törzserő-mester és Gerencsér Imre csendőr együtt 10 P 04 f. Romhányi András törzserőmester és Ráskóvi András csendőr együtt 6 P 30 f. Kohári István őrmester, Kertész József csendőr és

MEGJELENT 1939 ÉVI FŐARJEGYZÉKÜNK!

Mezőgazdák
Magja
indig
módosít

K Ö Z P O N T:

BUDAPEST. V. KERÜLET.
ALKOTMÁNY-U. 29. SZÁM.
Telep: Nyugati p. n. XX. r.

K I R E N D E L T S É G E K:

Debrecen - Győr - Lepsény - Nyíregyháza - Szolnok - Szombathely.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

TELEFON: *1-278-88, 1-113-96.

Bertók János próbacsendőr együtt 5 P 26 f, Deák János csendőr és Tar Imre csendőr együtt 2 P 70 f, Deák János Tar Imre csendőrök, Bekovits János őrmester, Rónai János törzsőrmester, Tar János csendőr együtt 2 P 62 f, Dersi Béla csendőr és Szabó József csendőr együtt 68 f, Tölgyes Gábor őrmester és Öry Ferenc csendőr együtt 6 P 58 f, Ujvári Mihály törzsőrmester, Bakonyi István őrmester és Csomós János csendőr együtt 1 P 25 f; *a székesfehérvári II. kerület állományából:* Porpácz Béla törzsőrmester 21 P 05 f, Csaplár Ferenc csendőr 21 P 05 f, Sarang Lajos törzsőrmester 2 P 49 f, Tarr Lajos őrmester 2 P 48 f, Hegedüs Ferenc csendőr 2 P 50 f, Almási Ferenc próbacsendőr 2 P 50 f, Mogyorósi János csendőr 4 P 12 f, Gulyás Sándor őrmester 4 P 47 f, Válint Béla őrmester 4 P 47 f, Rónás Ferenc törzsőrmester 6 P 74 f, Gulyás János csendőr 6 P 74 f, Havasi István II. tiszthelyettes 75 P, Bérces Géza őrmester 3 P 45 f, Németh János csendőr 3 P 44 f, Molnár Ferenc törzsőrmester 1 P 31 f, Sipos Imre csendőr 1 P 31 f; *a szombathelyi III. kerület állományából:* Németh Vendel törzsőrmester 14 P, Somogyi Pál csendőr 14 P, Tóth Mihály törzsőrmester 5 P 21 f, Meggyes István csendőr 5 P 21 f, Maroskövi Géza tiszthelyettes 50 P, Lisztes János törzsőrmester 50 P, Baráth Károly csendőr 50 P, Szepes József csendőr 50 P, Sebestyén István csendőr 15 P 84 f, Elekes Ferenc csendőr 15 P 84 f, Széplaki Vendel csendőr 15 P 84 f, Kelemen Lajos csendőr 15 P 84 f, Szekeres Károly próbacsendőr 15 P 84 f, Szabó Sándor próbacsendőr 15 P 84 f, Kiss Balázs törzsőrmester 15 P 84 f, Orbán György tiszthelyettes 15 P 85 f, Földnagyi Sándor tiszthelyettes 15 P 84 f, Oszkó István őrmester 15 P 84 f, Kovács Pál I. őrmester 15 P 84 f, Horváth Lajos tiszthelyettes 4 P 41 f, Berezvai János csendőr 4 P 41 f, Lőrincz László törzsőrmester 2 P 50 f, Berta Kálmán csendőr 2 P 50 f, Timár József törzsőrmester 1 P 25 f, Szigeti Miklós őrmester 1 P 25 f; *a pécsi IV. kerület állományából:* Gazdag Ferenc törzsőrmester 1 P, Balaton János csendőr 1 P, Havas Pál őrmester 1 P 63 f, Bor Sándor csendőr 1 P 63 f, Benedek Pál törzsőrmester 46 f, Balázs Béla csendőr 46 f, Halmos Károly csendőr 6 P 64 f, Kiss János csendőr 6 P 63 f, Pintér János I. tiszthelyettes 9 P 94 f, Tóth István II. tiszthelyettes 19 P 88 f, Széplaki Károly tiszthelyettes 9 P 94 f, Szepesi Imre csendőr 12 P 46 f, Csikós János csendőr 12 P 46 f, Szabados Mihály törzsőrmester 2 P 64 f, Havasi János őrmester 2 P 63 f, Molnár József II. törzsőrmester 24 P 88 f, Nagy Károly őrmester 2 P 19 f, Rózsa Pál csendőr 2 P 19 f; *a szepesi V. kerület állományából:* Varga Pál törzsőrmester és Gémes Mihály csendőr együtt 5 P, Kormányos József törzsőrmester 5 P, Fülöp István tiszthelyettes, Antal József, Bagi Balázs és Sallai Ferenc őrmesterek együtt 36 P 84 f, Salamon János őrmester és Pintér Imre csendőr együtt 8 P 24 f, Kerekes János törzsőrmester 1 P 85 f, Ternai József csendőr 5 P, Kormányos József törzsőrmester 5 P; *a debreceni VI. kerület állományából:* Kocsis Bertalan tiszthelyettes 28 f, Nemes Jenő törzsőrmester 15 P 05 f, Gödri Zsigmond törzsőrmester 5 P 11 f, Geszterényi István őrmester 1 P 60 f, Lakatos Imre őrmester 80 f, Karácsony Tamás őrmester 80 f, Pásztor Béla őrmester 1 P 49 f, Németh István csendőr 5 P 11 f, Bánföldi György csendőr 15 P 05 f, Bánföldi György csendőr 28 f, Szondi György csendőr 1 P 49 f, Borbály Viktor tiszthelyettes 11 P 06 f, Szabó András III. tiszthelyettes 92 f, Szabados János tiszthelyettes 2 P 20 f, Bagi Sándor törzsőrmester 2 P 20 f, Nagy József törzsör-

mester 3 P 92 f, Csorba Mihály törzsőrmester 92 f, Bartha Lajos törzsőrmester 92 f, Mosolygó György törzsőrmester 4 P 20 f, Szurmi Demeter törzsőrmester 93 f, Balogh Géza I. törzsőrmester 93 f, Sívágó Elek törzsőrmester 35 f, Karaes László őrmester 11 P 06 f, Lakatos Mihály II. őrmester 92 f, Kovács Sándor III. őrmester 4 P 20 f, Sajti Lajos csendőr 35 f; *a miskolci VII. kerület állományából:* Bajó Lajos törzsőrmester 5 P, Kása Mátyás csendőr 5 P, Jobbágy Kálmán törzsőrmester, Tokodi Lajos törzsőrmester és Hidvégi Sándor törzsőrmester együtt 5 P, Pető Lajos őrmester 60 f, Ésik Benjámin tiszthelyettes 3 P 28 f, Baráti János törzsőrmester 3 P 28 f, Balogh János őrmester 93 f, Nyeste Mihály csendőr 1 P 12 f, Farkas István törzsőrmester 29 P 58 f, Büdi János csendőr 29 P 58 f, Konecz Lajos törzsőrmester 60 f, Dombóvári Sándor csendőr 42 f, Kemény Mihály törzsőrmester 24 f, Szerencsi András csendőr 24 f, Kocsis Zsigmond tiszthelyettes 94 f, Sipos István tiszthelyettes 94 f, Polgár Ferenc törzsőrmester 94 f, Tarnai Sándor törzsőrmester 1 P 21 f, Nyéki Bálint csendőr 1 P 21 f, Regős Pál tiszthelyettes 4 P 15 f, Veres Lukács csendőr 4 P 15 f, Homonnai András tiszthelyettes 90 f, Halász István tiszthelyettes 64 f, Mátyus Antal törzsőrmester 90 f, Gulyás János csendőr 91 f, Dudás Mátyás törzsőrmester 65 f, Székely János csendőr 26 f, Kállai Sándor csendőr 26 f, Csontos Imre tiszthelyettes 4 P 33 f, Bakonyi Ferenc csendőr 4 P 34 f, Majos István törzsőrmester 2 P, Ráski István csendőr 2 P, Szakáll Elemér tiszthelyettes 1 P 25 f, Oltváry József csendőr 1 P 25 f, Kovács Imre tiszthelyettes 1 P 04 f, Füle Vince csendőr 1 P 04 f, Ágós Vince törzsőrmester 2 P 23 f, Eke Ernő csendőr 2 P 23 f, Ágoston József tiszthelyettes 3 P 60 f, Horváth András őrmester 3 P 60 f, Szaniszló Dániel törzsőrmester 4 P 96 f, Hangodi István tiszthelyettes 24 P 25 f, Széplaki (Suták) István csendőr 24 P 25 f tettenérői és feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékokat valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alap javára. A felajánlott összeget a belügyminiszter úr elfogadta.

Polgári iskolát végző csendőrök figyelmébe. A pécsi IV. honvéd vegyesdandár polgári iskolai előkészítő tanfolyamain — ahol egy évig mint előadó és két évig mint tanfolyamvezető működtem — szerzett tapasztalatok arra ösztönöztek, hogy kizáróan a m. kir. honvédség, várművelés és csendőrség tagjainak polgári iskolai magánvizsgákra előkészítésével foglalkozzam. A tanfolyamra minden csendőr jelentkezhetik, bárhol teljesít szolgáltatást, mert a jelentkezőket levelezőoktatásban részesítem, úgyhogy tanulmányait mindenki az állomáshelyén, önképzés útján folytathatja, csupán a vizsgák előtt kell 2–4 hétig nálam tartózkodni, ahol akkor a tanulók délelőtt és délután is alapos oktatásban részesülnek. Erre csak szabadságon van lehetőség. A személyes oktatás tartama alatt a magántanulók elhelyezéséről és étkezéséről az étkezési pénz ellenében gondoskodom és így a nálam tartózkodás nem jár nagyobb költséggel, mint az őrön. Az oktatás legalább egy havi előkészítési díj befizetésével veszi kezdetét. Vizsgázni lehet az év júniusában, decemberében és kivételes esetekben, szeptemberben. Tehetséges tanulók az első és második osztályból összevont vizsgát is tehetnek. Ha valakinek a négy középiskolája már megvan és érettségit szeretne tenni, úgy reál, reálgimnáziumi, gimnáziumi vagy kereskedelmi magánvizsgára is előkészítem. Az első polgári letéveséhez legalább négy elemi szükséges; ha ez valakinek nincs meg, az elemi iskola negyedik osztályára díjtalanul előkészítem. A honvéd-

BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok, kárpitozott bútorok, szőnyegek, kelengyék, 6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

Vásároljunk

Fényképezőgépet,

Fotócsikket, szemüveget,

kósmérőt, zseblámpát

BODA

FOTÓ, OPTIKA SPECIÁLIS SZAKÜZLETBEN

BUDAPEST, V., BERLINI-TÉR 6.

(Nyugati p. u.) Tel.: 121-488. Kedvező fizetési feltételek.

CONTINENTAL, RHEINMETALL, ERIKA

és az összes rendszerű

IRÓGÉPEK

BÁNFALVI és HORVÁTHNÁL

Budapest, V., Alkotmány-u. 12. — Tel.: 11-83-51

Díjtalan bemutatás az egész ország területén. Kedvező részletfizetési feltételek.

ség, határőr- és csendőrség sok tagját készítettem elő szép eredménnyel. Voltak, akik a négy polgári osztályt 18 hónap alatt végezték el. Legutóbb, múlt év december havában, öt csendőrtanítványom tett magánvizsgálatot. Négy az első-második osztályból összevont vizsgálatot, egy pedig az első osztályból, vagyis ötven összesen kilenc osztályból tettek sikeres magánvizsgálatot. Buzdításul megemlítem, hogy magam is, mint teljesen árva, minden támogatás nélkül, magánúton végeztem el tanulmányaimat. Öt középiskolával vonultam be és mint katona érettségiztem, elvégeztem a kereskedelmi akadémiai tanfolyamot, az egyetemet és két doktori diplomát szereztem. Többek érdeklődésére közlöm továbbá, hogy az örsőkön lakó nős csendőrök fiú- és leánygyermekének magánúton való előkészítését is vállalom. Ezek természetesen külön csoportban részesülnek oktatásban. Ez főleg a nehéz helyzetben levő, többgyermekes családokra kedvező, mert az iskoláztatási költség így lényegesen kevesebb, mint a rendes tanulók költsége, akiket tíz hónapon át a távoli városban kell iskolába járatni. Minden levélben való érdeklődésre kettős válaszbelvétel ellenében készséggel adok felvilágosítást. Német, francia és angol nyelvek, továbbá számtan és mértan tanítását külön is vállalom. Dr. Stimácz Dömjén, Budapest, VI., Aréna-út 140., fsz. 12.

Adorján Istvánt, aki 1922. évben Budapesten a Nándor-laktanyában, a csendőrtartalék zászlóaljnál volt beosztva, mint tiszthelyettes, keresi Marton Erzsébet, Budapest, XI., Tündérlaki mély-út 4. szám. Aki tud valamit keresetről, közölje fenti címmel.

Csendőrségi tollforgót árusít. köt. javít. Várfai (Vlahina) Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani). Dél József ny. thts. Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz., Fekete Imre ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5-6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — Papp Ferenc ny. törzsőrmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet körút 35.) kappanfarokból különleges gondattal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

Eladó: 1 darab 9×12-es fényképezőgép. Xenar f:4.5 F = 15 cm. Compur zár 1 mp. 1/250 mp. zársebesség. Hozzá állvány, pack film és lemezkazetta teljes hívóedény készlet. Ára 50 pengő.

1 darab 6.5×9-es fényképezőgép f:2.9 F = 10.5 cm. Trinár objektív, compurzár. Hozzá: bőrtáska, előtétlenések, színszűrő, 6 darab lemez kazetta és 1 darab packfilm kazetta. Ára 130 pengő. Megvehető részletre is Bálint Géza törzsőrmester v.-nál, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrsparancsnokok: A pécsi IV. kerületben: Papp József IV. tiszthelyettes, a debreceni VI. kerületben: Szücs Miklós, Szegedi Imre, Nagy Imre tiszthelyettes, Juhos Benjámin és Nagy János I. törzsőrmester vizsgázottak és Nagy Sándor IV. tiszthelyettes.

Elölépített: A budapesti I. kerületben: Vörös András törzsőrmesterré.

Véglegesítettett: Szabó József I. próbacsendőrként a budapesti I. kerületben.

Házasságot kötöttek: Torbágyi József főhadnagy Békeffy Éva Edith úrhölgygel Budapesten. A budapesti I. kerületben: Lukács Pál törzsőrmester v. Kovács Imréval Kaposváron. Kossuth Sándor őrmester Kovács Ottóval Öttevényen, Palotai János őrmester Raffai Margittal Pusztamonostoron. Kerekes Kálmán őrmester Borbély Jolánával Szönyben; a szombathelyi III. kerületben: Kerekes István törzsőrmester Harmati Margittal Szigetváron, Máté János tiszthelyettes Murel Katalinnal Barcs községben; a pécsi IV. kerületben: Gadl János törzsőrmester Kalser Ilonával Pécsen, Malmosi Ferenc törzsőrmester v. Bogyos Rozáliával Csurgón, Toldi József törzsőrmester v. Dömötör Margit-Annával Soltsvadtörten; a debreceni VI. kerületben: Sebestyén László tiszthelyettes Helé Annával Nyíregyházán, Hegedűs István I. tiszthelyettes Kiss Juliannával Ujlettán, Rantal Sándor törzsőrmester Valtér Máriaival Büdtszentmihályon; a miskolci VII. kerületben: Kiss József törzsőrmester Kádár Ilonával Tornán.

Családi hírek: Született: vitéz nemes Czoborczy Kálmán százados feleségének Erzsébet-Gizella leánya Kaposváron. A budapesti I. kerületben: vitéz Nyitrai István tiszthelyettes feleségének Éva leánya, Harmati Adám tiszthelyettes feleségének László fia, Csonka János törzsőrmester feleségének Miklós fia, Szallás Imre törzsőrmester feleségének Sándor-Imre fia, Horváth József I. törzsőrmester v. feleségének Anna-Mária leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Tóth Géza I. törzsőrmester feleségének Sarolta-Eszter leánya. Szijártó István törzsőrmester feleségének János fia, Pálfi József törzsőrmester feleségének Erzsébet-Anna-Mária leánya, Király János őrmester feleségének László fia, Cserkúti Sándor törzsőrmester feleségének Béla fia, Nagy László törzsőrmester feleségének Klára-Mária leánya, Szamos Lőrinc törzsőrmester feleségének Mária-Gabriella leánya, Porpácz Béla törzsőrmester feleségének Béla-Gábor fia, Kili Kálmán törzsőrmester feleségének Viktória-Erzsébet leánya, vitéz, Keresz János tiszthelyettes feleségének Erzsébet-Emília leánya; a szombathelyi III. kerületben: Vadász István törzsőrmester feleségének István-Tibor fia, Molnár József III. törzsőrmester feleségének Éva-Ilona leánya, Kövesházi István törzsőrmester feleségének Ida leánya, Sóstai István törzsőrmester v. feleségének Tibor fia, Dobai Péter tiszthelyettes feleségének Tibor-István fia, Reményi Mihály törzsőrmester feleségének István fia; a pécsi IV. kerületben: Körös Lajos törzsőrmester feleségének Magdolna leánya Molnár Tamás tiszthelyettes feleségének József-Tamás fia; a debreceni VI.

Nyíregyháza:

M i s k o l c:

VÁSÁROLJUNK!

kiváló minőségű Szabolcs m. legnagyobb keresztény cég raktárában
Órák MAYER ISTVÁN
arany-ézüst órák és ékszerész, aranyérmes mester-nél. Törv. hites szakértő
Ékszer NYÍREGYHÁZA
ézüst és alpacca, dfsz és ajándéktárgyakat Kedvező fizetési feltételek.

KERÉKPÁR — RÁDIÓ — CSILLÁR
villanyszerelési cikkek olcsón
Kedvező részletfizetésre.
Csendőröknek e lapra hivatkoással, a márkás árúikkal kivételével 5% készpénzengedményt adok.
Horváth Jánosnál
Nyíregyháza, Bethlen-u. 2.

Pontos óra — pontos szolgálat!

Előrendő márkás órákat, arany-ézüst ékszereket és dísztárgyakat, ézüst és prima alpacca evőeszközöket, megbízható kivitelben a m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény mellett szállít.

Hetényi József órák és ékszerész **Miskolc, Horthy Miklós-tér 16.**

Kedvező részletfizetési feltételek.

Az összes rendszerű új és újjáépített

IRÓGÉPEK
állandóan raktáron

KERTÉSZ IMRE

TURUL IRÓGÉPVÁLLALATA

A m. kir. csendőrség szállítója
KEDVEZŐ RÉSZLET FIZETÉS

MISKOLC, Széchenyi-u. 56.

kerületben: Ignézi Károly tiszthelyettes feleségének Ilona leánya, Várdi András törzsőrmester feleségének Éva-Magdolna leánya, Kiss Antal II. tiszthelyettes feleségének Ferenc-Ottó fia; a miskolci VII. kerületben: Varga István törzsőrmester feleségének László-István fia.

Halálozás. Nemes Dávid nyugállományú tiszthelyettes Gyöngyösön, Pékefi József törzsőrmester Zoltán-Imre fia Székesfehérváron meghaltak.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A köztemenyek fogalmazási átcsiszolásának, és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónnal „Szószertint közlést kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másuttá közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúraleveletet csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgató-ságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánlevelet akkor sem trunk, ha a beküldő válasz-bélyegget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegül legelőszérűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Kérdések kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a

Kaposvár:

Arany-Ezüst

ÉKSZERT, ÓRÁT, Ajándéktárgyat, OPTIKAI cikket megbízható minőségben, olcsón vásároljunk

A.m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Varga Imre cégnél
Kaposvár, Teleki-utca 10. sz.

Butorokat

bizalommal legolcsóbban és legjobban részletre is a legolcsóbban vásárolhat

Dőri Gizella
BUTORÜZLETÉBEN
KAPOSVÁR, Korona-utca 10.

„Csendőrséglexikon”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és a m. kir. rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másiktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei évi 10 P előfizetési díjat fizetnek. Legkisebb előfizetési idő: félév. Nyugállományú legénységi olvasóink az előfizetési díjat 2 pengős részletekben is fizethetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok Szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Böszörményi-út 21. szám.”

Reménység. Parancsnokságok intézkedéseinek bírálatába nem bocsátkozunk. Legközelebbi szemlélő előjárójának jelentheti, egyébként azt ajánljuk: legyen türelemmel. Voltak, akik rosszabb körülmények között négy évig is vártak.

B. J. thts. Füzesgyarmat. 1. A volt 22. honvéd gyalogezred irattára elszakított területen maradt. 2. A hadilevéltárnál szolgálati idő igazolására vonatkozó okmányok (anyakönyvi lapok stb.) nincsenek. Volt előjárói nincsenek már életben? Szívesen segítünk lakhelyük, címük felkutatásában, ha közli velünk azok neveit, akik révén e fontos igazolást remélheti.

Régi csendőr. Higgye el, hogy mi is nagyon örülünk fia elhelyezkedésének s ha ez a mi segítségünkkel történt, azért nem illet minket hálálkodás. A mi jutalmunk már meg van azzal, hogy egy derék, tanult és dolgozni szerető fiatal magyar egy darab kenyeret kapott. Ugy-e nem feltétlen csak az irodai asztal ad kenyeret és ugy-e, látván a fia kedvét, igazat ad nekünk abban: ott fogja meg a munkát minden megélni akaró, ahol kínálkozik. Elégge el nem ítéhető és nem csupán az

Debrecen:

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE
110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlás jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL NYÚJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

KILLER EDE ASZTALOS ÉS KÁRPITOS ÜZEME
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 68. • TELEFON: 20-12.
ALLANDÓ BUTORKIÁLLÍTÁS
KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!

A PONTOSSÁG CSENDŐRERÉNY!

Kiváló minőségű ezüst-, arany
ÓRÁK ÉKSZEREK
Ajándéktárgyak nagy választékban!
Póstaí szétküldés! • Méltányos árak!

SRETTER JÁNOS
órásékszerész
DEBRECEN, BATHYÁNY-U. 13.
Kedvező részletre is!

IRÓ GÉP
MARKOVITS
MÉRNÖK SZAKÜZLETÉBEN
DEBRECEN, PIAC-UTCA 58.

Javítás, karbantartás, kellek.
Continental írógépek
kizárólagos körzetképviselő.
Telefon: 24-02.

egyen, de a nemzet egyetemes érdekei ellen vétő felfogás az, hogy az iparos, kereskedőpálya távolesik a magyar ember felfogásától s hogy a magyar nem felel meg kellően ezeken a helyeken. Örülni kell, hogy a fia belátta tanácsai helytállóságát s révbe jutott. Minden jót kívánunk önknek is, fiának is.

L. B. Csahole. Előfizetése 1939 június 30-ig rendezve van.

Balaton 333. Köszönjük a bizalmat, hogy ebben az egész életére döntő fontosságú kérdésben hozzánk fordul, ez arra mutat, hogy helyesen fogja fel a lap és olvasói közötti kapcsolatot. Ez a bizalom kötelez arra bennünket, hogy figyelembe vesszük a következőkre. Eddig csak az asszonytól hallotta házassága történetét. Kérdés azonban, hogy mit mond a volt férj, a szomszédok, ismerősök. A válás tényleges oka nem mindig tűnik ki az ítéletből, melyben mindent elmondani nem lehet. A hivatkozott törvényszakaszokat megneveztük, de ezek egymagukban nem elegendők arra, hogy véleményt mondhasunk. A csendőrnek sok lehetősége adódik arra, hogy feltűnés nélkül bárkiről tisztáza képet nyerjen, így persze jövődöntőbeliéről is. Ezt ajánljuk Önnek is, mielőtt még döntésre vinné az ügyet. Már abból, hogy hozzánk fordul, látszik a tépelődése, valamiben nem biztos és az is, hogy tisztában van azzal: aki elhibázza a lépést e kérdésben, egész életében érzi annak a súlyát. Ezzel nem akarjuk elriasztani semmitől, csak meg akarjuk mutatni az utat, amelyet járnia kell mindaddig, amíg meg nem győződött arról, hogy nincs semmi akadály, hogy élete egész további útját választottjával kettesben tegye meg. Reméljük és kívánjuk, hogy alapos utánjárása teljesen tisztázzák szíve választottját. Szívesen vesszük, ha ezt megírja nekünk.

Katona. 1. Áthelyezés, vagy tartós vezénylés esetén a Szut. 214. pontjában meghatározott átköltözködési szabadság a magánholmik csomagolására, elszállítására és magánügyek elintézésére való. Világos dolog, hogy ezt a szabadságot, de másfajta sem vehettek igénybe a Felvidékre vezényelték, mert ott arra még gondolni sem lehetett, de biztosan, nem is gondoltak. Ne ilyen címen várja tehát Ön a szabadságot, de kérjen magánügyeinek elintézésére s ha a szolgálat engedi, azt meg is kapja. 2. Lehetnek olyan rendkívüli viszonyok, amikor a parancsnok szükségesnek látja és elrendelheti, hogy a napos csendőr a jelvényeit egész nap viselje s ne csupán akkor, amikor ilyen minőségben el van foglalva. Ha ezt elrendeli a parancsnok, bizonyára meg van az oka rá. Rendszerint megfelel azonban mindig a Szut. 206. pontjában foglalt szabályozás. 3. A Szolg. Szab. I. R. 433. p. a fellevezetett örekre vonatkozik, nem a portyázó járőrre. Miért akarja Ön nagy hidegben is az állsóját a kalapba rejtetni? Ezt a Szut. 202. p. csak a nagy nyári melegekre vonatkoztatja, amikor meg van az indoka. Az „Öltözeti táblázat” V. fejezete megengedi, hogy a járőr nagy hidegben óvócekket viselhesen.

44.262. A magasabb fizetési fokozatba való előmozdításnál a *rendfokozatban eltöltött valóságos idő* az irányadó és nem a rangnap. Eszerint Ön 1939. V. 1-ével mozdítható elő.

Keszthelyi örsöt kérjük, hogy értesítse alkalomadtán Németh János ny. törm. keszthelyi (Mura-u. 44.) lakost a következőkről. Kérvényét beadhatja a H. M. úrhoz. Egyelőre okmányokat ne esatoljon. A továbbiakra nézve majd értesítik. Levélben nem válaszolunk. A bélyeget lapunk javára bevételtek.

Mindent vissza. A polgári kórházban történt ápolás után is csak azt a költséget számíthatja fel, mely összeg a honv. és közh. kórház igénybevétele esetén a javadalmazást terhelte volna. Ez naponta 1 pengő. L. 1933. évi 14. sz. Cs. K. ben közzétett 111.038/VII. b. 1933. sz. B. M. körrendeletet. A többi kiadására nézve segély kérvényt terjeszthet elő.

E. M. Tiszadorogma. 1. Levele szerint a közzegzalkodásuk régi rádiója már nem képezhetette becslés tárgyát. 180 pengőért új rádiót vásároltak, melyért azonban valójában csak 120 pengőt fizettek, mert a régi rádiót a kereskedő 60 pengőért átvette. A legközelebbi becslésnél ezért csak 120 pengő értéket véve alapul — a Cs. 20. Határozványok 81. pontjának d. és e.-hez alpontjait szemelől tartva — $\frac{1}{4}$ résznyi beszerzési árban, vagyis 90 pengőben becsülték meg a rádiót. Eszerint tehát a 180 pengő értékű rádiót már az első évben 90 pengőben, vagyis félárban becsülték meg. Kérdezi, hogy helyesen jártak-e el. Nézzük erre nézve a szabályt. A Cs. 20. Hat. 75. p. azt mondja, hogy „a becslés a közzegzalkodás vagyonának érték szerint való megállapítása”. Az új rádió vásárlási értéke 180 pengő volt, szerintünk tehát ezt a valódi értéket kellett volna alapul venni s ennek $\frac{1}{4}$ résznyi árában becsülni. Az csak a közzegzalkodás haszna, hogy olcsóbban jutott a 180 pengős rádióhoz; a rádió értékén nem változtat. 2. Azt írja, hogy az örsükre helyezett két csendőr közül az egyik egy összegben befizette a közzegzalkodási vagyonrészét: 212 pengőt, míg a másik csendőr részletben kezdte meg a törlesztést. Amikor az utóbbi is befizetett már 110 pengőt, a vagyonrész 136 pengőre csökkent. A tagok a Cs. 20. Hat. 15. p. értelmében 14 pengő befizetésével 150 pengőre emelték a vagyonrészét. Kérdezi, hogy a 14 pengő befizetésére, valamint a meg nem fizetett eredeti 212 pengő vagyonrész további törlesztésére köteles-e a vagyonrészét részletben fizető csendőr is, mert ha nem, a vagyonrészét egy összegben befizető csendőrt igazságtalanság érné a részletben fizetővel szemben. Válaszunk az, hogy a 14 pengő befizetésére a részletben fizető csendőr is köteles s azonkívül a belépésekor egy tagra eső 212 pengő vagyonrész további törlesztésére is. Az irányadó ugyanis ebben az esetben az a helyzet, amely a tagok belépésekor fennállott. Ezt az egyik csendőr egy összegben rendezte, a másik pedig részletben fizetésével kötelezte reá magát. A tartozásban levők a haszonban is részesülnek (Cs. 20. Hat. 16. p.), de természetesen viselniük kell az esetleges károsodás következményeit is. A Cs. 20. Hat. 80. pontja a távozó tagokra vonatkozik. Erről itt nincs szó.

Képes törm., Bussa. Gonda Márton thts. a rimaszombati osztályparancsnokságnál teljesít szolgálatot.

Hóvirág. Ha megfelel az előírásoknak, adja be a kérvényt.

Ráskövi András cső., **Tatárszentgyörgy.** Olvassa el lapunk szerkesztői üzenetei elején vastagabb betűkkel szedett részt, onnan mindent megtud.

Nagyatád. Híradó tanfolyam egyelőre nem lesz.

Szeretném tudni. Nem tudunk róla. Ok nincs a változtatásokra.

Felvidék. Kérni kell az áthelyezést. Ehhez joga van mindenkinek. Ha kérése nem teljesíthető, ott kell szolgálnia, ahová rendelték. Bizonyára ismeri a Szolg. Szab. tanítását: az egyéni érdekek *előtt* a szolgálat érdekei vannak. Aki ezt a tanítást nem teszi magáévá, az nem jó katona. Azt pedig szintén nem jól gondolja, hogy a csendőrnek mindig ugyanazon kerületnél kell szolgálnia. Emlékszünk régebbi levelére, melyben előléptetése körüli aggodalmait közölte velünk épp oly bizalommal, mint most, lássa, azóta elintézték azt is. Ez az ügy is rendben lesz, csak legyen türelemmel és végezze szolgálatát teljes lélekkel és odaadással. Ne a maga apró baja legyen az első, hanem a nemzet, a haza érdekei. Megjegyezzük még, hogy értesülésünk szerint Ön régebben tot nyelvű községben teljesített szolgálatot, ahol bizonyos mértékben el kellett sajátítania azt a nyelvet, amely miatt most állítólag nehézségei vannak. Mi volna, ha minden akadály előtt megállana a csendőr?

ELŐLEGNEKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161
EBÉDLŐSZÖNYGEK P 28-161
Fotóanyag, paplanok, vasbútorok, futárok,
nyelők, leberneművásznak, ruhaszövetek. „Barom” Szőnyeg- és Kárpitoskötet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

ELADÓ VÁCON a főtéren egy családi ház
2x3 szobás lakással méltányos áron családi okok
miatt. Csendőröknek nagy fizetési könnyítés.
VÁC, ESZTERHÁZY-UTCA 3. SAROKHÁZ

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

L. B., Csahole. 1. A csendőrséghez való felvétel feltételei nem változtak, tehát a nős állapot akadály. Ez oknál fogva a rendőrség őrszemélyzeti állományába sem veszik fel. 2. M. kir. honv. törzstiszti tanfolyam, Budapest, V., Honvéd-utca 28-30.

Brassó. 1. A kért számokból nem küldhetünk, mert elfogytak. 2. A kéredezett név nem található. 3. Több helyen is utána jártunk, eredménytelenül.

Csobánc. 2. Az a körülmény, hogy a mennyasszony hadiárva vagy özvegy s a csendőr is hadiárva, a nősülési engedély soronkívüli elnyerésére még nem ok. Olvassa el lapunk 1938. évi 19. számában „Árvák” jelige alatti üzenetünket is. 2. Erről nem hallottunk, de lehetséges.

Többek érdeke. Minthogy a felvidéki területre történt vezénylés nem „tartós” volt és a vezényelték vezénylési pót-díj élvezetében állottak, kézipoggyász viteldíj, illetve annak a vasútállomásra való ki- és beszállítás költsége a kincstár terhére nem számolható el. L. 1925. évi 9. sz. Cs. K. mellékletét képező 156.600/1925. VI. b) 1925. sz. B. M. körrendelet 1. §. 7. p. 1. sz. helyesbítő szelvényét.

Magashegy. Szolgálati kötelezője 1937 május 1-én járt le.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Késmárk. A felvidéki anyagot, amint már közöltük, később felhasználjuk.

Gorondi haremmező. Felhasználjuk. Úgy van, ahogyan írta, mutatja Munkács megtámadása.

Fekvő hőember. Mi az értelme annak, hogy az egész legénység a „szobor” mögé sorakozott? Csendőrtárgyú képeket örömmel közlünk, amint számról-számról láthatják, ez azonban ettől messze esik.

Kakuk. Jó gépe van, helyesen is kezeli. Azonban félreértette pályázatunkat, mert azokat a felvételeket, amelyeken a csendőr — nyilvánvalóan — és rögtön észrevehetően csak azért van a képen, hogy legyen valamiféle csendőr-vonatkozása annak, nem tekinthetjük pályázatunk körébe tartozónak. A fészület mellett két oldalt két csendőr, a járőr... bármennyire jól is sikerült a kép, nem közölhető. Utóbbi időben többször küldött képeket, ebből látjuk, hogy fejlődik. Szívesen látjuk mindig, a siker nem marad el.

Péter-Pál. Mai számunkban közöljük, köszönjük. A folytatást várjuk.

N. J. Hajduszoboszló. Átdolgozva közöljük. Jelige elmaradt!

T. F. Kurtakeszi. A két verses füzetéről ismertetést és szemelvényt közlünk e számban. Írójuk címét írja meg pontosan, hogy érintkezésbe léphessünk vele. A jelzett többi versre nincs szükségünk egyelőre. Máskor írjon jeligét.

Vak Miska meg a többiek.

Írta: CSURKA PÉTER.

— Regény. —

(13)

— De nehogy azt hidd, hogy a kommeneióból szedte meg magát! Tolvaj vót!... Kilopta vóna a szemit az uraságnak!... Furtonfurt lopott!...

— Hát akkor mink is lopunk! — biztatta kendet Rozi.

— Én, lopni?... hogy mondhat szívet?... Én, aki húsz évig arra vigyáztam, hogy ne lopjanak, most én kezdjek el lopni?

A nap már az ég peremén lilintázott. Befröcskölte magukat Lajos bátyám égő kárminjával, megszépültek. Az asszony levette a kendőt a fejről, kiszedte a hajtüket a hajából, duzzadt, piros szájába rakta, korom haját leengedte, újra kontyba tette és a hajtüket egymásután tűzte vissza a dús hajkoronába. Ezalatt két fekete szemét rajtatartotta Laji bátyámon és akkor azt vette kend észre hogy az áldozó nap rózsájában fürdő arcon kifejezett vágyak lobognak. Akkor vette kend észre, hogy milyen szép még mindig ez a Rozi, nem fonnyadt el, mint sok harminchat éves asszony a faluban, meg se dagadt, mint sok nagygazdáé ebben a korban, hanem olyan ez a Rozi, olyan ez az asszony, ej, ammá-riáját neki, hogy ezt... ezt tizenyele évi házasság után csak most vette észre kend!

Mindig szeretett volna még egy fiúcskát Laji bátyám. Betyár, csizmás, pajkos kis rossz kölket. Felnőne itt az erdőben, ha adná még az Ég...

És Rozi is szeretett volna még mindig egy fiúcskát.

Azután... a magasságos égi térben megbékélt fények villóztak, a legsűrűbb pontján megfeneklett az éjszaka. A távoli kukoricások mély oszlopokban álltak, mint roppant fe-

FORBÁTH és RÉVÉSZ
BUDAPEST, V. BÁLYÁNY-U. 26. TEL.: 110-219
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szíjazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

VÉRTES ÉS TÁRSA BARTA

DIVATÁRÚ és CSENDŐRSÉGI CIKKEK ÜZLETE
BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 93. SZ.

TELEFON: 1-436-51.

Kedvező fizetési feltételek! Minőségben elsőrangú. Mintacsomagot bérmentre vételkötelezettség nélkül küldünk.

Igen előnyös fizetési feltételekkel, előlegnélküli hitel a M. KIR. CSENDŐRSÉG m. t. tagjai részére

Bátorok, szelvonok, matracok és sodronyok, szőnyeg-árak, futó- és ebédlőszőnyegek, dísztárgyak és az összes vászonárak, abroszok, ágynemű damasztok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk!

● Lakásberendező vállalat, VI. Andrassy út 66 ●

keto hadsereg árnyékolták be ijesztőn a rosszerdei síkot. Az erdő kellős közepén pedig bolondos kis madár énekelt maguknak, Laji bátyám és az ölelkező éjszakának.

— Tán menjünk még most a főerdész úrhoz! — szólt lágyan az asszony. — Mondjuk meg a választ, ne halogassuk!

— Nem hiszem, hogy fent van még!... De nem bánom, menjünk!

Felszedelőzködtek, elindultak. Ezúttal már karonkapta az asszony magát, Laji bátyám, oszt az oldalához simult, mint már bizonyosra veendő a főerdőszerűség a felesége. Fördött a rájukszakadt nagy szerencsében a hibátlan magyar asszony, akit most vett kend észre. Maga pedig már elterveelte, hogy, na jó, beáll az urasághoz, legyen meg a kedve az asszonynak, de csak fenntartja az összeköttetést Vak Miskával, nem ejti el az égi csodát, aki megnyilatkozott volt a múltkor az égen. Éjszakánként behúzódik a faluba, széjjelne a Vashalom környékén, eljár a megáldott emberhez, kivárja a két esztendő leforgását.

Az asszony kedvesen fecsegett az oldala mellett. Még csak most tudta meg, hogy háromszáz koronát kapott a községtől végkielégítésképpen, meg hogy az árendás föld harminc kereszt bűzát hozott és hogy a jövő hétre Tar Kovács Gergely vállalta a nyomtatást. Mászából tíz kilót szed. Olcsóbb, mint a gép, mert a gép tizenöt kilót vesz ki magának. Megtudta azt is, hogy Kocsornak a fia nem *tülsí* már Rozikát, abba maradt minden, mióta ilyen kevert helyzetben vannak.

— Most már ne is tegye be a lábát hozzám az a fattyú, mert kitaposom a bélit! Nem keverődök össze ezzel a poscsék fajtával!...

— En azt mondom, hé, hogy Kocsor nem oka semminek! — En tudom, amit tudok!... Ez a fejezet le van tárgyalt!... Ne is említsd többet!

Es az asszony nem is említette.

Csak azt említette még meg, hogy tegnapelőtt doboltak a faluban. Kidobolták, hogy Megyeren a marhák száz- és körömfájásban szenvednek, ki- és behajtás hatóságilag tiltva van. Az ősi sorozás a járásban minálunk lesz. Hogy a székben lejjebb ment a marhahús kilója, harmincötre. Hogy valamely Guru nevű új koporsós jött a faluba és a nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri.

— Ejnye, mit is doboltak még? — töprengett Rozália. — Igen. Majd el felejtettem!... A Vashalom felső részét kiosztják házhelyeknek...

Laji bátyám, aki eddig vajmi keveset hallott a dobolási hírekből, mert Árgirus királyival tanácskozott, most megállt, mert erősen megesapta a szó. Vashalom!

— Mit mondtak?... Mit doboltak?

— Azt, hogy akinek házhely kell a Vashalomban, az jelentkezzen a községházán! De iszonyú drágán adják a telket! Öle valami öt korona, nem is emlékszem már rá pontosan!

— Híjnye, azt a ragyogóját neki, aki van!... Mikor dobolták ezt?

— Mondom, hogy tegnapelőtt!

— Oszt elkelték a házhelyek?

Rozália megütközve bámolt kendre a sötétben. Már közel voltak az erdészlakhoz. A főerdész úr, aki ötven fele járó legényember volt, kint ült az asztal mellett a tornácra, savanyú bort ivott giszthüblivel, kibámolt a sötétbe. Távolsabb tőle alacsony széken fiatal, úrias női személy varrogatott. A tornácra erősfényű karbidlámpa égett. A nő a főerdész úrnak a gazdaasszonya volt. Rangban és sorrendben húsz év leforgása alatt a harminchetedik, amint a jóindulatú emberek ezt a ténykörülményt számon tartották. De ebből a felnek háza volt itt-ott, Taresán, Dobozon, Berényben, Szent-andráson, a főerdész úrnak holott semmije se volt.

De hát ez nem tartozik most ide. Rozália asszony rosszat sejtve vizsgálta kendet a sötétben és akadozva, szakadozva mondta:

— Nem is hinné az ember, de annyi nép volt ott a Vashalomban, meg olyanok, akiknek többet látszott ki az alsó-részüket a ruhából, mint nem, oszt most ezek csörgetik a pénzt!...

De kár volt ezt mondani, édes Rozália asszony! De hát nem okolom én magát, mert nem tudott férje-ura csodaverte életéről, aki meghallva a házhelyek utáni tolongást, megfordult és szaladni kezdett vissza a csapáson. És maga, Rozália asszony, utána. Így kergetőzve kiértek az erdő szélére, de már akkor maga nehezen szedte a lélekzetet, mert a cók-mókákat is maga vitte, az edényeket a kosornyában, a kaskát, Laji bátyám tarisznyáját, etcetera, meg aztán mégis csak nő volt maga, Rozália néném, bár a pusztalányok legjavából a legelső vonalból, mégsem bírhatott egy férfivel versenyezni, aki megbomlottan attól a gondolatától, hogy a kincs-elásta területet is kiparcellázzák, bekerített magán-tulajdon lesz, úgy nekiiramodott a rosszerdei útnak, hogy Fabricius, a kengyelfutó, aki minden évben fut a piactéren, se érte volna utól.

Es hiába kiabált Laji bátyám után, hogy Laji te, hová szaladsz te ember, tece?!

Fáradtan roskadt le az útra és a csodalátó embert meg becsavarta a sötét.

Laji bátyám! Gábor bátyám!

Ne haragudjanak! Tudom én, hogy nincsen ebben semmi virtus, hogy én a kései időben ennyire széjjelteregtem életüket, multjukat, de teszem ezt azért, hogy éjszakánként, mikor e levelet írom, a percek sorokban visszaéljem a régi falut. Ott járok a templomzugban, átmegyek a Holtköröz kis fahidján, ott csavargok a vashalmi gátak környékén, le-szaladok a cigánysorra, ott állok Vak Miska előtt, halloom a macskafarm nyávogását. Hallok, látok mindent, ami az én gyermekvilágomat betöltötte, melyhez elszakíthatatlanul tartoztak mindketten, mint a hatalomnak és erőnek gyermeki szívvel és szemmel látott óriásai.

Ejfélt verte a toronyóra, mikor Laji bátyám felkapaszkodott a folyó partjára, esuromvizesen. A parton megállt. Lent duruzsolt a folyó, vékony pára lebegett a szintjén. Ezüsthalak bukfenceztek, megesobbant a víz. A túlsó parton sötétlött a révész kunyhója és Laji bátyám nagyot kiáltott:

— Hahó... hahó!

Nemsokára a drótkötél muzsikálni kezdett, áttelefonálta a vén Dávid kezének a mozgását, ahogy markolászta a kötele és kötlmentén lassan csúszott a hajó keresztül a vizen.

— Aggyisten jóvestevét! — köszönt a vén Dávid az ő sajátos nyelvén. — Szerencseve, hogy mégő nemem aludtavam, mertt akkover kajénthatott vóna reggelevig... Na, száljond be!

Húzza vissza a hajót és fürkészte magát, Laji bátyám, a sötétben. Nem ismerte meg. Leszurkoltá neki a két krajcárt a túlsó parton és tohott tovább a faluszélén a nyomáson, Vak Miskához.

Újra Vak Miskához!

Sokáig kopogott Vak Miska ablakán Miska bátyám, Miska bátyám, nyissa ki az ajtót, mondogatta, de nem kapott választ. A macskák riadtan ugráltak fel az ágyra, asztalra, beülték az ablakokat és keserves nyávogásba kezdtek.

Ettől a nyávogástól még a holt ember is felébredt volna. Meg is állapította kend, hogy Vak Miska vagy nincs idehaza, vagy részeg. Ugyis tudjuk azt, ugyi Laji bátyám, hogy a holtember éberebben aliszik, mint a holtrészeg. Ilyenformán már mindegy volt, ha itthon van, ha holtrészeg, a holtrészeg emberrel éppúgy nem lehet beszélni, mint azzal, aki nincs idehaza.

(Folytatjuk.)

MERCEDES IROGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:
V., Nádor-utca 15.

IROGÉP BEHOZATALI RT.
Budapest, V., Nádor-u. 24.

Újrendszerű bútorhitel!

Lakását berendezheti bútorral, szőnyeggel minden csendő

ELŐLEG NÉLKÜL

harminc egyenlő havi részletre,

vagyis minden P 100.— után 3.33 pengő havi részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

KARDOS TESTVÉREK

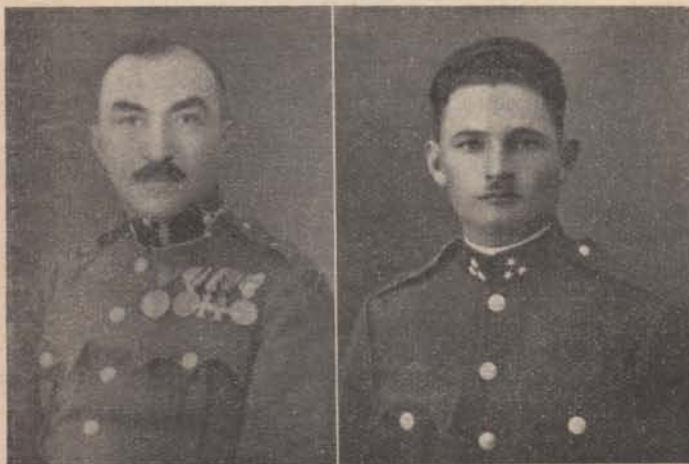
Budapest, VII., Wesselényi-u. 18. Kazinczy-u. mellett.

Magyarul

c. pályázatunkon sok olvasónk vett részt, de örültünk volna, ha még több pályázatot kapunk. Foglalkozni kell ugyanis ezzel a kérdéssel is, mert — sajnos — már annyira zsúfolt a mindennapi magyar beszéd az idegen kifejezésekkel, hogy ma holnap, ha nem örködünk, magunk se tudjuk majd, melyik szó magyar és melyik átvett, idegen... Azt mondja egyik nagy nyelvtudósunk: *Igazgyöngyök és gyémántok hevernek nyelvünk kincsházában, mégis üveggyöngyöket és csehgyémántokat veszünk át a szomszédtól.* Micsoda véték ez! A magyar esendő, aki az ősi föld legközvetlenebb szülöttje és — hivatásában — őrzője is, őrizze meg nyelvünk esodás tisztaságát is. Aki pályázatunkon résztvett, az mind jól oldotta meg a feladatot. Egyes szavak magyar jelentését néhányan nem ismerték, azokat egyszerűen lefordították (pl. link, exereiroztatni). Résztvettek a pályázaton:

Adorján József őrm. (Ölbő), Almás István eső. (Pusztavaes), Bacsó Lajos törm. v. (Komárom), Gy. Balogh István őrm. (Sarkad), Bankó Lajos thtts. (Sarkad), Bardócz Árpád eső. (Hódmezővásárhely-Központ), Bánföldi György eső. (Püspökladány), Benedek Lajos thtts. (Kemece), Bertók Pál alldgy. (Sarkad), Bíró Gábor eső. (Alsógöd), Boda István eső. (Endrőd), Bokor József thtts. (Gödöllő), Bolvári András eső. (Németkér), Borszédi Antal eső. (Kunhegyes), Csaplár Ferenc eső. (Kunmadaras), Csikai Mihály prb. eső. (Nagyecse), Dobos György thtts. (Poresalma), Dobó István eső. (Nagykanizsa), Erdei István eső. (Nagykátá), Farkas László alldgy. (Zseliz), Fehér Mihály eső. (Tápiószéle), Fehérvári József eső. (Szalkszentmárton), Fekete Lajos törm. (Oros), Földvári András thtts. (Füzfőgyártételep), Gazdag Miklós eső. (Méhkerék), B. Gyovai István törm. (Dunavecse), Hadnagy N. őrm. (Szeghalom), Illés Mihály törm. (Bihartorda), Juhász József őrm. (Sarkad), Karácsony László eső. (Lippó), Kecskés János őrm. (Erdőbénye), Keszthelyi Pál eső. (Füzfőgyártételep), Kiss István thtts. (Tápiógyörgye), Komoly Dezső thtts. (Budapest), Kósa János prb. eső. (Igal), Kovács Ferenc III. eső. (Dombóvár), Kovács János eső. (Kiskirályság), Kovács József eső. (Igal), Kovács Lajos thtts. (Diósgyőr), Lakatos Sándor törm. (Tiszapalkonya), Mázsári Mihály eső. (Méhkerék), Mester József törm. (Putnok), Molnár József (Veresegyház), U. Nagy József

thtts. (Hajdudorog), Németh Sándor II. törm. (Andocs), Ósz György eső. (Székesfehérvár), Pusztai István eső. (Alsódabas), Palotás Antal prb. eső. (Balatonföldvár), Pásztor Béla őrm. (Hajdudorog), Pethő István törm. v. (Bakonyesernye), Péter János alldgy. (Léva), Sebestyén törm. (Szeghalom), Solymosi András eső. (Diósgyőr), Szilágyi László thtts. (Hajduhadház), Szabó Dénes eső. (Perkáta), Szabó Ferenc eső. (Bodrogkeresztur), Szabó Mihály eső. (Nagyszelmenc), Székely János I. törm.

v. (Pusztavaes), Székely József thtts. (Rum), Takács Imre III. törm. v. (Méhkerék), Tiszay László eső. (Bogács), Tóth M. István törm. v. (Cegléd), Ujfaluassy János törm. (Tárpa), Vincze György törm. (Páka), Varga István eső. (Méhkerék), Varga Lajos eső. (Tócsa), Varjasi János eső. (Kemece), Záhonyi József eső. (Nagykátá).

A pályázat nyertesei: Péter János alldgy. és Gazdag Miklós eső. Előbbi művészi festményt, utóbbi finom töltőtollat kapott jutalmul.

49 ÉV ÓTA
FENNÁLLÓ CÉG

MÁRER

UTÓDA

EGYENRUHÁZATI
INTÉZETE

BUDAPEST

VIII., BAROSS-TÉR 9. SZ.

TELEFON: 139-528

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

Szakképzett egyenruhaszabóság

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V. Eötvös-tér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

Az idegen szavak helyes magyar megfelelője a következők:
 Adjusztált = megigazított, uniformis = egyenruha, gálán-
 san = lovagiasan, gardiroz = kísér, affektál = tetteti magát,
 écesz = ötlet, exerceiroz = gyakorlatozik, komplikáció = bonyo-
 dalom, nimbusz = hírnév, muszki = izom, notórius = megrög-
 zött, sofort = nyomban, túllieitál = túltesz, link = megbízha-
 tatlan, presztizs = tekintély, vexál = bosszant, slamasztika =
 kellemetlenség, forsrift = előírás, imponál = tiszteletet pa-
 ranesol.

Hibás kifejezések.

Az iratokat azzal a kéréssel küldöm meg, sziveskedjenek
 megfontolni, hogy jövő évtől kezdve minden szállítás jótállás-
 sal történjék. Mert teljesen lehetetlen, hogy fennakadjon a
 visszaküldött iratban kívánt ellátás. Ezért jó lenne mindenkit
 előbb igazoltatni s csak azután lenne jogerős minden hatá-
 rozat.

Ez a helyes magyarsággal írt szövege annak az ügyirat-
 nak, amelyet lapunk január 1-i számában ismertettünk. El
 kell ismernie mindenkinek, aki azt olvasta, hogy a „hivata-
 los” fogalmazás — sajnos — az, ahogyan az átiratot leírtuk.
 Ez pedig vétkezés nyelvünk tisztasága ellen. Aki résztvett
 pályázatunkon, mindenki tanuljon abból s igyekezzünk ebben
 is előljárók, harcosok lenni, természetes, hogy elsősorban
 magunk irnivalóiban. A következők munkái voltak a leg-
 jobbak:

Almás István eső. (Pusztavaas), Bardócz Árpád eső. (Hód-
 mezővásárhely-Központ), Boda István eső. (Endrőd), Bokor
 József thts. (Gödöllő), Dobó István eső. (Nagykanizsa), Fe-
 hérvári József eső. (Szalkszentnárton), Hegyesi N. (Szabad-
 szentkirály, Juhász József őrm. (Sarkad), Kiss István thts.
 (Tápiógyörgye), Kovács János eső. (Kiskirályság), Pethő István
 törm. v. Bakonyesernye), Pusztai István eső. (Alsódabas),
 Szabó Agoston törm. (Bia), Szabó Dénes eső. (Perkáta), Szabó
 Ferenc eső. (Bodrogkeresztur), Takács Imre III. törm. v. (Méh-
 kerék), Tóth M. István törm. v. (Cegléd), Varga István eső.
 (Méhkerék), Varga Lajos eső. (Tolcsa).

A legjobbak között is legjobb volt Bokor József thts. és
 Varga Lajos eső. pályázata. Övék a jutalom: festmény, illetve
 finom töltőtoll.

Ezt a pályázatunkat megismételjük!

Pályázat.

Ezzel az emberrel találkozni szolgálatban.

Járőrzetős beszélget vele. Ön addig figyelni az ismeret-
 len arcát. Ha járőrzetős azután azt mondaná Önnek: Irja
 le, mit olvasott ki ennek az embernek az arcából, miket írna
 arról? Nem könnyű feladat. A csendőrnök mindenkit jól meg
 kell néznie, hiszen a büntudat, a lelkiismeretfurdalás, a félsz,
 a bánat stb., egyszóval a lélek világa ott van az arcon, csak
 olvasni kell tudni abból. Ez a csendőr szolgálatához tartozik.
 Próbálják meg olvasóink. Mi ismerjük az embert, akit a fény-
 kép ábrázol, meg tudjuk tehát pontosan mondani, hogy olva-
 sóink közül ki a legjobb arc olvasó. Pályázatokat február 15-ig
 kell beküldeni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat-Részvénytársaság, Budapest,
 V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Györy Aladár igazgató.

Lendvay Zsigmond Fiai

JAPAN EZÜST
 FÉMFONAL
 ÉS SODRONY

Csendőrségi és kalonai arany,
 ezüst egyenruházati cikkek,
 zsinórok gyára.

"GOLDIN"
 FÉMFONAL
 ÉS SODRONY

Kicsinyben eladás nincs.
 Bevásárlásánál kérje a véd-
 jegyünkkel ellátott árukat.